

Sborník abstraktů

Abstract Proceedings

13. ročník mezinárodní vědecké konference ICOLLE 2021

13th International Scientific Conference ICOLLE 2021

Michal Šimáně

ISBN 978-80-7509-802-3

● MENDELU
● Institut
● celoživotního
● vzdělávání

Michal Šimáně

Sborník abstraktů z mezinárodní vědecké konference
ICOLLE 2021

Rozvoj kompetencí relevantních pro život a praxi v 21. století

Abstract proceedings of International scientific
conference ICOLLE 2021

Development of competencies relevant to life and practice
in the 21st century

2021



EUROPEAN UNION
European Structural and Investment Funds
Operational Programme Research,
Development and Education



Publikace vznikla v rámci řešení projektu OP VVV “Konkurenceschopný absolvent Mendelovy univerzity v Brně“ (CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002365)

Pod záštitou:

prof. Ing. Danuše Nerudové, Ph.D., rektorky Mendelovy univerzity v Brně
Mgr. Jana Grolicha, hejtmána Jihomoravského kraje
Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR

Editor:

Michal Šimáně

Mendelova univerzita v Brně

ISBN 978-80-7509-802-3

OBSAH

Plenární přednášky / Keynote speakers

1. Leslie Blanchard, PhD

Climb the LADDER: increasing retention through disposition development of teachers and the leaders that serve them

2. Ing. Lucia Hrebeňárová, PhD.

Radosti (i starosti) vytvárania systému ďalšieho vzdelávania vysokoškolských učiteľov UNIZA

3. doc. Ing. Pavel Máchal, CSc., prof. h. c.

Vznik a rozvoj Institutu celoživotního vzdělávání

4. Mgr. Petr Sucháček

Cesta rozvoje pedagogických kompetencí – od jednoho semináře k systému podpory

Příspěvky v sekcích / Sessions speakers

1. Mgr. Petr Adamec, Ph.D., MBA

Profesní rozvoj pracovníků veřejné vysoké školy – kompetence, preference, motivace a překážky

2. Assoc. Prof. Katarína Babinská, MD, PhD.

Internationalization of a Course for Medical Students: from Theory Towards the New Course Design

3. PhDr. Mgr. Kristýna Balátová, Ph.D.,

Mgr. Simona Dobešová Cakirpaloglu, Ph.D., Mgr. Justýna Dočkalová
Souvislost mezi hodnotami a problémovým chováním u dospívajících jedinců

4. **Mgr. Hana Bartoňková, Ph.D.**
Odborné vzdělávání během pandemie COVID-19
5. **Ing. Lucie Brzáková**
Circular Behavior Index
6. **PhDr. Miroslava Dvořáková, Ph.D., Mgr. Tereza Vengřinová, Mgr. Václav Vydra**
Hlavou proti zdi: změna strategie přípravy jako klíč k úspěchu u opakované maturity
7. **Mgr. Mária Ďurkovská, Ph.D., Mgr. Michal Kentoš, Ph.D.**
Pracovní spokojnosť učiteľov na slovenských národnostných školách v Maďarsku
8. **doc. Dr. Ing. Hana Filipczyková**
Využití moderních výukových metod při výuce ekonomických předmětů
9. **Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová, Ph.D.**
Změny ve vnímání mediálního prostoru u dětí 2. stupně ZŠ a nižších gymnázií
10. **doc. PhDr. Jan Hábl, Ph.D.**
Character matters čili na charakteru v pedagogice záleží
11. **Mgr. Juraj Halas, PhD.**
Internationalizing „Methodology of Science“
12. **Mgr. Lucia Hlavatá**
Pedagogical Communication for International Environment
13. **Ing. Marie Horáčková, Ph.D., Mgr. Alena Bendová, Ph.D.**
Pohled učitelů TV na zařazení úpolů a úpolových cvičení do hodin tělesné výchovy

14. Mgr. Tomáš Chochole, Ph.D.

Kompetenční rozvoj produktových designérů v kontextu potřeb trhu práce

15. Mgr. Dita Janderková, Ph.D.

Komunikační ostýchavost jako pedagogický fenomén

**16. PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D., Mgr. Klára Rybenská, Ph.D.,
RNDr. Mgr. Lucie Vítková, Ph.D.**

Požadavky seniorů na lektora kurzů ICT jako podmínka kvality výuky

17. doc. MUDr. Petr Kachlík, Ph.D.

Edukace pacientů s diabetem v ambulanci praktického lékaře

18. PhDr. Mgr. František Kašický, MBA, LL.M.

Špecifiká a formy vzdelávania dospelých v diplomatických službách v slovenských podmienkach

**19. Mgr. Lenka Kissová, Ph.D., Mgr. Katarína Slezáková,
Mgr. Veronika Mavrogianopoulou Lapšanská**

BeIN: Teaching Teachers How to Build Inclusive Class Climate

20. ThMgr. Milan Klapetek

Náš deficit: spiritualita, filosofie, humor. Úkol pro celoživotní vzdělávání

21. Bc. Andrea Kyánková, Ing. Peter Marinič, Ph.D.

Výuka finanční gramotnosti na základních školách pohledem učitelů

22. Mgr. Jana Létalová

Činitelé ovlivňující biofilní orientaci učitele a jeho přístup k (environmentální) výchově

23. RNDr. Mgr. Ing. Mgr. Bc. Jaroslav Lindr, Ph.D.

Kvalita výuky a přínos vybraných všeobecně vzdělávacích předmětů na technické univerzitě

24. PhDr. Dana Linkeschová, CSc.

Rozvoj manažerských kompetencí relevantních pro současný
i budoucí trh práce na FAST VUT v Brně

25. Mgr. Veronika Matějková, Mgr. et Mgr. Jana Pechancová

Učební strategie v kontextu tradičních obtíží mladých dospělých
s dyslexií

26. Mgr. Veronika Mavrogiannopoulou Lapšanská, Mgr. Lenka Kissová, Ph.D.

Teachers' Competence: Strategic Versus Personal View

27. Ing. Radka Maxová, MUDr. Tereza Pastirčáková

Perspektivy a možnosti seniorského vzdělávání v rámci U3V,
příklad dobré praxe

28. Mgr. Martina Miškelová

Rozvoj kompetencí pro trh práce absolventů vysokých škol

**29. doc. Mgr. Petr Novotný, Ph.D., Mgr. Katarína Rozvadská,
Mgr. Klára Záleská, Ph.D.**

Proč? Vnímané příčiny neúspěchu u maturitní zkoušky
pohledem maturantů

30. Mgr. Milena Öbrink Hobzová, Ph.D.

Názory na práci lektorů češtiny pro cizince

31. PaedDr. Adriana Pavlikovská

Motivačné stimuly a faktory ovplyvňujúce rozvoj pedagogického
a akademického pracovníka

32. Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.

Zkoumání problematiky výukových materiálů a učebnic
v odborném technickém vzdělávání

33. Mgr. Martin Pírko

Ztráta sebekontroly u žáků a intervence poradenských pracovníků na škole ze sociálně vyloučené lokality - analýza zápisů

34. doc. PhDr. Ivana Pirohová, PhD., PhDr. Valentína Šuťáková, PhD.

Učiteľ druhošancového vzdelávania z perspektívy učiteľa

35. Mgr. et Mgr. Jana Rybanská, PhD., PhDr. Miroslav Poláček, PhD.

Moderné spôsoby environmentálneho vzdelávania pomocou sociálnych sietí

36. Mgr. Anna Sádovská, PhD.

Didaktické reflektívne komunity ako súčasť zlepšovania pedagogických zručností – identifikovanie problémov praxe

37. Doc. PhDr. Ľuboslava Sejčová, CSc.

Rozvoj osobnostných a pedagogických kompetencií začínajúcich vysokoškolských učiteľov

38. PhDr. Marián Sekerák, Ph.D.

“Jsem de facto zloděj v této věci“: Případy plagiátorství závěrečných prací u politiků na Slovensku a v České republice

39. doc. Ing. Čestmír Serafín, Dr. Ing. Paed. IGIP

Aspekty rozvoje technického myšlení v návaznosti na rozvoj digitální gramotnosti u budoucích učitelů

40. Agnes Simon, Ph.D.

Coaching Teaching and Learning Online in an International Environment. Principles, Goals and Practices

41. Lajos Somogyvári, PhD

How the Computers Arrived in the Hungarian Schools: a Long Journey from the 1960's to 2000's

42. Matyas Szabo

Helping university teachers in the internationalization of their courses:
coaching in the IMPACT project

43. PaedDr. Tímea Šeben Zafková, PhD.

Edukácia k udržateľnému rozvoju ako moderná koncepcia
a obsah prípravy učiteľov odborných vyučovacích predmetov

44. Mgr. et Mgr. Michal Šimáně, Ph.D., Mgr. et Mgr. Lenka Kamanová, Ph.D.

Maturitní zkouška na středních odborných školách v socialistickém
Československu jako odraz spojení školy s politikou a hospodářstvím

45. Mgr. Marína Štibrányiová

Specifika vzdělávání žáků se sluchovým postižením v inkluzivním
prostředí běžné základní školy

46. doc. PhDr. Markéta Švamberk Šauerová, Ph.D.

Self-efficacy a její postavení ve struktuře profesních a osobnostních
kompetencí moderního učitele

47. Mgr. Sylvie Tichotová

Sebepodpora začínajících učitelů v rámci projektu reflektovaných
pedagogických praxí

48. Mgr. Kateřina Tomešková, Ph.D.,

Ing. Bc. Petr Svoboda, Ph.D., Ing. Paed. IGIP

Zavádění koučovacího přístupu do online výuky na VŠ z didaktického
hlediska

49. Mgr. Jana Trabalíková, PhD., Ing. Lucia Hrebeňárová, PhD.

Vzdelávanie vysokoškolských učiteľov na UNIZA:
čo chcú učitelia a čo potrebujú študenti

- 50. Ing. Pavel Turčínek, Ph.D., prof. Ing. Radim Farana, CSc. FEng.,
prof. Ing. Cyril Klimeš, CSc.**

Výuková opora pro předmět Databázové systémy zpracovaná metodou microlearning

- 51. RNDr. Ing. Eva Urbanová, MBA, doc. PhDr. Jana Marie Šafránková, CSc.**

Možnosti zkvalitnění praktické přípravy vedoucích pedagogických pracovníků pomocí reflektivního učení a s ohledem na formu její realizace

- 52. Mgr. Jiří Vander, Ph.D., DiS., doc. PhDr. Kateřina Kubalčíková, Ph.D.**

Vzdělávání pro praxi v kontextu transformace psychiatrické péče

- 53. Ing. Tatiana Varadyová, Ph.D., Ing. Daniela Petříková, Ph.D.,
Mgr. Mária Benková, PhD.**

Prechod do dištančnej výučby na slovenských SOŠ

- 54. PaedDr. Jana Verešová, Ph.D., PaedDr. Mária Onušková**

Význam profesijných štandardov pedagogických zamestnancov pre pedagogickú prax

- 55. PaedDr. Silvia Virághová, PhD.**

Porovnanie technického odborného vzdelávania na Slovensku a v Belgicku

- 56. Mgr. Helena Zelníčková, mjr. Mgr. Ing. David Vorel,
Ing. Peter Marinič, Ph.D.**

Digitální kompetence žáků v souvislosti s COVID-19

PLENÁRNÍ PŘEDNÁŠKY
KEYNOTE SPEAKERS

CLIMB THE LADDER: INCREASING RETENTION THROUGH DISPOSITION DEVELOPMENT OF TEACHERS AND THE LEADERS THAT SERVE THEM

Leslie Blanchard¹

¹Louisiana State University, Leadership Development Institute, College of Human Sciences and Education, 173 Coates Hall, Baton Rouge, LA 70802, United States of America

Keywords: *Leadership; Education; Development; Dispositions; Engagement; Reflection; Strengths; Stressors*

Abstract

Workforces in the human sciences are often plagued with high levels of burnout and turnover and low levels of employee engagement. The LDI addresses these issues through our signature assessment and coaching process which identifies the indicators of stressors in individuals and works alongside them to develop strategies to improve and protect mental health and increase retention of teachers and the leaders that serve them. Competency models for business and industry are common, but none exist exclusively for the field of education. LADDER- the Leadership Alphabet of Disposition Development Engagement and Reflection was created to fill that void. The LADDER card sort assessment process is used to collect the data for participants' development plans (StepLADDER). Clients place the divider cards in three stacks: Strengths, Standards, and Stressors. Strengths are dispositions that are natural gifts. Standards are dispositions of average skill. Stressors are dispositions that cause frustration and require development. Since there are 26 dispositions in the alphabet, the sort is forced to balance with 9 Strengths, 8 Standards, and 9 Stressors to control for distribution. Once the cards are sorted, participants record their results in a simple form. This data is used by an LDI coach to create a StepLADDER.

We utilized Lawshe's Content Validity Ratio to determine how many "experts" rate Leadership Architect competencies according to High, Medium, and Low importance- $n=512$ as a quantitative data measure. Next, we surveyed $n=242$ participants in a qualitative collection asking, "what is missing from the Leadership Architect framework for the education profession?" Results of these surveys were evaluated in a keyword thematic analysis. Both quantitative and qualitative findings were sorted for frequency and compiled into "dispositions" based on commonality. The five most frequently reported dispositions were given "vowel" status to indicate their critical importance and statistical significance. They are also denoted by two-word titles to differentiate these from the others. The remaining twenty-one dispositions were given a distinct label, one for each letter, to complete the alphabetical framework. Once finalized, the instrument was field tested for content/construct validity using the Delphi method and reliability – $n=104$, $r = .93$, 99.3% agreement.

Outcomes of this research have resulted in: An evidence-based validated instrument for disposition screening and development, a replicable model for teacher preparation programs to develop dispositions in aspiring educators, a diagnostic and prescriptive tool for in-service educators to identify stressors through self-reflection, framework for current and perspective administrators to develop relevant leadership dispositions. LADDER was born in the K-12 educational world, but many organizations and workforces in the human sciences have similar issues with stress, burnout, turnover, and employee engagement. Derivative versions of LADDER have already been created, and future research endeavors will employ similar methods to validate these tools over the next several years: LawLADDER for law enforcement and criminal justice, CareLADDER for social workers and foster care personnel, ServeLADDER for elected and appointed Public Service Boards, MedLADDER for Medical Support and Allied Healthcare, CorporateLADDER for small businesses and entrepreneurs, LearnLADDER for Youth/Student Development.

Bibliografie / Bibliography

Lombardo, M. M., & Eichinger, R. W. (2000). High potentials as high learners. *Human Resource Management*, 39(4), 321–329.

- Oliver, D. H., Church, A. H., Lewis, R., & Desrosiers, E. I. (2009). An integrated framework for assessing, coaching and developing global leaders. In W. H. Mobley, Y. Wang & M. Li (Eds.), *Advances in global leadership* (Vol. 5; pp.195–224). Bingley, UK: Emerald Group.
- Park, S., Jeong, S., Jang, S., Yoon, S. W., & Lim, D. H. (2018). Critical review of global leadership literature: Toward an integrative global leadership framework. *Human Resource Development Review*, 17(1), 95–120.
- Prastacos, G. P., Soderquist, K. E., & Vakola, M. (2005). A strategic forward-looking approach to competency modelling. *Business Leadership Review II:II*, 1–5.
- Seemiller, C. (2018). A competency-based model for youth leadership development. *Journal of Leadership Education*, 17(1), 56–72.
- Video link: <https://youtu.be/HH1ATV0SYHQ>

Kontakt / Contact

Leslie Blanchard, PhD: lellb@lsu.edu

RADOSTI (I STAROSTI) VYTVÁRANIA SYSTÉMU ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA VYSOKOŠKOLSKÝCH UČITEĽOV UNIZA

JOYS AND (WORRIES) OF BUILDING THE SYSTEM OF CONTINUING EDUCATION OF UNIVERSITY TEACHERS AT UNIZA

Lucia Hrebeňárová¹

¹Žilinská univerzita v Žiline, Ústav celoživotného vzdelávania, Univerzitná
8215/1, 010 26 Žilina, Slovenská republika

Kľúčová slova: *ďalšie vzdelávanie; vysokoškolská pedagogika; kvalita
vysokoškolského vzdelávania; vzdelávacie potreby*

Keywords: *additional education; university pedagogy; quality of higher education;
educational needs*

Abstrakt

Odborná a vedecká erudícia je základným a najdôležitejším predpokladom pre profesiu vysokoškolského učiteľa. Na sprostredkovanie odborných poznatkov študentom sú navyše podstatné aj rozvinuté pedagogické kompetencie. Nielen výskumy ale aj samotná prax potvrdzuje potrebu uvedomeleho zvyšovania odbornosti vysokoškolských učiteľov v tomto smere. Zvlášť, keď je od samého začiatku jednou z kľúčových pracovných činností vysokoškolského učiteľa vzdelávanie – jeho príprava, vedenie i vyhodnotenie. Preto je nevyhnutným predpokladom pre plnohodnotné naplnenie tejto úlohy aj pedagogicko-psychologická a metodická (didaktická) pripravenosť na výučbu. Tá je na UNIZA podporovaná a rozvíjaná aj prostredníctvom budovania systému ďalšieho vzdelávania vysokoškolských učiteľov, ktorý je v garancii Ústavu ďalšieho vzdelávania UNIZA.

Príspevok je sumarizáciou doterajších krokov, ktoré sa na UNIZA udiali za posledných päť rokov. S dôrazom na vývoj klímy a zmenu vnímania potreby existencie podporných nástrojov rozvíjajúcich pedagogické kompetencie vysokoškolských učiteľov. Pričom najvýraznejším externým faktorom zmeny vnímania na UNIZA je implementácia štandardov pre zavedenie vnútorného systému zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania na slovenských vysokých školách. Na základe analýz a komparácie dobrej praxe európskych univerzít ako aj interných a externých faktorov sme identifikovali potrebné kroky a procesy. Ich cieľom je pretaviť izolované kurzy inžinierskej pedagogiky do komplexného, vzájomne previazaného, funkčného a akceptovaného systému ďalšieho vzdelávania vysokoškolských učiteľov UNIZA akceptujúceho špecifiká jej technického a ekonomického zamerania.

S jeho pomocou sa snažíme stimulovať aj vznik učiacej sa profesijnej komunity vysokoškolských učiteľov v oblasti vzdelávania, vytvoriť priestor pre vzájomnú výmenu skúseností a know-how. Cestou vytvárania komunít profesijného učenia (professional learning communities) sa uberajú aj mnohé európske univerzity. Aj takto môže vysoká škola jasne odbornej i širokej verejnosti deklarovať, že i cibrením pedagogického majstrovstva vysokoškolských učiteľov vyvíja úsilie o zvyšovanie kvality vysokoškolského vzdelávania. Prirodzene, i táto línia sa premieta do budovania pozitívnej povesti univerzity.

Abstract

Professional and scientific erudition is the primary and most important assumption for a university teacher profession. In addition, developed pedagogical competencies are crucial to the mediation of professional knowledge to students. Not only research but also the practice itself confirms the need to increase the expertise of university teachers in this regard consciously. Mainly when one of the critical work activities of a university teacher is education based on its preparation, guidance and evaluation. Therefore, pedagogical-psychological and methodological (didactic) readiness for teaching is necessary for completing this task. It is also supported and developed at UNIZA by building a system of continuing education of university teachers, which the UNIZA Institute of Lifelong Learning. The paper summarizes the steps taken so far at UNIZA over the last five years that emphasize the development of the environment and a change

in the perception of the need for support tools developing the pedagogical competencies of university teachers. The most significant external factor of the shift in perception at UNIZA is implementing standards for introducing an internal quality assurance system for higher education at Slovak universities. Based on analyzes and comparisons of the good practice of European universities and internal and external factors, we have identified the necessary steps and processes. Their goal is to transform isolated courses in engineering pedagogy into a comprehensive, interconnected, functional and accepted system of continuing education of UNIZA university teachers, taking the specifics of its technical and economic focus. With its help, we also try to stimulate the emergence of a professional learning community of university teachers in education to create a space for a mutual exchange of experiences and know-how. Many European universities are also moving towards the creation of professional learning communities. In this way too, the university can declare to the professional and general public that it is also striving to increase the quality of higher education by cultivating the pedagogical mastery of university teachers. Naturally, this line is also reflected in building a positive reputation for our university.

Bibliografie / Bibliography

- Bajtoš, J. (2013). *Didaktika vysokej školy*. Bratislava: Iura Edition.
- Plamínek, J. (2014). *Vzdělávání dospělých*. Praha: Grada.
- Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školství. (2021). Metodika na vyhodnocovanie štandardov. <https://saavs.sk/wp-content/uploads/2021/02/Methodika-na-vyhodnocovanie-stadardov-uplne-znenie-v-zneni-zo-dna-18.-2.-2021-schvalene-VR-SAAVS-rr.pdf>

Kontakt / Contact

Ing. Lucia Hrebeňárová, PhD.: lucia.hrebenarova@uniza.sk

VZNIK A ROZVOJ INSTITUTU CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE OF LIFELONG LEARNING

Pavel Máchal¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Zemědělská
1/1665, Brno 613 00, Česká republika

Abstrakt

Vznik Institutu celoživotního vzdělávání na Mendelově univerzitě v Brně se datuje do roku 2003 a souvisí se založením Institutu celoživotního vzdělávání jako celoškolského pracoviště, jehož předmětem činnosti byla příprava a realizace kurzů celoživotního vzdělávání na celouniverzitní úrovni a vznik a rozvoj Univerzity 3. věku. Již v roce 2003 se Mendelova univerzita v Brně přihlásila k členství do Asociace Univerzit třetího věku v ČR (AU3V). Členstvím v AU3V se MENDELU hlásí k zásadám a deklaracím o U3V.

Díky úsilí zakládajících pracovníků Institutu vznikl ve velmi krátké době cyklus přednášek Člověk a příroda na počátku XXI. století a v říjnu 2003 tak mohl být slavnostně zahájen historicky první ročník U3V na MENDELU pro 115 studentů. V roce 2005 byl ICV alokovan do budovy E, do té doby sloužící jako sídlo Provozně-ekonomické fakulty MENDELU. O rok později bylo celoškolské pracoviště transformováno do podoby Vysokoškolského ústavu a bylo zahájeno čtyřleté období zásadních rekonstrukcí budovy a budování a rozvíjení třetího pilíře, tj. pedagogické činnosti akreditovaných studijních programů a oborů.

Abstract

The establishment of the Institute of Lifelong Learning at Mendel University in Brno dates back to 2003 and is related to the establishment of a university-wide workplace whose subject of activity was the preparation and implementation of lifelong learning courses at the university level and the establishment and development of the University of the 3rd Age. Already in 2003, Mendel University in Brno applied for membership in the Association of Universities of the Third Age in the Czech Republic. By membership in the Association, MENDELU subscribes to the principles and declarations of the University of the Third Age. Thanks to the efforts of the founding staff of the Institute, a series of lectures „Human and Nature at the Beginning of the 21st Century“ was created in a very short time, and in October 2003 the historically first U3V at MENDELU could be inaugurated for 115 students. In 2005, ICV was allocated to building E, until then serving as the seat of the Faculty of Business and Economics of MENDELU. A year later, the university-wide workplace was transformed into the form of the University Institute and a four-year period of fundamental reconstruction of the building and construction and development of the third pillar, i.e. pedagogical activities of accredited study programs began.

Kontakt / Contact

doc. Ing. Pavel Máchal, CSc., prof. h. c.: pavel.machal@mendelu.cz

CESTA ROZVOJE PEDAGOGICKÝCH KOMPETENCÍ – OD JEDNOHO SEMINÁŘE K SYSTÉMU PODPORY

THE PATH TOWARDS PEDAGOGICAL COMPETENCIES: FROM A SINGLE SEMINAR TO A COMPREHENSIVE SUPPORT SYSTEM

Petr Sucháček¹

¹Centrum rozvoje pedagogických kompetencí, Masarykova univerzita, Veveří
26/28, Brno 602 00, Česká republika

Klíčová slova: *vysokoškolská pedagogika; příprava učitelů; inovace ve vzdělávání*

Keywords: *tertiary pedagogy; teacher education; innovation in education*

Abstrakt

Učit na Masarykově univerzitě budoucí učitele jsem začal na podzim roku 2013. Od té doby jsem s tím nepřestal a snažím se přispět svým dílem k tomu, co podtitul konference pojmenovává jako Rozvoj kompetencí relevantních pro život a praxi v 21. století.

Ve svém příspěvku bych tak rád reflektoval svou cestu a vývoj v přístupu k inovacím v přípravě (budoucích) učitelů od vlastních učitelských začátků v jednom předmětu, přes snahu inovovat učitelské vzdělávání na FF MU, postupné zakládání Centra rozvoje pedagogických kompetencí MU (CERPEK), až k dnešnímu vedení programu na podporu inovací ve vzdělávání budoucích učitelů Otevřená výzva. Hlavní část pozornosti bude věnována přípravám, začátkům a fungování CERPEK.

Jádrem mého příspěvku bude shrnutí pragmatických i filozofických nástrojů, které nám pomohli a pomáhají budovat centrum funkční, rostoucí a postupně se etablující na tradiční instituci. Neminu také naše přešlapy,

omyly a nedohlédnutí, kterých jsme se dopustili, protože jsme se z nich mnohému naučili. Cílem ale není pochválit se, říct, že to děláme skvěle a máte to dělat taky tak.

Cílem mého příspěvku je inspirovat jeho posluchačky a posluchače k zamyšlení nad tím, jak mohou ve svém okolí inovacím přispět ze svých pozic, co podporovat a na co si dát pozor. Dobrá zpráva je, že už docela víme, jak se na tuto cestu vydat. Horší zpráva je, že to je cesta náročná, stojí hodně sil a její cíl je zatím stále daleko. Je to ale cíl, za kterým stojí za to jít. Tak se vybavme inspiracemi, dobrými spoluprotovníky a vyrazme na další etapu!

Abstract

I first started teaching preservice university teachers in the Autumn Semester 2013. I have not stopped since then and with everything I do in this area I try to forward what the subtitle of this conference calls the development of competencies relevant to life and practice in the 21st century.

In my keynote I would like to reflect on my path and the development of my approach to the education of preservice teachers. This path has been fairly diverse starting with me teaching a single university course to the efforts to innovate teacher education at the Faculty of Arts, Masaryk university (MU), to the foundation of the Pedagogical Competence Development Centre (CERPEK MU), and finally to my current position as the head of Open Call, a programme to support innovation in preservice teacher education. I will though mostly focus on the development, beginnings and workings of CERPEK MU.

The main part of my keynote will be devoted to practical and philosophical tools that have been paramount in helping us establish an innovative and functional Centre at the core of a traditional institution. I will of course speak about the failings, mistakes and slip-ups that moved us forward on the path to better teacher support. However, my goal here is not to show off our achievements or to give out recipes for a sure success.

My goal is to inspire your thinking about the actions you can take at your current positions to forward innovation. I will also point out who and what to support and what to look out for. Good news is that we know where to start. A somewhat less good news is that this path is hard, requires a lot of effort and the goal is still far-fetched. Yet it is a goal worth pursuing. So pack up your inspiration, take along good company and let's set out on this next leg of the journey together!

Bibliografie / Bibliography

- Ambrose, S. A., et al. (2010). *How Learning Works: Seven Research-Based Principles for Smart Teaching*. Jossey Bass.
- Čejková, I. (2017). Vysokoškolský učitel bez učitelského vzdělání: Problém, nebo výzva? *Pedagogická orientace*, 27(1), 160-180.
- Sucháček, P. (2016). Implementace prvků dialogického vyučování v rámci mikrovyučování u studentů učitelství přírodovědných předmětů. *Studia paedagogica* 21(3), 81-106.
- Šedová, K., Švaříček, R., Sedláčková, J., Čejková, I., Šmardová, A., Novotný, P., Zounek, J. (2016). Pojetí výuky a profesní identita začínajících vysokoškolských učitelů. *Studia paedagogica*, 21(1), 9–34.
- Šedová, K., Švaříček, R., Sedláček, M., Šalamounová, Z. (2016). *Jak se učitelé učí: Cestou profesního rozvoje k dialogickému vyučování*. Munipress.

Kontakt / Contact

Mgr. Petr Sucháček: suchacek@phil.muni.cz

PŘÍSPĚVKY V SEKCÍCH
SESSIONS SPEAKERS

PROFESNÍ ROZVOJ PRACOVNÍKŮ
VEŘEJNÉ VYSOKÉ ŠKOLY – KOMPETENCE,
PREFERENCE, MOTIVACE A PŘEKÁŽKY

PROFESSIONAL DEVELOPMENT
OF PUBLIC UNIVERSITY STAFF – COMPETENCES,
PREFERENCES, MOTIVATION AND BARRIERS

Petr Adamec¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5, 613 00 Brno

Klíčová slova: *profesní rozvoj; další vzdělávání; kompetence; veřejná vysoká škola*

Keywords: *professional development; further education; competences; public university*

Abstrakt

Kontinuální vzdělávání, rozvoj a učení pracovníků by mělo být v každé instituci a organizaci vnímáno jako samozřejmá (mnohdy oboustranná) investice, která v budoucnu přinese konkurenční výhody. Institucionální podpora učení pracovníků v modelu rozvoje lidských zdrojů, ideálně v modifikaci řízení podle kompetencí, je nezbytným předpokladem také fungování organizací v oblasti vysokého školství. Z obecného hlediska je důležité dbát na profesní, odborný i osobnostní rozvoj všech lidských zdrojů v rámci celé vysoké školy. Nejen akademické, vědecko-výzkumné, ale i technickohospodářské profese a činnosti jsou pro chod vysoké školy důležité, a proto je vhodné přiměřeně podporovat všechny pracovní pozice. Tyto záležitosti je mimo jiné vhodné implementovat do plánů rozvoje a činnosti zaměstnanců, případně je oceňovat v rámci řízení lidských zdrojů. Cílem příspěvku je sdělit dílčí závěry a výsledky z průzkumu zaměřeného na analýzu vzdělávacích potřeb zaměst-

nanců a realizovaného v rámci řešení dílčího projektu Institucionálního plánu na veřejné vysoké škole v roce 2019.

Pro postižení dané problematiky bylo využito standardizovaného dotazníku, který byl naprogramován do webového prostředí. Sběr dat probíhal metodou CAWI a oslovení potenciálních respondentů proběhlo hromadným emailem. Po vyřazení duplicitních dotazníků bylo statisticky pracováno s výběrovým souborem 456 respondentů. Vzhledem k použití kvantitativní metody byly odpovědi respondentů vyhodnocovány s využitím software pro hromadnou analýzu statistických dat SPSS. Volné odpovědi respondentů byly kategorizovány.

V předloženém příspěvku budou uvedeny a interpretovány výsledky takovým způsobem, který zohledňuje především jeho určení. Výsledky budou uvedeny v přehledné podobě zobecnění, komentářů a vyjádření respondentů tak, aby jednotlivá zjištění mohla být flexibilně využívána pro další práci a následné aktivity, které s tématem souvisí.

Abstract

Continuous education, training, development and learning for workers should be seen in every institution and organisation as an obvious (often two-way) investment that will bring competitive benefits in the future. Institutional support for staff learning in the human resource development model, ideally in the modification of management by competence, is also a prerequisite for the functioning of higher education organisations. In general, it is important to ensure the professional, professional and personality development of all human resources throughout the university. Not only academic, scientific research, but also technical and economic professions and activities are important for the running of a university, and it is therefore appropriate to adequately support all employment positions. These issues should, among other things, be implemented in staff development and activity plans, or valued in human resources management. The aim of the paper is to communicate the partial conclusions and results from a survey aimed at analysing educational needs and carried out as part of the solution of the Institutional Plan sub-project of the public university in 2019. The survey mainly aimed at identifying the relationship to further education, the organisation/employer's attitude to further education, information

and preferences in further education, motivation, barriers and barriers, satisfaction with initial education and a number of other sub-indicators. The results will be interpreted primarily take into account its determination. The results will be presented in a clear form of generalisations, comments and representations by respondents so that individual findings can be used flexibly for further work and follow-up activities related to the topic

Bibliografie / Bibliography

- Hroník, F. (2007). *Rozvoj a vzdělávání pracovníků*. Praha: Grada.
- Mazouch, P., Fischer, J. (2011). *Lidský kapitál: měření, souvislosti, prognózy*. Praha: C. H. Beck.
- Milana, M., Holford, J., & Mohorčič Špolar, V. A. (2016). *Adult and lifelong education: global, national and local perspectives*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Průcha, J. (2014). *Andragogický výzkum*. Praha: Grada.
- Lussier, R. N., & Hendon, J. R. (2019). *Human resource management: functions, applications, and skill development*. Sage.
- Kočí, V. (2017). *Možnosti využití moderních metod managementu při řízení univerzit*. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická v Praze.

Kontakt / Contact

Mgr. Petr Adamec, Ph.D., MBA: petr.adamec@mendelu.cz

INTERNATIONALIZATION OF A COURSE FOR MEDICAL STUDENTS: FROM THEORY TOWARDS THE NEW COURSE DESIGN

Katarína Babinská¹

¹Faculty of Medicine, Comenius University in Bratislava, Sasinkova 2, 813 72
Bratislava, Slovak Republic

Keywords: *medical students; nutrition; course; internationalization; peer learning*

Abstract

The course “Basics of Physiological and Clinical Nutrition” aims to train a group of international medical students mainly in practical skills in the field of nutrition. It attempts to develop the students’ abilities to provide nutritional counselling and to communicate with their future patients. Although principles of healthy nutrition are generally applicable for populations of the whole planet, dietary patterns and nutrition-related health problems vary in different parts of the world, and also their solutions may differ. Including international elements into the course, and understanding the regional/local nutritional specifics may be beneficial for the students’ future career. Internationalization of this course was designed as a project within the professional development course “Effective Teaching for Internationalisation” (Comenius University in Bratislava, Slovakia; Masaryk University in Brno, Czech Republic). In a series of workshops, the “Effective Teaching for Internationalisation” first introduced theoretical background and training in basic skills enhancing competencies for teaching the international students. They served as a basis for the project design.

In respect to internationalization of the course, two main challenges need to be addressed. 1. Course content. In previous years, the geographic specifics of nutrition were only marginally taken into consideration. As a response to this challenge, the course activities will include also international aspects of the topics discussed. A new lesson devoted to geographic/regional issues in

nutrition will be added to the course. 2. Course methods. The peer-learning in small groups was one of learning method used already in previous years. However, in the discussions and clinical problem solving the advantage of international composition of the groups was not fully appreciated. As a response to this challenge, in peer-learning of international groups, attention will be focused on sharing previous experience and knowledge of students of different nationalities. The concepts of teaching and learning will be focus predominantly on internationalization, peer learning and constructive alignment.

It is expected that including internationalization into the course content will help the students to recognize the geographical variations of nutrition-related problems. This should give the students a chance to better understand their future patients' needs, whether they plan to practice as physicians in their home country or abroad. They will get insight into local/ international problems in nutrition, authorities, information resources, or socio-economic aspects. In peer learning/small group activities, it seems to be beneficial not only to create teams of students of diverse geographical background, but also to focus on international aspects of the topics discussed, and to enhance sharing of the students' knowledge and experience in nutrition.

Bibliografie / Bibliography

- Biggs, J. (2003). Aligning teaching for constructing learning. Higher Education Academy. https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/resources/id477_aligning_teaching_for_constructing_learning.pdf
- O'Neill, G., McMahon, T. (2005). Student-centered learning: what does it mean for students and lecturers? In O'Neill, G., Moore, S., McMullin, B. (Eds.), *Emerging Issues in the Practice of University Learning and Teaching. AISHE*.
- Pleschová, G., Simon, A. (Eds.). (2003). *Early career academics' reflections on learning to teach in central Europe*. SEDA.
- Zhang, Z., Bayley, J.G. (2019). Peer Learning for University Students' Learning Enrichment: Perspectives of Undergraduate Students. *J Peer Learning*, 12, 61–74.

Kontakt / Contact

Assoc. Prof. Katarína Babinská, MD, PhD., MSc.: katarina.babinska@fmed.uniba.sk

SOUVISLOST MEZI HODNOTAMI A PROBLÉMOVÝM CHOVÁNÍM U DOSPÍVAJÍCÍCH JEDINCŮ

RELATIONSHIP BETWEEN VALUES AND PROBLEM BEHAVIOR IN ADOLESCENTS

Kristýna Balátová^{1,2}, Simona Dobešová Cakirpaloglu²,
Justýna Dočkalová²

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno, Česká republika

²Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra psychologie a patopsychologie, Křížkovského 511/8, 779 00 Olomouc, Česká republika

Klíčová slova: *hodnoty; problémové chování; dotazník SAHA (Social and health assessment); Rokeachův test hodnot; dospívající jedinci*

Keywords: *values; problem behavior; Questionnaire of social and health assessment; Rokeach test of values; adolescents*

Abstrakt

Hodnotami nazýváme vlastnosti, které jedinec přisuzuje určitému objektu či situaci, ve spojitosti s uspokojováním potřeb a zájmů. Hodnoty se utvářejí v procesu socializace. Stejně jako se vyvíjí v čase společnost, vyvíjí se i hodnoty. Dospívání je bouřlivým obdobím, kdy jedinec hledá vlastní identitu a současně také životní hodnoty. V tomto období existuje větší šance, že se bude díky vlivu vrstevníků dopouštět problémového chování. Byla publikována řada mezinárodních studií, které se týkaly duševního a tělesného zdraví a sociálních podmínek dospívajících. Byly to například European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, Health Behaviour in School-aged Children, a Social and Health Assessment (SAHA). Studie odhalily problémové

oblasti v postojích, jednání a návycích. Projekt SAHA pod záštitou AVČR zjišťoval v roce 2003 ochranné a rizikové faktory sociálního a zdravotního vývoje. SAHA byl původně součástí výzkumného programu Yale Child Study Center, které se zabíralo interkulturními aspekty psychického zdraví a psychopatologie dětí a dospívajících. Studie proběhla v mnoha zemích. Výsledky prokázaly vysokou prevalenci problémového chování (antisociální chování, užívání drog a rizikový sex). Naším záměrem bylo se k dané studii vrátit a zhodnotit současný stav adolescentů v kontextu jimi preferovaných hodnot. Cílem příspěvku je hledání souvislosti mezi hodnotami a problémovým chováním u dospívajících. (Výsledek je podpořen projektem IGA_PdF_2021_028 Výskyt problematického užívání internetu ve vztahu k psychickému zdraví a životní spokojenosti u studentů učitelských oborů (Univerzita Palackého v Olomouci).)

Výzkum se metodologicky opíral o kvantitativní výzkumnou strategii. Jako nástroj sběru dat byl zvolen Rokeachův test hodnot a dotazník SAHA. Příspěvek vychází z dat sebraných od cca 100 respondentů, kterými byli dospívající jedinci základních a středních škol v ČR. Data byla získána pomocí tzv. dostupného výběru a byla následně překódována do datové matice. Analýza dat probíhala prostřednictvím deskriptivní, induktivní a vícerozměrné statistiky. Základem postupem v analýze byla tzv. regresní analýza. Výsledky výzkumu poukazují na vztah mezi vybranými dimenzemi dotazníku SAHA a hodnotami z Rokeachova testu hodnot a v souvislosti s proměnnými gender a věk respondentů.

Ukazuje se, že dospívající spíše tíhnou k dimenzím hodnot, které se týkají tzv. individualismu, tedy k hodnotám vztahujícím se k sobě samému než k hodnotám spojeným s prostředím. Rozdíly se však objevují zejména ve spojitosti s gender, kdy chlapci jsou oproti dívkám zaměřeni více směrem k individualismu a současně se u chlapců ukazuje, že vykazují vyšší skóre ve vybraných dimenzích SAHA, jako je problémové chování a hyperaktivita, oproti dívkám (které vykazují zas vyšší skóre v oblasti emocionálních problémů, prosociálního chování a potíží s vrstevníky). (Pozn. Dílčí výsledky budou představeny v prezentaci na konferenci a taktéž více rozvedeny v diskuzi.)

Abstract

Values can be both significant inclusive factors and barriers to an individual's functioning in the society. In the psychological conception, values can be perceived as a subjective appreciation, which a person attributes to certain

things, phenomena, etc. Values are formed and differentiated in the process of human socialization into society. Some of them are shared only by certain groups, others by the whole society. Just as society evolves over time, so do the values of the individuals who make up that society. It is therefore not surprising that the change in values is influenced by a number of events with a societal impact. Adolescence is a period of storms and crises, when an individual goes through a period of searching for his own identity and at the same time the values of life. Therefore, during this period there is a greater chance that adolescents will more often engage in various risky or pathological behaviours in connection with the significant influence of their peers. The main aim of the presented study was to evaluate the current state of adolescents in the Czech Republic in the context of their preferred values and to determine the relationship between the values, the social and health assessment among the adolescents in the Czech Republic. The research was methodologically based on a quantitative research strategy. The data were obtained using the Rokeach Value Test and the Social and Health Assessment Questionnaire (SAHA). The research group consisted of 100 respondents, who were adolescents of primary and secondary schools in the Czech Republic. The analysis of the data obtained were performed using descriptive, inductive and multidimensional statistics. The analysis was based on regression analyses. The research results point to the fact that there is relationship between the selected dimensions of the SAHA questionnaire and the preferred values in connection with the gender and the age of the respondents. The results also point out that adolescents tend to have dimensions of values that relate to the so-called individualism, i.e. values focused on themselves rather than values associated with the environment. However, the differences appear mainly in connection with gender, when the boys are more oriented towards individualism than the girls and at the same time boys show higher values such as problem behavior and manifestations in hyperactivity. On the other hand the girls show higher scores on emotional issues, prosocial behavior as well as peer problems.

Bibliografie / Bibliography

- Blatný, M., Hrdlička, M., Sobotková, V., Jelínek, M., Květon, P., & Vobořil, D. (2006). Prevalence antisociálního chování českých adolescentů z městských oblastí. *Československá psychologie*, 50(4), 297–310.

- Blatný, M., Polišenská, V., Balaščíková, V., & Hrdlička, M. (2005). Problematika rizikového chování vývoje dětí a dospívajících: hlavní témata a implikace pro další výzkum. *Československá psychologie*, 49(6), 524–539.
- Cakirpaloglu, P. (2004). *Psychologie hodnot*. Olomouc: Votobia.
- Rokeach, M. (1968). *Beliefs attitudes and values: a theory of organization and change*. San Francisco: Jossey-Bass Publisher.
- Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values*. New York: The Free Press.

Kontakt / Contact

PhDr. Mgr. Kristýna Balátová, Ph.D.: kristyna.balatova@mendelu.cz

Mgr. Simona Dobešová Cakirpaloglu, Ph.D.: simona.dobesova@upol.cz

ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ BĚHEM PANDEMIE COVID-19

VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Hana Bartoňková¹

¹Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie, Křížkovského 511/10, Olomouc, 771 80

Klíčová slova: *odborné vzdělávání; pandemie COVID-19; trh práce; průmysl 4.0; praktické vyučování*

Keywords: *vocational education and training; pandemic COVID-19; labor market; industry 4.0; practical teaching*

Abstrakt

Příspěvek cílí do oblasti odborného vzdělávání v kontextu formálního vzdělávání. Je zaměřen na praktické vyučování realizované ve spolupráci škol (zde středních odborných škol a učilišť) a firem. Základním teoretickým rámcem je pojetí odborného vzdělávání jako „rozsáhlého systému (...) skupin zúčastněných subjektů, specifických druhů institucí, procesů v nich probíhajících a produkujících určité výsledky a efekty a dále determinant působících na celý tento systém“ (Průcha, 2019, s. 11). Konceptní rámec příspěvku tvoří zejména Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (MŠMT, 2020) a na ní navázané implementační karty související s „inovací oborové soustavy“. Do soustavy oborů vzdělávání jsou nejen v souvislosti s procesem digitalizace nově zařazovány obory vzdělání, které jsou požadovány trhem práce. Avšak i dle zmíněného dokumentu MŠMT (2020) zde stále zůstávají zařazeny i obory vzdělání, které již ztrácejí své uplatnění. Jedním z nástrojů, jak tuto skutečnost eliminovat, může být právě kvalitně připravená koncepce praktického vyučování pracující jak s aktuálními a predikovanými potřebami

souvisejícími např. s kompetencemi nezbytnými pro průmysl 4.0, ale také s avizovanou inovací oborové soustavy. Celá tato oblast je však v posledním roce výrazně ovlivněna pandemií Covid-19. Cílem příspěvku tak je zjistit dopad opatření souvisejících s pandemií Covid-19 (zejména uzavření škol) na odborné vzdělávání, konkrétně na praktické vyučování.

Pro realizaci výzkumu byl zvolen kvantitativní výzkumný design. Na všech středních odborných školách a učilištích, které realizují H a/nebo L obory v Moravskoslezském kraji, bylo provedeno CAWI dotazníkové šetření. Moravskoslezský kraj byl vybrán zejména z důvodu své dlouholeté pozornosti zaměřené do oblasti odborného vzdělávání (viz např. realizace Pilotního projektu ověřování prvků duálního vzdělávání), či aktivní účast v projektu „Kompetence 4.0 - Mapování budoucích kompetencí jako součást systémových opatření pro vymezení požadavků trhu práce“ zaštitěném MPSV. Metodologie výzkumu vychází i z rešerše podobně zaměřených výzkumů v zahraničí, zejména výzkumu International Labour Office „Skills development in the time of COVID-19“ (ILO, 2021).

Výstupem příspěvku bude zmapování situace v odborném vzdělávání (konkrétně v oblasti praktického vyučování v H a L oborech) v Moravskoslezském kraji v souvislosti s uzavřením škol a dalšími opatřeními souvisejícími s pandemií Covid-19. Jedním z výstupů je i SWOT analýza pro oblast odborného vzdělávání a přípravu dle typu oborů v souvislosti s dopady pandemie Covid-19. Jde o výstupy z pohledu zástupců škol. Výstupy budou zaměřeny do těchto tří oblastí: identifikace současného stavu praktického vyučování, realizace praktického vyučování během opatření souvisejících s pandemií Covid-19 (jaké nástroje, formy a postupy školy využívaly), možnosti a doporučení pro realizaci praktického vyučování během opatření souvisejících s pandemií Covid-19 (co fungovalo, co se školy, či učitelé odborného výcviku naučili, zda byli v kontaktu s firmami, kde se za běžných okolností koná praktické vyučování).

Abstract

The paper aims at the field of vocational education and training in the context of formal education. It focuses on practical teaching implemented in cooperation with schools and companies. The basic theoretical framework is the concept of vocational education as „an extensive system (...) of groups of stakeholders, specific types of institutions, processes taking place in them

and producing certain results and effects, as well as determinants affecting the whole system“ (Průcha, 2019, p. 11). The conceptual framework of the paper consists mainly of the Strategy of the educational policy of the Czech Republic until 2030+ (Ministry of Education, 2020) and the related implementation cards related to the „innovation of the branch system“. Not only in connection with the process of digitization, the fields of education that are required by the labour market are newly included in the system of fields of education. However, even according to the mentioned document of the Ministry of Education (2020), the fields of education that are already losing their application still remain included here. One of the tools to eliminate this fact can be a well-prepared concept of practical teaching working with both current and predicted needs related to, for example, the competencies necessary for industry 4.0, but also with the announced innovation of the system. However, the whole area has been significantly affected by the Covid-19 pandemic in the last year. The aim of the paper is to determine the impact of measures related to the Covid-19 pandemic (especially school closures) on vocational education, specifically on practical teaching. A quantitative research design was chosen for the implementation of the research. A CAWI questionnaire survey was conducted at all secondary vocational schools and vocational schools that implement H and / or L fields in the Moravian-Silesian Region. The Moravian-Silesian Region was chosen mainly due to its long-term attention focused on vocational education (see eg implementation of the Pilot Project of Verification of Dual Education Elements) or active participation in the project „Competence 4.0 - Mapping future competencies as part of systemic measures to define labour market requirements“. The research methodology is also based on a search of similarly focused research abroad, especially the research of the International Labour Office „Skills development in the time of COVID-19“ (ILO, 2021). The output of the paper will be a mapping of the situation in vocational education (specifically in the field of practical teaching in H and L fields) in the Moravian-Silesian Region in connection with the closure of schools and other measures related to the Covid-19 pandemic. One of the outputs is a SWOT analysis for the area of vocational education and training according to the type of fields in connection with the impacts of the Covid-19 pandemic. These are the outputs from the point of view of school representatives. Outputs will focus on the following three areas: identification of the current state of practical teaching, implementation of practical teaching

during measures related to the Covid-19 pandemic (what tools, forms and procedures the school used), options and recommendations for implementing practical teaching during measures related to the Covid-19 pandemic. 19 (what worked, what schools or vocational teaching teachers learned, whether they were in contact with companies where practical teaching takes place under normal circumstances).

Bibliografie / Bibliography

- Průcha, J. (2019). *Odborné školství a odborné vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer.
- MŠMT. (2020). *Strategie vzdělávací politiky České republiky*. Praha: MŠMT.
Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/54104/>
- ILO. (2021). Skills development in the time of COVID-19. Taking stock of the initial responses in technical and vocational education and training. Geneva: International Labour Office. Dostupné z: https://www.ilo.org/skills/areas/skills-training-for-poverty-reduction/WCMS_766557/lang--en/index.htm

Kontakt / Contact

Mgr. Hana Bartoňková, Ph.D.: hana.bartonkova@upol.cz

CIRCULAR BEHAVIOR INDEX

Lucie Brzáková¹

¹ProEduca z.s., Mládežnická 1310, 37316 Dobrá Voda u Českých Budějovic,
Česká republika

Keywords: *circular, circular economy, perception, behaviour, circular behaviour, circular behaviour index, benchmarking tool, education, education program design, assessment, assessment tool, statistical tool*

Abstract

The philosophy of circular economy can be explained by a paradigm shift where not only the producers but also the consumers apply a totally circular mindset. Today's young people will be the major force for implementing changes towards a circular, sustainable future. In order to find and develop tools that raise young people's awareness for circular economy, it is important to understand their current perceptions and behaviors towards circular economy, and a specific tool is needed to measure these perceptions and behaviors.

The Circular Behavior Index is a benchmarking tool to assess young people's perceptions and behaviors regarding circular economy. It is also a statistical tool to measure the change of perceptions and behaviors regarding circular economy over time. The Circular Behavior Index is based on a specifically developed questionnaire. By applying a statistically developed formula, an index score (range 0 to 100) can be calculated for single respondents and enables comparisons between respondents and with the same respondents over time.

The final version of the CBI consists of 43 items, which measure two main and eight sub-dimensions of circular economy perception and behaviors of young people. The following table gives an overview of the final version of the index items. Also, a digital calculator was developed to evaluate the Index score. It is available on the Project CLAY web page. The Circular Behavior

Index represents an important benchmarking tool for countries, training providers and other stakeholders to assess young people's perception and behavior regarding circular economy. The results of the development of the Circular Behavior Index can be used to structure the educational activities with the environmental elements.

Bibliografie / Bibliography

EllenMacArthurFoundation, Completing the Picture: How the Circular Economy Tackles Climate Change. (2019). Dostupné z www.ellenmacarthurfoundation.org/publications

Ellen MacArthur Foundation, Universal Circular Economy Policy Goals. (2021). www.ellenmacarthurfoundation.org/publications.

World Economic Forum, Ellen MacArthur Foundation and McKinsey & Company, The New Plastics Economy – Rethinking the future of plastics. (2016). Dostupné z <http://www.ellenmacarthurfoundation.org/publications>).

Kontakt / Contact

Ing. Lucie Brzáková: lucie.brzakova@proeduca.cz

HLAVOU PROTI ZDI: ZMĚNA STRATEGIE PŘÍPRAVY JAKO KLÍČ K ÚSPĚCHU U OPAKOVANÉ MATURITY

BEAT HEAD AGAINST A WALL: CHANGING THE PREPARATION STRATEGY AS THE KEY TO SUCCESS IN REPEATED MATURA EXAM

Miroslava Dvořáková¹, Tereza Vengřínová¹, Václav Vydra¹

¹Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd, Arna Nováka 1/1, 602 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: maturitní zkouška; strategie učení; neúspěch; příprava na maturitu

Keywords: Matura exam; learning strategies; failure; matura preparation

Abstrakt

Neúspěšnost u maturitní zkoušky je v České republice rostoucím problémem. Od zavedení tzv. Státní maturity v roce 2013 se čistá míra neúspěšnosti pohybuje v rozmezí od 19,3 % v roce 2011 po 24,8 % v roce 2018 u prvomaturantů, a v rozmezí 44,8 % (2012) až 59,5 % (2016) u opravných a náhradních termínů (CZVV, 2020). Neúspěšný maturant má možnost tu část maturitní zkoušky, v níž neuspěl, opakovat maximálně dvakrát, a to do pěti let od prvního pokusu. Při opakovaných pokusech však neúspěšní maturanti ztrácejí prakticky veškerou institucionální podporu a připravují se sami. Z výše uvedeného je patrné, že u opakovaných pokusů neuspěje více než polovina z těch, kdo zkoušku konají. Klíčem k pochopení úspěšnosti či neúspěšnosti u maturitní zkoušky je tedy poznání, jak příprava na opakovanou zkoušku vypadá. Dosavadní empirické poznání pracuje s tezí, že „úspěšní žáci používají více strategií než neúspěšní“ a „že používají jiné strategie než neúspěšní žáci“ (Vlčková, 2018, s. 85). Přesto je obtížné jednoznačně proká-

zat, že strategie učení a míra sebeřízení v procesu učení zvyšují efektivitu učení (Zimmerman, 1986; Vlčková & Bradová, 2014). Neúspěšní maturanti se v přípravě na další zkoušku nacházejí v unikátní situaci, kdy na schopnosti užít samostatně a sebeřízeně adekvátní strategii učení závisí jejich šance u opakované zkoušky. Proto si klademe následující otázku: Jak a v jakém rozsahu a hloubce jsou maturanti v přípravě na opravnou zkoušku schopni svoji strategii učení řídit či měnit? Do jaké míry se učí stále stejným způsobem jako na první neúspěšný pokus s očekáváním lepšího výsledku?

Příspěvek je založen na analýze narativních rozhovorů s 15 informanty – prvomaturanty z roku 2019, kteří při svém řádném a prvním opravném či náhradním pokusu neuspěli u maturitní zkoušky v kterékoliv její části nebo částech. Informanti studovali a následně maturitní zkoušku konali na různých typech středních škol (gymnázia, lycea, střední odborné školy, nástavbové maturitní studium) v České republice. Součástí narace je i reflexe vlastní přípravy maturanta v časech mezi jednotlivými opravnými pokusy. Právě tyto části byly využity při tematickém kódování a analýze rozhovorů.

Narativy respondentů byly tematicky kódované při zohlednění časové osy rozdělené podle jednotlivých pokusů o složení maturitní zkoušky. Na základě analýzy byly získány informace o jejich přípravě na maturitní zkoušku v čase před prvním pokusem (řádný, jarní termín v roce 2019), před druhým pokusem (první opravný termín, který se u všech konal v podzimním termínu v roce 2019) a před třetím pokusem (druhý opravný termín, který se u všech konal v jarním termínu v roce 2020). Na základě nich je možné vysledovat, zda a jak se jejich příprava v čase měnila, do jaké míry byly tyto změny řízené nebo spíše volené ad hoc. Z dílčích přístupů, které maturanti zmiňují (např. návraty k materiálům ze střední školy, opakované řešení modelových testových úkolů, hledání opory o vrstevníky, doučování atd.) induktivně vytváříme pracovní kategorizaci strategií, kterou konfrontujeme s dostupnými taxonomiemi strategií učení.

Abstract

Failure of the Matura exam is a growing problem in the Czech Republic. Since the introduction of the so-called State Matura in 2013, the net failure rate ranges from 19.3% in 2011 to 24.8% in 2018 for first-attempt to graduate, and in the range of 44.8% (2012) to 59.5% (2016) for corrective and replacement attempts (CZVV, 2020). The unsuccessful graduate has the opportunity to

repeat the part of the graduation exam in which he failed at most twice, within five years from the first attempt. However, in repeated attempts, unsuccessful graduates lose virtually all institutional support and prepare themselves. From the above, it is clear that more than half of those who take the test fail repeated experiments. The key to understanding the success or failure of the Matura exam is therefore to know what the preparation for the repeated exam looks like. The current empirical knowledge works with the thesis that „successful students use more strategies than unsuccessful ones“ and „that they use different strategies than unsuccessful students“ (Vlčková, 2018, p. 85). Nevertheless, it is difficult to clearly demonstrate that learning strategies and the degree of self-management in the learning process increase the effectiveness of learning (Zimmerman, 1986; Vlčková & Bradová, 2014). In preparation for the next exam, unsuccessful graduates find themselves in a unique situation where their chances of a repeat exam depend on their ability to use an adequate learning strategy independently and in a self-controlled manner. Therefore, we ask ourselves the following questions: How and to what extent and depth are the graduates able to manage or change their learning strategy in preparation for the remedial exam? To what extent are they still learning in the same way as on the first failed attempt with the expectation of a better result? The paper is based on the analysis of narrative interviews with 15 informants - first graduates from 2019, who in their proper and first corrective or replacement attempt failed the graduation exam in any part or parts. Informants studied, and subsequently held the school-leaving examination at various types of secondary schools (grammar schools, lyceums, secondary vocational schools, post-graduate school-leaving studies) in the Czech Republic. Part of the narration is also a reflection of the graduate's own preparation in time between individual corrective attempts. It was these parts that were used in the thematic coding and analysis of interviews. The narratives of the respondents were thematically coded, taking into account the timeline divided according to the individual attempts to pass the school-leaving examination. Based on the analysis, information was obtained about their preparation for the Matura exam in the time before the first attempt (regular, spring term in 2019), before the second attempt (the first corrective term, which took place in the autumn term in 2019) and before the third attempt (the second correction date, which took place for all in the spring term in 2020). Based on them, it is possible to trace whether and how their

preparation changed over time, to what extent these changes were controlled or rather elected on an ad hoc basis. Inductively, we create inductive categorization of strategies by confronting available taxonomies of learning strategies through the approaches mentioned by graduates (eg returns to high school materials, repeated solutions of model test tasks, seeking support for peers, tutoring, etc.).

Bibliografie / Bibliography

- CZVV. (2020). Výsledky maturitní zkoušky v roce 2019 a její vývoj od roku 2011. Souhrnná závěrečná zpráva.
- Vlčková, K., & Bradová, J. (2014). Slabý vztah strategií učení a výsledků vzdělávání: problém operacionalizace a měření?. *Studia Paedagogica*, 19(3), 9–28.
- Vlčková, K. (2007). Strategie učení v kurikulu všeobecného vzdělávání. *Orbis scholae*, 1(1), 82–91.
- Zimmerman, B. J. & Pons, M. M. (1986). Development of a Structured Interview for Assessing Students Use of Self-Regulated Learning Strategies. *American Educational Research Journal*, 23, 614–628.

Kontakt / Contact

PhDr. Miroslava Dvořáková, Ph.D.: mirka.dvorakova@mail.muni.cz
Mgr. Tereza Vengřinová: vengrinova@phil.muni.cz
Mgr. Václav Vydra: vydra@phil.muni.cz

PRACOVNÁ SPOKOJNOSŤ UČITEĽOV NA SLOVENSKÝCH NÁRODNOSTNÝCH ŠKOLÁCH V MAĎARSKU

TEACHER'S JOB SATISFACTION AT SLOVAK ETHNIC SCHOOLS IN HUNGARY

Mária Ďurkovská¹, Michal Kentoš¹

¹Spoločenskovedný ústav Centra spoločenských a psychologických vied SAV,
Karpatská 5, 040 01 Košice, Slovenská republika

Kľúčová slova: *pracovná spokojnosť; učitelia; národnostné školy; Maďarsko; sociálne vzťahy*

Keywords: *job satisfaction; teachers; ethnic schools; Hungary; social relations*

Abstrakt

Pracovná spokojnosť (alebo nespokojnosť) je dôležitou súčasťou celkovej životnej spokojnosti. Obzvlášť dôležitá je v profesii učiteľa, keďže nedostatok pracovnej spokojnosti sa u učiteľov často spája so syndrómom vyhorenia. Pracovná spokojnosť učiteľov významne ovplyvňuje celkový proces výkonu ich práce. Viaceré výskumy dokazujú, že splnenie učebných cieľov pedagógov závisí aj od interakcií s ostatnými členmi školy. Kvalitné sociálne vzťahy s môžu značným spôsobom zlepšiť úroveň pracovnej spokojnosti učiteľov. Cieľom príspevku je 1.) zistiť, či existuje súvislosť medzi pracovnou spokojnosťou a kvalitou sociálnych vzťahov; 2. zistiť, či existujú vzťahy medzi pracovnou spokojnosťou a rodom, vekovými kategóriami a typom školy (jednojazyčná, dvojjazyčná, škola, kde sa slovenčina vyučuje ako predmet) na ktorej pedagógovia vyučujú.

Metódy: V príspevku sú analyzované dáta pochádzajúce z dotazníkového výskumu uskutočneného v desiatich maďarských župách v januári až apríli v roku 2019 na vzorke 139 učiteľov národnostných škôl. Výskumný

súbor: Výber respondentov tj. učiteľov, bol realizovaný na školách všetkých troch typov v mestách a obciach, v ktorých prebieha výučba slovenského jazyka. Kritériom výberu výskumnej vzorky bolo zamestnanie (súčasná alebo minulé pôsobenie ako pedagóga vyučujúceho slovenský jazyk alebo v slovenskom jazyku) a dostupnosť respondenta bez ohľadu na identifikačné kritériá (vek, lokalita, rod). Štatistické analýzy: Vzťahy medzi pracovnou spokojnosťou, rodom, vekom a typom školy sme overovali neparametrickými testami (Kruskal-Wallis a Mann-Whitney). Na zistenie vzťahov medzi sociálnou skúsenosťou a pracovnou spokojnosťou bola použitá bola korelačná analýza. Keďže premenné boli merané na intervalovej škále, vzájomné vzťahy sme overovali pomocou Pearsonovho korelačného koeficientu.

Výsledky: Bola zistená prítomnosť silných korelačných vzťahov medzi položkami pracovnej spokojnosti a položkami zisťujúcimi vzťahy pedagógov s rodičmi a žiakmi/študentami. Z výsledkov analýz ďalej vyplýva, že rod učiteľov nebol vo vzťahu k pracovnej spokojnosti významný. Pri type školy a vekových kategóriách boli medzi skupinami preukázané štatisticky významné rozdiely. V rámci skupín vykazovali najvyššiu pracovnú spokojnosť učitelia dvojazyčných škôl a učitelia vo vekovej kategórii 36–50 rokov.

Abstract

Job (dis)satisfaction is an important part of overall satisfaction with life. It is particularly important in the teaching profession, as the lack of teachers' job satisfaction is often associated with work-related stress and burnout. Teachers' job satisfaction is significantly affected by the overall process of doing their work. Several studies show that the fulfilment of teachers' learning goals also depends on interactions with other members of the school. Good social relationships can significantly improve teachers' job satisfaction. The aim of the paper is 1.) to find out whether there is a connection between job satisfaction and the quality of social relations; 2. to find out whether there are relationships between job satisfaction and gender, age categories and the type of school where teachers teach. Methods: In the contribution are analysed data from a questionnaire survey conducted in 10 Hungarian counties in January–April in 2019 on a sample of 139 teachers of national schools. Research sample: Selection of respondents' (teachers) was realized in schools of all three types in towns and villages where the Slovak language is taught. The criterion for the selection of the research sample was employment

(current or past work as a teacher teaching a Slovak language or in Slovak language) and the respondent's availability regardless of identification criteria (age, location, sex). Statistical analysis: We verified the relationships between job satisfaction, gender, age and type of school by non-parametric tests (Kruskal-Wallis and Mann-Whitney). Correlation analysis was used to determine the relationship between social experience and job satisfaction. Because the variables were measured on an interval scale, we verified the relationship using Pearson's correlation coefficient. Results: The presence of strong correlations was found between the items of job satisfaction and the items examining the relationships of teachers with parents and students. The results of the analyses further show that the gender of teachers was not significant factor in relation to job satisfaction. There were statistically significant differences between the groups in the type of school and age categories. Within the groups, teachers of bilingual schools and teachers in the age category of 36–50 years showed the highest job satisfaction.

Bibliografie / Bibliography

- Günbayi, İ., & Toprak, D. (2010). A comparison of primary school teachers and special primary school teachers' job satisfaction levels. *Elementary Education Online*, 9(1), 150–163.
- Zahed, A. B., & Moeni, M. K. (2010). Study of teacher-students interaction in teaching process and its relation with students' achievement in primary schools. *The Social Sciences*, 5(1), 55–59.
- Aydin, A., Uysal, S. & Sarier, Y. (2012). The effect of gender on job satisfaction of teachers: a meta-analysis study. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 356–362.
- Crossman, A., & Harris, P. (2006). Job satisfaction of secondary school teachers. *Educational Management Administration and Leadership*, 34(1), 29–46.
- Toropova, A., Myrberg, E. & Johansson, S. (2020). Teacher job satisfaction: the importance of school working conditions and teacher characteristics. *Educational Review*.

Kontakt / Contact

Mgr. Mária Ďurkovská, Ph.D.: durkovska@saske.sk

Mgr. Michal Kentoš, Ph.D.: kentos@saske.sk

VYUŽITÍ MODERNÍCH VÝUKOVÝCH METOD PŘI VÝUCE EKONOMICKÝCH PŘEDMĚTŮ

THE USE OF MODERN TEACHING METHODS IN TEACHING ECONOMICS

Hana Filipczyková¹

¹Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, katedra technické a pracovní výchovy, Fráni Šrámka 3, Ostrava-Mariánské Hory, 709 00, Česká republika

Klíčová slova: *moderní výukové metody; multimediální výuka; interaktivní výuka; obchodní akademie; ekonomické lyceum; případová studie; polostrukturované interview*

Keywords: *modern teaching methods; multimedia teaching, interactive teaching; business academy; economic lyceum; case study; semi-structured interview*

Abstrakt

Škola jako výchovně-vzdělávací instituce se vyznačuje tendencí uchovávat své organizační formy, zprostředkovávané učivo, osvědčené způsoby práce. Naproti tomu výukové metody jsou ze své podstaty úzce provázány s osobností učitelů, více odrážejí jejich názory, postoje a zkušenosti a mohou se snáze přizpůsobit aktuálním potřebám. Efektivita vyučování tak závisí nejen na správném stanovení cílů a obsahu, ale také na způsobech, jak těchto cílů dosáhnout, tedy na volbě vhodné vyučovací metody, organizační formy a adekvátní technologie vzdělávání, které má učitel k dispozici. V současné době je stále více kladen důraz na multimediální a interaktivní výukové metody, které vyžadují připravenost učitelů porozumět didaktickým aspektům práce s moderními technologiemi. Cílem příspěvku je provést analýzu míry využívání moderních výukových metod, zejména metod multimediální a interaktivní výuky mezi učiteli na obchodních akademických a obdobných typech středních škol s ekonomickým zaměřením.

ním a na základě ní formulovat doporučení pro výuku ekonomických předmětů na těchto školách.

Autorka zvolila pro zjištění stupně využití moderních metod při výuce vybraných ekonomických předmětů kvalitativní výzkumnou strategii. Výzkumným cílem bude zjištění, jakým způsobem je ve vybraných obchodních akademických a obdobných středních školách realizována výuka vybraných ekonomických předmětů, tedy do jaké míry jsou v učitelské praxi těchto škol využívány principy multimediální a interaktivní výuky. Výzkumné otázky budou sestaveny na základě posouzení dosavadní praxe a dostupné literatury a budou formulovány tak, aby jejich zodpovězení směřovalo k naplnění cíle výzkumu. Pro potřeby tohoto výzkumu bude využita metoda případové studie, výzkumný soubor bude stanoven metodou záměrného výběru. Pro získání dat bude zvolena metoda kvalitativního rozhovoru, konkrétně polostrukturovaného interview a zúčastněného pozorování. Pro zpracování získaných dat bude využita metoda trsů, k rozboru přepsaných interview bude využito otevřené kódování. Samotný výzkum bude probíhat v průběhu června 2021 na obchodních akademiích a ekonomických lyceích v Moravskoslezském kraji.

Autorka předpokládá, že závěry výzkumu potvrdí všeobecně patrný trend spočívající ve zvyšujícím se využívání interaktivních a multimediálních metod při výuce obecně, a to nejen na obchodních akademiích a ekonomických lyceích. Nicméně se autorka zároveň domnívá, že mezi jednotlivými obchodními akademiemi a ekonomickými lycei budou výrazné rozdíly v intenzitě jejich využití a ve vybavení potřebnými technickými prostředky.

Abstract

The school as an educational institution is characterized by a tendency to preserve its organizational forms, mediated curriculum, proven ways of working. In contrast, teaching methods are inherently closely linked to teachers' personalities, reflecting their views, attitudes and experiences more and can adapt more easily to current needs. The effectiveness of teaching thus depends not only on the correct setting of goals and content, but also on the ways to achieve these goals, ie on the choice of a suitable teaching method, organizational form and adequate technology of education available to the teacher. Currently, there is an increasing emphasis on multimedia and interactive teaching methods that require teachers to be prepared to understand

the didactic aspects of working with modern technologies. The aim of the paper is to analyze the use of modern teaching methods, especially multimedia and interactive teaching methods among teachers at business academies and similar types of secondary schools with an economic focus and based on it to formulate recommendations for teaching economics at these schools. The author chose a qualitative research strategy to determine the degree of use of modern methods in the teaching of selected economic subjects. The research goal will be to find out how the teaching of selected economic subjects is implemented in selected business academics and similar secondary schools, ie to what extent the principles of multimedia and interactive teaching are used in the teaching practice of these schools. Research questions will be compiled on the basis of an assessment of current practice and available literature and will be formulated so that their answers are aimed at fulfilling the goal of the research. For the needs of this research, the case study method will be used, the research set will be determined by the method of intentional selection. To obtain the data, the method of qualitative interview will be chosen, specifically semi-structured interview and participatory observation. The bunch method will be used to process the obtained data, and open coding will be used to analyze the transcribed interviews. The research itself will take place during June 2021 at business academies and economic lyceums in the Moravian-Silesian Region. The author assumes that the conclusions of the research will confirm the general growing trend of using interactive and multimedia methods in teaching, however, she believes that there will be significant differences in the intensity of their use between individual schools.

Bibliografie / Bibliography

- Čapek, R. (2015). *Moderní didaktika*. Praha: Grada Publishing.
Dostál, J. (2011). *Tvorba výukových materiálů*. Olomouc: UP.
Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál.
Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing.
Šafránková, D. (2019). *Pedagogika*. Praha: Grada Publishing.

Kontakt / Contact

doc. Dr. Ing. Hana Filipczyková: hana.filipczykova@osu.cz

ZMĚNY VE VNÍMÁNÍ MEDIÁLNÍHO PROSTORU U DĚTÍ 2. STUPNĚ ZŠ A NIŽŠÍCH GYMNÁZIÍ

CHANGES IN THE PERCEPTION OF MEDIA SPACE IN CHILDREN OF THE 2ND GRADE OF PRIMARY SCHOOL AND LOWER GRAMMAR SCHOOLS

Marcela Fojtíková Roubalová¹

¹Univerzita Palackého, Cyrilometodějská teologická fakulta, Katedra křesťanské výchovy, Univerzitní 22, 771 11 Olomouc, Česká republika

Klíčová slova: mediální výchova; sociální síť; experiment; analýza rozptylu; *t* test

Keywords: Media Education; Social Networks; Experiment; Analysis of variance; *t* test

Abstrakt

Mediální prostor je v současné době nedílnou součástí každodenní reality většiny školních dětí. Naučit se v tomto prostoru pohybovat není často jednoduché ani pro dospělé, kteří by měli být dětem průvodci. Předkládaný příspěvek představuje jednoskupinový experiment, který se zaměřuje na změny vnímání online prostoru mladými lidmi. Teoretický rámec příspěvek vychází nutnosti reagovat na změny, kterými prochází celá společnost. Online prostor se stal pro děti nedílnou součástí jejich každodenní reality a je třeba při vzdělávání zohledňovat aktuální situaci a adekvátně na ni reagovat. Cílem výzkumného šetření je analýza pomocí dotazníkového šetření před experimentem, bezprostředně po něm a s časovým odstupem. Pokusíme se popsat změny a vliv jednotlivých proměnných a dalších faktorů, které mají největší vliv na rozhodování se v online prostoru, informovanost a bezpečnost při práci a zábavě v online prostoru.

Šetření probíhalo formou jednoskupinového experimentu, který byl použitý za podmínek, kdy byl vliv dalších faktorů eliminován. Experiment probíhal v rámci kurzu zaměřeného přímo na rozvoj mediální gramotnosti. Žáci se účastnili 3 denního kurzu v rámci osobnostní a sociální výchovy. Zjišťování úrovně vědomostí a dovedností probíhalo metodou dotazníků. Žáci vyplňovali celkem 3 dotazníky. Před začátkem kurzu, druhý dotazník vyplňovali těsně po skončení kurzu a třetí dotazník po 14 dnech od konání kurzu. V rámci šetření jsme hledali odpovědi na výzkumné otázky: Kdo je pro ně autoritou? Podle čeho se rozhodují v online prostoru? Jak jsou schopni odhalit a bránit se určitým negativním jevům? Jaké je povědomí o bezpečnosti na internetu? Do jaké míry používají respondenti v online prostoru metody kritického myšlení? Analýza výsledků bude probíhat pomocí analýzy rozptylu a t testu.

Na základě zjištěných závěrů bude možné upravit program kurzu mediální výchovy tak, aby reagoval na aktuální potřeby, a současně lze poznatky také využít při přípravě budoucích pedagogů v rámci neformálního vzdělávání. Online prostor se stal realitou většiny pedagogů a jeho vhodné využití i mimo školní prostředí může napomoci hledat cesty, jak se v něm neztratit.

Abstract

The presented paper refers to a one-group experiment, which focuses on changes in the perception of young people being online. The theoretical framework of the paper is based on the need to respond to the changes which the whole society has been going through. Being online has become an integral part of children's daily reality, therefore it is necessary to take the current situation into account in the process of education and respond to it adequately. The aim of the research is to analyze the questionnaires received before the experiment, immediately after and with a time lag. I will try to describe the changes and influence of individual variables and other factors which have the biggest influence on decision-making, information, safety, and entertainment when being online. The experiment was carried out as part of a several-day course in personal and social education for pupils in the second stage of primary schools and lower stages of grammar schools. Based on the findings, it will be possible to adjust the course in media education to respond to current needs. At the same time the knowledge can be used in the preparation of future teachers in non-formal education. Being online

has become a reality for most educators, and its appropriate usage outside the school environment can help to find ways not to get lost in it.

Bibliografie / Bibliography

- Hendl, J., & Remr, J. (2017). *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál.
- Kerlinger, Fred N. (1972). *Základy výzkumu chování: pedagogický a psychologický výzkum*. Praha: Academia.
- Sheskin, D. (2007). *Handbook of parametric and nonparametric statistical procedures*. Boca Raton, Fla.: Chapman & Hall/CRC.
- Šarníková, G. (2016). *Formálne, neformálne a informálne cesty rozvoja osobnosti*. Ružomberok: VERBUM.

Kontakt / Contact

Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová, Ph.D.: marcela.fojtikova@upol.cz

CHARACTER MATTERS ČILI NA CHARAKTERU V PEDAGOGICE ZÁLEŽÍ

CHARACTER MATTERS OR WHAT MATTERS IN EDUCATION IS CHARACTER

Jan Hábl¹

¹Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Kat. pedagogiky a psychologie,
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, Česká republika

Klíčová slova: *charakter; učitel; edukace; morální formování*

Keywords: *character; teacher; education; moral formation*

Abstrakt

Na charakteru záleží. A to nejen v pedagogice. Dlouhodobé výzkumy ukazují, že mezi nejvýznamnější faktory, které mají vliv na morální vývoj dětí a mládeže, patří pedagog a škola obecně – hned po rodičích (Campbell, Bond, 1982; Huit 2004). Co se ve škole mezi učitelem a žákem děje, jde daleko nad rámec pouhé „mechaniky učení“ konkrétních předmětů. Neexistuje „hodnotově neutrální“ (value-free) výuka nebo škola, konstatuje E. Wynne (1991). Každý pedagog, ať je jeho aprobace jakákoli, je zároveň vychovatelem morálky či charakteru. Cílem příspěvku je nejen doložit důležitost formování charakteru, ale též nastínit pedagogické nástroje formování charakteru.

Z hlediska metodologického půjde o studii hermeneutického typu. Cestou analyticko-syntetickou, interdisciplinární a též komparativní budu sdružovat poznatky především z oblasti pedagogiky, antropologie, etiky, etické výchovy, filozofie výchovy a kmenologie.

Studie doloží význam charakterové výchovy v celistvém edukačním procesu. Studie dále nastíní fundamentální pedagogické principy výchovy charakteru.

Abstract

Teaching a child to read, write or count represents a certain didactic art on the part of the teacher. Current pedagogy is quite advanced in this respect. She has made tremendous progress over the last few hundred years. There are countless excellent methodological strategies for imparting a wealth of information, facts and skills to a child. But what makes pedagogy a problem is learning the good, educating the character. The amount of knowledge since the science and technology revolution has grown exponentially, educational curricula overloaded, the amount of data and information is so overwhelming that there is no time to address their moral aspects. Theoretically, we know that education or school in general should not be just about passing on knowledge, in each handbook such as Introduction to Pedagogy, Fundamentals of Pedagogy, etc., we read that in addition to the so-called cognitive goals, we must also pursue affective goals. We must shape the moral component of character. We have to teach good. But can we do it? Is it possible at all? Is there a method for this?

Bibliografie / Bibliography

- Arthur, J., Kristjánsson, K., Harrison, T., Sanderse, W. & Wright, D. (2017). *Teaching character and virtue in schools*. London: Routledge.
- Hunter, J. D. (2000). *Death of character. Moral education in an age without good and evil*. New York: Basic Books.
- McLaughlin, T. H., & Halstead, M. (1999). Education in Character and Virtue. In M. Halstead, & T. McLaughlin (eds.), *Education in Morality*. London: Routledge.
- Sanderse, W. (2012). *Character education. A neo-Aristotelian approach to the philosophy, psychology and education of virtue*. Eburon: Delft, Nehtrelands.
- Wringe, C. (2007). *Moral education. Beyond the teaching of right and wrong*. Dortrecht: Springer.

Kontakt / Contact

doc. PhDr. Jan Hábl, Ph.D.: jan.habl@uhk.cz

INTERNATIONALIZING „METHODOLOGY OF SCIENCE“

Juraj Halas¹

¹Comenius University in Bratislava, Faculty of Arts, Department of Logic and the Methodology of Sciences, Gondova 2, 811 02 Bratislava, Slovak Republic

Keywords: *research methodology; constructive alignment; peer learning; internationalization; diversity*

Abstract

While teaching a course in the methodology of science to an international audience, we've identified two major challenges. Firstly, the diversity of learners in terms of their English skills, educational background and university experience leads to differences in learning outcomes. Secondly, the course's legacy focus on teacher-centered learning contradicts one of the chief objectives of the course – namely, the development of skills needed for designing and assessing research proposals (or research projects). To address this, two complementary teaching innovations are proposed. Firstly, group work will be introduced to exploit the diversity of learners and enable them to learn from each other throughout the semester. Secondly, the crafting of research proposals will be made central to the course, both in terms of learning activities and assessment. These innovations were envisaged as part of a course in professional development organized by the IMPACT project. They will be put into practice in the 2021/22 academic year and their impact will be studied using a range of instruments. More particularly, we intend to find out whether the innovations proposed can meet the challenges outlined above. This contribution presents the rationale for the project, discusses the proposed methodology and outlines expected outcomes and obstacles. Given the difficulties associated with designing controlled experiments in a teaching setting, and due to the small sample sizes, the focus of this research will be qualitative. We intend to draw on a wide range of data including work produced by students in the course, several student surveys distributed

throughout the semester, feedback forms from a visiting colleague, as well as a teaching diary. Data from an earlier iteration of the course (without the innovations) will be used for comparative purposes: a survey from one iteration and students' work from two iterations. The proposed research design thus incorporates elements of a comparative case study and a pre-post study. Certain quantitative data, e.g. based on Likert-scale survey questions, will be used to strengthen the main conclusions.

We expect the innovations to result in an improvement in terms of both challenges. Introducing elements of peer learning should moderate the dispersal in learning outcomes (i.e., in the quality of students' work and assessment results) between the more advanced and the less advanced students. Making the research proposal a central activity of the course should lead to an increase in quality of students' final work. Overall, the innovations' emphasis on student-centered learning should manifest itself in increased participation, improved assessment results, as well as an overall improvement in student satisfaction. Although the research design proposed here seems well-suited to measuring the impact of both innovations, it poses some challenges as well. The latter are mostly connected with the fact that in this case, the teacher is also the researcher (increased workload, issues with objectivity, confounding variables).

Bibliografie / Bibliography

- Bielik, L. (2019). *Methodology of Science: An Introduction*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*, 32, 347–364.
- Collier, K. G. (1980). Peer-group learning in higher education: The development of higher order skills. *Studies in Higher Education*, 5(1), 55–62.
- Lundahl, B. W. (2008). Teaching Research Methodology Through Active Learning. *Journal of Teaching in Social Work*, 28(1–2), 273–288.

Kontakt / Contact

Mgr. Juraj Halas, PhD.: juraj.halas@uniba.sk

PEDAGOGICAL COMMUNICATION FOR INTERNATIONAL ENVIRONMENT

Lucia Hlavatá¹

¹Comenius University in Bratislava, Faculty of Arts, Department of Pedagogical Science and Andragogy, Gondova 2, 81102 Bratislava, Slovak Republic

Keywords: *pedagogical communication; internationalization; soft skills; teamwork; active learning methods; formative assessment*

Abstract

Following research design is focused on the internationalisation of the curriculum in the higher education based on the outcomes of the project IMPACT and its course “Effective teaching for Internationalisation”. Its main purpose is including and evaluation of innovative elements in the newly-designed syllabus of a bachelor course of Pedagogical communication. To address the challenges of being a teacher in international classroom, mixed classroom of home and international students or classrooms abroad, the newly designed course aims to provide an opportunity to prepare students for their future opportunities. By using several active learning methods as teamwork, peer learning and various types of formative assessment it aims to achieve the outcomes which are focused on general improvement of pedagogical skills needed in international environment, improvement of student’s soft skills (communication, confidence, ability to work in team, empathy) and increasing of student’s motivation and engagement during the lesson. Presented research design comes from three research questions: 1. Have the newly introduced internationalized curriculum and innovative methods helped students achieve the learning outcomes? 2. How has the course helped students to cope with their future role of teachers in international environment? 3. How engaged and motivated have students felt by using innovative methods during the semester?

Presented research design aims to rely on data triangulation: teaching diary, peer observation and students' feedback. It relies on several data instruments: questionnaires, minute papers, observation, discussion with the peer and assessment results. Research uses both, qualitative and quantitative methods to measure the data. Observation noted in teaching diary and peer protocols will be focused on the level of participation and engagement of students during the lesson with innovation, in comparison with the lesson with no innovation. Results will be discussed with the peer and later compared with the students' feedback on the same lessons. By using methods of thematic analysis, it is measured how have the students defined the benefit they have gained from the course designed on behalf of active learning methods. By comparing their score during the semester and after by using method of descriptive statistics, it is measured how has the approximate level of success improved from the first task to the last one.

As the result of the research, we expect to evaluate an impact of the innovation on the internationalisation of the students and on the internationalisation of the curriculum. Both should lead to improvement of the pedagogical competencies (as for example, teaching and solving problems in international or mixed classrooms) and soft skills needed to cooperate and work in the international environment.

Bibliografie / Bibliography

- Pleschova, G., & Simon A. (2018). *Early career academics' reflections on learning to teach in Central Europe*. London: SEDA.
- Brown, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2). 77–101.
- Aronson, J. (1993). Pragmatic view of thematic analysis. *The Qualitative Report*, 2(1), 1–3.

Kontakt / Contact

Mgr. Lucia Hlavatá: Luci.Hlavata@gmail.com

POHLED UČITELŮ TV NA ZAŘAZENÍ ÚPOLŮ A ÚPOLOVÝCH CVIČENÍ DO HODIN TĚLESNÉ VÝCHOVY

PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' VIEWS ON THE INCLUSION OF COMBAT SPORTS AND EXERCISES IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES

Marie Horáčková¹, Alena Bendová¹

¹Mendelova univerzita, Institut celoživotního vzdělávání, Zemědělská 5, 613 00
Brno, Česká republika

Klíčová slova: *tělesná výchova; učitel tělesné výchovy; žák; úpoly; průpravné úpoly; úpolové hry*

Keywords: *physical Education; Physical Education teacher; pupil; combat sports; combat exercises; combative games*

Abstrakt

Cílem příspěvku je prezentovat názory učitelů tělesné výchovy na střední odborné škole na zařazování úpolů a úpolových cvičení do výuky tělesné výchovy na základních a středních školách. V první části jsou popsána teoretická východiska týkající se vymezení úpolů, zdravotního významu úpolů a jejich zařazování do tělesné výchovy. Vzhledem k tomu, že prováděný výzkum zjišťuje názory učitelů na využití úpolů v tělesné výchově na školách, v rámci výzkumu se zaměřujeme na průpravné úpoly, které mají největší význam pro výuku tělesné výchovy žáků. Průpravné úpoly jsou základní jednoduchá tělesná cvičení, která tvoří základ didaktiky úpolů, které slouží k osvojení a rozvoji motorických schopností a dovedností.

Metodologie je založena na kvalitativním výzkumu. Potřebná data byla získána z polostrukturovaných rozhovorů se čtyřmi učiteli tělesné výchovy střední odborné školy, kteří úpoly do svých hodin pravidelně zařazují.

Získaná data byla analyzována pomocí otevřeného kódování. Vzniklé kódy byly kategorizovány. Na základě kvalitativní analýzy dat pak vznikly 4 kategorie: úpoly jako průprava pro další sporty i pro běžný život, úpoly jako prostředek zdravého rozvoje žáka, problémy se zařazením úpolu do tělesné výchovy, možnosti zařazení úpolů do běžné výuky tělesné výchovy.

Při srovnání výsledků z průzkumného šetření s informacemi z odborné literatury, je zřejmé, že úpoly jsou pro žáky přínosné. V jejich základní formě by rozhodně měly být součástí výuky. Průzkumné šetření u učitelů TV potvrdilo výsledky teoretických poznatků, že úpoly jsou významně promítnuty do běžného života žáků, a to jak v souvislosti s pádovou technikou, tak s pozitivními vlastnostmi, které u žáků rozvíjí. Informanti upozorňují na to, že úpolová cvičení přispívají k fyzickému i psychickému zdraví žáků, zvyšují jejich obratnost a sebevědomí. Pro výuku na základní škole by oslovení učitelé doporučovali pádovou techniku a drobné úpoly, na středních školách pokračovat v pádové technice, úpolových cvičeních a popřípadě zařadit judo nebo karate. Žáci by tedy měli začínat s jednoduchými formami úpolových cvičení a postupně navazovat dalšími složitějšími systémy. Technicky nenáročné a pro žáky zábavné jsou úpolové hry. Oslovení učitelé jsou v souladu s odbornou literaturou přesvědčeni, že při dodržení didaktických zásad a všech bezpečnostních opatření lze při zařazení úpolů do TV eliminovat zvýšeného riziko zranění žáků. Pro upřesnění poznatků by bylo vhodné realizovat rozhovory s učiteli z běžné střední školy, která nemá sportovní zaměření. Rovněž by bylo zajímavé tento průzkum udělat mezi učiteli tělesné výchovy na základní škole, a to hlavně vzhledem k tomu, že v RVP pro základní vzdělávání mají úpoly své neodmyslitelné místo.

Abstract

The paper aimed to present the opinions of Physical Education teachers at a secondary technical school on the inclusion of combat sports and exercises in Physical Education classes at primary and secondary schools. In the first part of the article, combat sports, their health significance and inclusion in Physical Education were defined. When comparing the results of the exploratory research with information from the literature, it is clear that combat sports are beneficial for students. In their basics, they should be part of the teaching. Exploratory research among PE teachers confirmed the results of theoretical knowledge that combat sports are significantly

reflected in the everyday life of students, both in connection with the falling techniques and the positive qualities they develop in students. For teaching at primary school, the addressed teachers would recommend falling techniques and combative games, at secondary schools to develop falling techniques, combat exercises and possibly include judo or karate. Pupils should therefore start with simple forms of combat exercises and gradually follow with other more complex systems. Combative games are technically undemanding and fun for pupils. Another challenge for teachers is further education in this area. That is necessary not only for this type of sports activity. We must not forget that Physical Education should be taught only by qualified teachers who can provide students with fully-fledged instruction. In accordance with the professional literature, the addressed teachers are convinced that, following didactic principles and all safety measures, increased risk of injury during combat sports in PE classes can be eliminated. To clarify the findings, it would be appropriate to conduct interviews with teachers from a regular secondary school that does not have a sports specialization. It would also be interesting to do this survey among Physical Education teachers at primary school, especially given that in the FEP for primary education, combat sports have an integral place.

Bibliografie / Bibliography

- Fojtík, I., & Michalov, L. (1996). *Základní úpoly, úpolové sporty a umění*. České Budějovice: Jihočeská univerzita České Budějovice.
- Overchuk, E. (2006). *Martial Arts Psychology*. Ohio: National Institute of Martial Arts and Sciences.
- Pavelka, R., & Stich, J. (2015). *Sebeobrana: Nebuďte snadnou obětí*. Praha: Euromedia Group.
- Reguli, Z., Durech, M., & Vít, M. (2007). *Teorie a didaktika úpolů ve školní tělesné výchově*. Brno: Masarykova univerzita.
- Reguli, Z., Vít, M., & Chvátalová, J. (2011). *Prevence úrazů výukou pádové techniky*. Brno: Masarykova univerzita

Kontakt / Contact

Ing. Marie Horáčková, Ph.D.: marie.horackova@mendelu.cz

Mgr. Alena Bendová, Ph.D.: alena.bendova@mendelu.cz

KOMPETENČNÍ ROZVOJ PRODUKTOVÝCH DESIGNÉRŮ V KONTEXTU POTŘEB TRHU PRÁCE

COMPETENCE DEVELOPMENT OF PRODUCT DESIGNERS IN THE CONTEXT OF LABOUR MARKET NEEDS

Tomáš Chochole¹

¹Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara,
Univerzitní 28, 301 00 Plzeň, Česká republika

Klíčová slova: *interdisciplinární spolupráce; kompetence; produktový design; trh práce*

Keywords: *interdisciplinary cooperation; competencies; product design; labour market*

Abstrakt

Potřeby pracovního trhu se s urychlením robotizace v průmyslu a oblasti služeb jednoznačně orientují na mezioborovou spolupráci. To se velmi významným způsobem týká také produktového designu, který je dlouhodobě příkladem interdisciplinární spolupráce ... pokud tedy hovoříme o vzniku nových produktů, které vyžadují kooperaci expertů napříč obory. Tento převažující trend vyžaduje kromě odborných kompetencí také potřebnou kompetenční výbavu produktových designérů cílenou na týmovou spolupráci s přesahem do mezioborových vztahů a jejich schopnost pracovat úspěšně a efektivně v týmech, v nichž hrají obvykle jednu z klíčových rolí. Posilování tohoto typu kompetencí tak může umožnit lepší úspěšnost produktových designérů na trhu práce a v tomto ohledu by bylo dobré rozvíjet tento typ kompetencí již v průběhu jejich vysokoškolského studia.

Cílem výzkumné studie bylo zmapovat nejdůležitější kompetence potřebné pro interdisciplinární týmovou práci, zejména v oblasti produktového

designu a porovnat je s dlouhodobými potřebami globálního pracovního trhu v této specifické oblasti. Byla stanovena základní výzkumná otázka: Jakou oblast kompetencí je potřeba rozvíjet u produktových designérů v kontextu potřeb trhu práce? Koncept mezinárodního šetření byl v průběhu roku 2020 zaměřen na skupinu 98 studentů produktového designu a zároveň profesionálních produktových designérů, kteří měli a mají zkušenosti s fungováním v interdisciplinárních týmech. Výzkum byl založen na principu případové studie s využitím inovativního přístupu tzv. „investigativních žurnalistických metod“ (Walker 2018) s kombinací kvantitativní a kvalitativní analýzy dat. Zároveň došlo k porovnání se studiemi mapujícími potřeby trhu práce v oblasti produktového designu. Respondenty mezinárodního výzkumu byli produktoví designéři ze tří různých univerzit: 1) Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara, Západočeská univerzita v Plzni, 2) East China Normal University, Shanghai, China, 3) College of Engineering and Design of Hunan Normal University, Changsha, China. Cílem výzkumu bylo popsat jejich preferované klíčové dovednosti a odlišnou reflexi jejich zkušeností s designérskou prací v mezioborových týmech v kontextu potřeb trhu práce. Findlay (1997) k tomu říká: „Týmová práce umožňuje studentům prostřednictvím kritické reflexe poskytnout dostatečně velké emoční zkušenosti při přípravě na jejich profesionální designérskou praxi.“

Výsledky výzkumu byly celkem překvapivé. Preferované soft skills u oslovených respondentů jsou podle mezinárodních studií také požadované na globálním pracovním trhu. Z toho vyplývá, že je produktoví designéři potřebují pro svoji úspěšnou kariérní dráhu. V rámci šetření došlo k identifikaci nejdůležitějších kompetencí, jako např. týmová práce, řešení problémů, efektivní komunikace, time management a další. Výsledky tohoto srovnávacího šetření tak dávají velkou příležitost pro rozvoj studijních plánů v prostředí vysokého, ale i středního školství se zaměřením na design s důrazem i na rozvoj kompetenční výbavy potřebnou pro interdisciplinární týmovou spolupráci. Takové zaměření výuky může velmi dobře stimulovat širší zájem studentů a motivovat je k týmové práci (Yanamandram & Noble, 2006).

Abstract

The needs of the labour market are clearly oriented towards interdisciplinary cooperation with the acceleration of robotics in industry and services. This also applies in a very important way to product design, that has long been an

example of interdisciplinary cooperation - if we are talking about the creation of new products that require the cooperation of experts across disciplines. This prevailing trend requires, in addition to professional competencies, also the necessary competency equipment of product designers aimed at teamwork with an overlap into interdisciplinary relationships and their ability to work successfully and effectively in teams in which they usually play one of the key roles. Strengthening this type of competence can thus enable better success of product designers on the labour market, and in this respect it would be good to develop this type of competence already during their university studies. Research objectives: The aim of the research study was to map the most important competencies needed for interdisciplinary teamwork, especially in the field of product design and to compare them with the long-term needs of the global labour market in this specific area. A basic research question was identified: What area of competencies need to be developed for product designers in the context of labour market needs? During 2020, the concept of the international survey focused on a group of 98 students of product design and at the same time professional product designers who had and still have experience with working in interdisciplinary teams. The research was based on the principle of a case study using an innovative approach called „investigative journalistic methods“ (Walker 2018) with a combination of quantitative and qualitative data analysis. At the same time, there was a comparison with studies mapping the needs of the labor market in the field of product design. The respondents to the international research were product designers from three different universities: 1) Ladislav Sutnar Faculty of Design and Art, University of West Bohemia in Pilsen, 2) East China Normal University, Shanghai, China, 3) College of Engineering and Design of Hunan Normal University, Changsha, China. The aim of the research was to describe their preferred key skills and a different reflection of their experience with design work in interdisciplinary teams in the context of labor market needs. Findlay (1997) says: „Teamwork allows students to provide enough emotional experience through critical reflection in preparation for their professional design practice.“ Conclusion: The results of the research were quite surprising. According to international studies, the preferred soft skills of the addressed respondents are also required in the global labour market. As a result, product designers need them for their successful careers. The survey identified the most important competencies, such as teamwork, problem solving, effective communication, time management and more.

The results of this comparative survey thus provide a great opportunity for the development of study plans in the environment of higher and secondary education with a focus on design with emphasis on the development of competency equipment needed for interdisciplinary teamwork. Such a focus of teaching can very well stimulate a wider interest of students and motivate them to teamwork (Yanamandram & Noble, 2006).

Bibliografie / Bibliography

- Findlay, R. A. (1997). Gropius. The Bauhaus, and the collaborative critique. <https://www.acsa-arch.org/chapter/gropius-the-bauhaus-and-the-collaborative-critique/> (Accessed 2 March 2020).
- Veteška, J., & Tureckiová, M. (2020). Kompetence ve vzdělávání a strategie profesního rozvoje. Praha: Česká andragogická společnost.
- Walker, K. (2018). A systems approach to design innovation. <https://www.cumulusassociation.org/cumulus-conference-proceedings-paris-2018-to-get-there-designing-together/> (Accessed 6 March 2020)
- Yanamandram, V., & Noble, G. (2006). Student experiences and perceptions of team-teaching in a large undergraduate class. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 3(1), n. p.

Kontakt / Contact

Mgr. Tomáš Chochole, Ph.D.: chochole@fdz.zcu.cz

KOMUNIKAČNÍ OSTÝCHAVOST JAKO PEDAGOGICKÝ FENOMÉN

COMMUNICATION APPREHENSION AS A PEDAGOGICAL PHENOMENON

Dita Janderková¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5, 613 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *komunikace; komunikační ostýchavost; kulturní kontext; úzkost*

Keywords: *communication; communication shyness; cultural context; anxiety*

Abstrakt

Komunikace je základní podmínkou existence člověka. Komunikace probíhá už na biologické úrovni v našem organismu. Komunikují organismy, živé systémy navzájem. Specifickým druhem je komunikace mezi lidmi. Příspěvek představuje téma komunikace a především fenomén komunikační ostýchavosti. Komunikační ostýchavost řeší například psychologie, sociologie, rétorika, logopedie. Předložený příspěvek se soustředí na oblast pedagogiky. Cílem je představit téma komunikační ostýchavosti. Charakterizovat ji, vymezit, poukázat na její vlastnosti. Budou zmíněna také některá šetření, která se v této oblasti realizovala.

Přehledová studie, shrnutí jednotlivých výzkumných šetření realizovaných u nás i ve světě. Bude využita kvalitativní metodologie.

Zjištění, jak se fenomén komunikační ostýchavosti zkoumá ve světě. Zjištění rozsahu a specifik jednotlivých šetření (cílová skupina, kulturní kontext apod.).

Abstract

Communication apprehension , summary of current information, especially in an international context. This is a theoretical, overview contribution. It will be based primarily on a qualitative approach. How and with what specifics communication shyness is examined. Based on the information obtained, then focus the research on areas not yet covered in our country.

Bibliografie / Bibliography

- Allen, M., Bourhis, & Bourhis, J. (1995). Relationship of Communication Apprehension to Communication Behavior: A Meta-Analysis. Meeting of the Western States Communication Association, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED379706.pdf>.
- Arquero, J. L., Fernández-Polvillo, C., Hassall, T., & Joyce, J. (2017). Relationships between communication apprehension, ambiguity tolerance and learning styles in accounting students. *Revista de Contabilidad*, 20(1), 13–24.
- Baizurabinti H, Fauziahbinti I., & Abdullah, T. (2019). Oral Communication Apprehension in a Small Group Discussion. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, 8(1), 481–483.
- Beatty, M. J. McCroskey, J. C., & Heisel, A. D. (1998). Communication apprehension as temperamental expression: A Communibiological paradigm. *Communication Monographs*, 65(3), 197–219.
- Blood, G. W., Blooda, I. M., Tellis, G., & Gabel, R. (2001). Communication apprehension and self-perceived communication competence in adolescents who stutter. *Journal of Fluency Disorders*, 26(3), 161–178.

Kontakt / Contact

Mgr. Dita Janderková, Ph.D.: dita.janderkova@mendelu.cz

POŽADAVKY SENIORŮ NA LEKTORA KURZŮ ICT JAKO PODMÍNKA KVALITY VÝUKY

REQUIREMENTS OF SENIOR CITIZENS FOR A LECTURER OF ICT COURSES AS A CONDITION OF TEACHING QUALITY

Miroslav Joukl¹, Klára Rybenská², Lucie Vítková¹

¹Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra sociologie, Rokitanského 62, 500 03, Hradec Králové, Česká republika

²Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra pomocných věd historických a archivnictví, Rokitanského 62, 500 03, Hradec Králové, Česká republika

Klíčová slova: *senior; ICT; kurzy ICT pro seniory; ICT kompetence lektora; pedagogické kompetence lektora*

Keywords: *senior citizen; elderly; ICT; ICT courses for senior citizens; ICT competences of a lecturer; pedagogical competencies of a lecturer*

Abstrakt

Společnost a obzvláště situace související s pandemií a protipandemickými opatřeními kladou stále vyšší nároky na kompetence seniorů v oblasti ICT. Tyto kompetence jsou předpokladem pro jejich kvalitnější zapojení do každodenního života v soudobé digitální společnosti. Vývoj technologií, tlak společnosti a touha být v kontaktu s rodinou a přáteli nutí seniory s porozuměním užívat moderní informační a komunikační technologie. Zaměření kurzů a odborné, komunikační a pedagogické dovednosti lektorů předpokládají znalost toho, s jakými požadavky senioři navštěvují kurzy ICT. Splnění role pedagoga seniorů vyžaduje speciální znalost auditoria i přístupy uplatňované ve výuce, které se neshodují s výukou pro mladší věkové katego-

rie. Lektor přitom tvoří rozhodující faktor úspěšné edukace. Nelze redukovat požadavky na lektora jen na jeho odbornou způsobilost. Cílem výzkumu je zjistit požadavky seniorů na lektora kurzů ICT dovedností. Požadavky na osobnost lektora je možno rozdělit na požadavky týkající se odbornosti, povahových vlastností a dalších kompetencí. Ale zároveň je nutné zohlednit typologie seniorů účastnících se kurzů ICT. K řešeným problémům patří identifikovat faktory, které typově diferencují požadavky seniorů na lektora.

Výzkumný design je smíšený, data byla získána především technikou dotazníkového šetření. Cílovou skupinou byli lidé starší 60 let, a to jak účastníci kurzů zaměřených na práci s ICT, tak lidé bez této zkušenosti. Vzorek čítal 350 respondentů. Součástí výzkumu byly také polostrukturované rozhovory s vybranými účastníky kurzů práce s ICT. Jádrem analýzy byly odpovědi týkající se požadovaných, a naopak nevyhovujících vlastností lektora a jím uplatňovaného přístupu ve výuce. Zpracování dat zahrnovalo kvantitativní analýzu pomocí softwaru IBM SPSS Statistics a kvalitativní analýzu volných odpovědí na otevřené otázky.

Výsledky výzkumu podávají zjištění, která lze implikovat pro přípravu a organizaci ICT kurzů pro seniory. Mohou tak pomoci při koncipování edukace s ohledem na různorodé části seniorského auditoria a zohlednit požadavky seniorů na přístup lektorů k jejich výuce. Zobecnění dosaženého poznání vede k formulaci hypotéz, které mohou být vodítkem pro výzkum tohoto zaměření za účelem vybavit lektory málo zohledňovanými didaktickými hledisky, která nelze při výuce seniorů v oblasti ICT pominout.

Abstract

Society and the current situation of Covid-19 place ever-increasing demands on the competencies of elderly in the field of ICT. These competencies are prerequisites for better involvement of elderly in everyday life in the digital society. The development of technology, the pressure of society and the desire to have contact with family and friends force elderly to understand modern technologies. The focus of the courses and the professional and pedagogical skills of the lecturers presuppose knowledge of the requirements with which elderly attend ICT courses. Fulfilling the role of a senior's citizens lecturer requires special knowledge of the auditorium as well as approaches applied in teaching that do not coincide with teaching for younger age categories. The lecturer is a decisive factor in successful education. It is not possible to

reduce the requirements for a lecturer only for his professional competence. The aim of the research is to find out the requirements of elderly for a lecturer of ICT skills courses. The requirements for the personality of the lecturer can be divided into requirements concerning expertise, character traits and other competencies. But at the same time it is necessary to take into account the typology of elderly participating in ICT courses. The solved problems include to identify the factors that differentiate the requirements of elderly for the lecturer. The research design is mixed, the data were obtained mainly by the questionnaire survey technique. The target group was people over the age of 60, both participants in courses focused on working with ICT and people without this experience. The sample includes 350 respondents. The research also included semi-structured interviews with selected participants in ICT courses. The core of the analysis were the answers concerning the required and other wise on the contrary, unsatisfactory characteristics of the lecturer and the approach he / she applied in teaching. Data processing included quantitative analysis using IBM SPSS Statistics software and qualitative analysis of free answers to open questions. The results of the research provide findings that can be implied for the preparation and organization of ICT courses for elderly. They can help in designing education with regard to the diverse parts of the elderly auditorium and take into account the requirements of elderly for the approach of lecturers to their teaching. The generalization of the achieved knowledge leads to the formulation of hypotheses that can guide the research of this focus in order to equip lecturers with little-considered didactic aspects, which can not be overlooked in the teaching of senior citizens in the field of ICT.

Bibliografie / Bibliography

- Escuder-Mollon, P., Esteller-Curto, R., Ochoa, L., & Bardus, M. (2014). Impact on Senior Learners' Quality of Life through Lifelong Learning. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 131, 510–516.
- Flazino, K. de L., Pimentel, M. da G., C., Batistoni, S., S., T., Zaine, I., Vieira, L., O., B., Rodrigues, M., & Cachioni, M. (2020). Letramento Digital para Idosos: percepções sobre o ensino-aprendizagem. *Educação & Realidade*, 45(4).
- Vacek, P., & Rybenská, K. (2015). Research of Interest in ICT Education among Seniors. In: *The 5th International Conference on Education and Educational Psychology (ICEEPSY 2014)*. Amsterdam: Elsevier.

Vacek, P., & Rybenská, K. (2015). The Most Frequent Difficulties Encountered by Senior Citizens while using Information and Communication Technology. In: *Future Academy Multidisciplinary Conference "ICEEPSY & CPSYC & icPSIRS & BE-ci"*. Amsterdam: Elsevier.

Kontakt / Contact

PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.: miroslav.joukl@uhk.cz

Mgr. Klára Rybenská, Ph.D.: klara.rybenska@uhk.cz

RNDr. Mgr. Lucie Vítková, Ph.D.: lucie.vitkova.1@uhk.cz

EDUKACE PACIENTŮ S DIABETEM V AMBULANCI PRAKTICKÉHO LÉKAŘE

EDUCATION OF PATIENTS WITH DIABETES IN A GENERAL PRACTITIONER'S OFFICE

Petr Kachlík¹

¹Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, katedra speciální a inkluzivní pedagogiky, Poříčí 9/11, Brno 603 00, Česká republika

Klíčová slova: *ambulance; diabetes 2. typu; edukační lekce; lékař; pacient; prevence; terapie; výzkumné šetření; zdraví*

Keywords: *ambulance; type 2 diabetes; educational lessons; physician; patient; prevention; therapy; research; health*

Abstrakt

Diabetes mellitus (cukrovka) představuje vážné chronické metabolické onemocnění, které je spojeno s řadou rizikových faktorů, zejména genetickou predispozicí, poruchami imunitního systému, nevhodným způsobem výživy, nízkou pohybovou aktivitou, vysokou stresovou zátěží. Diabetem v ČR trpí téměř každý desátý člověk. K pozdním komplikacím neléčeného či dekompenzovaného diabetu patří vážné poškození řady orgánů a tkání zaviněné selháváním jejich cévního a nervového zásobení. Proto je klíčové včasné rozpoznání choroby, dispenzarizace a edukace pacienta, nasazení vhodné léčby, podpůrných a preventivních opatření. Tato opatření pomáhají stabilizovat dobrou kvalitu života nemocných a ušetřit materiální i lidské zdroje využitelné jinde. Edukace je důležitou složkou ošetrovatelského procesu, své místo nachází i v ordinaci praktického lékaře. Vhodné individuální působení na pacienta udržuje a posiluje jeho motivaci k léčbě, ochotu k dodržování rad lékaře a pravidel zdravého životního stylu. Napomáhá pochopení podstaty onemocnění, vyšetření, léčebných

a preventivních postupů, podporuje vyšší míru důvěry, zpětné vazby a otevřenosti ve vztahu zdravotník-pacient. Cílem výzkumného šetření byla příprava edukačních lekcí, provedení a ověření efektu strukturované pravidelné edukace diabetických pacientů v ordinaci praktického lékaře. Byly stanoveny tři pracovní hypotézy, které se týkaly existence a významnosti rozdílů tělesné hmotnosti, glykémie nalačno a glykovaného hemoglobinu mezi skupinou pacientů s diabetem 2. typu ovlivněných edukací a pacientů needukovaných.

Šetření probíhalo v ordinaci praktického lékaře během jednoho roku, bylo při něm využito smíšeného výzkumu. Jeho kvantitativní složka se týkala záznamu a zpracování číselných hodnot (tělesná hmotnost, glykémie nalačno a glykovaný hemoglobin), kvalitativní byla zastoupena polostrukturovanými rozhovory s pacienty (edukační lekce, hodnocení životního stylu, zpětná vazba) a zúčastněným pozorováním. Výzkumný vzorek byl získán metodou záměrného výběru. Bylo do něj začleněno 58 dospělých osob středního věku (19 žen, 39 mužů) s nekomplikovaným diabetem 2. typu. V souboru se 38 pacientů zúčastnilo tří edukačních lekcí po 50 minutách, 20 nikoli. Pacienti byli vyšetřeni lékařem a edukováni zdravotní sestrou v ordinaci během tří preventivních kontrol. Na kontroly byli zvaní telefonicky či SMS zprávami. Pomocí metody ANOVA aneparametrických testů (Kruskal-Wallis, Mann-Whitney) byly porovnávány sledované hodnoty mezi soubory edukovaných a needukovaných osob i uvnitř jednotlivých souborů na počátku a konci šetření. Byly hodnoceny průměrné hodnoty sledovaných znaků získané během všech tří návštěv pacientů.

Byly sestaveny tři edukační lekce, které se týkaly podstaty onemocnění cukrovkou, souvisejících rizik, diagnostiky, léčby a prevence. Dále byly předány informace o sebekontrolě důležitých parametrů v moči a krvi, úloze životního stylu (dieta, pohyb, stres, závislostní chování), varovných příznacích a řešení komplikací cukrovky. Z výsledků vyplývá, že u edukovaných pacientů došlo u 53 % k úpravě tělesné hmotnosti, u 66 % ke zlepšení hodnot lačné glykémie a u 55 % ke zlepšení hodnot glykovaného hemoglobinu. Ve skupině needukovaných pacientů byla zaznamenána normalizace tělesné hmotnosti u 35 %, u 25 % došlo ke zlepšení hodnot lačné glykémie a u 40 % ke zlepšení hodnot glykovaného hemoglobinu. Rozdíly mezi oběma soubory byly v případě úpravy tělesné hmotnosti a hodnot glykovaného hemoglobinu statisticky nevýznamné, u úpravy hodnot lačné glykémie statisticky velmi významné ($p < 0,01$). Potvrdila se důležitost edukace diabetiků při preventivních kontrolách. Limity výzkumu představuje zejména malý rozsah souborů a komplikace způsobené koronavirovou pandemií.

Abstract

Background: Diabetes mellitus is a serious chronic metabolic disease, which is associated with a number of risk factors, especially genetic predisposition, immune system disorders, improper diet, low physical activity, high stress. Almost every tenth person suffers from diabetes in the Czech Republic. Late complications of untreated or decompensated diabetes include severe damage to a number of organs and tissues due to failure of their vascular and nervous supplies. Therefore, early detection of the disease, dispensarization and education of the patient, implementation of appropriate treatment, supportive and preventive measures are key. These measures help to stabilize the patients' good quality of life and save material and human resources usable elsewhere. Education is an important component of the nursing process, it also finds its place in the general practitioner's office. Appropriate individual action on the patient maintains and strengthens his motivation for treatment, willingness to follow the doctor's advice and the rules of a healthy lifestyle. It helps to understand the nature of the disease, examinations, treatment and prevention procedures, promotes a higher level of trust, feedback and openness in the health-patient relationship. **Objectives:** The aim was the preparation of educational lessons, implementation and verification of the diabetic patients' structured regular education in the general practitioner's office. **Hypotheses:** Three working hypotheses were established concerning the existence and significance of differences in body weight, fasting blood glucose and glycated hemoglobin between the group of patients with type 2 diabetes affected by education and patients non-educated. **Methodology:** The survey took place in a general practitioner's office within one year, using mixed research. Its quantitative component concerned the recording and processing of numerical values (body weight, fasting blood glucose and glycated hemoglobin), the qualitative component was represented by semi-structured interviews with patients (educational lessons, lifestyle assessment, feedback) and participatory observation. The research sample was obtained by deliberate selection. It included 58 middle-aged adults (19 women, 39 men) with uncomplicated type 2 diabetes. In the cohort, 38 patients participated in three educational lessons of 50 minutes each, 20 did not. Patients were examined by a physician and educated by a nurse in the office during three preventive check-ups. They were invited for inspections by phone or SMS messages. Using the ANOVA method and non-parametric tests (Kruskal-Wallis, Mann-Whitney), the observed values were compared between groups of educated and

uneducated persons and within individual groups at the beginning and end of the survey. The mean values of the observed traits obtained during all three patient visits were evaluated. Results and conclusions: Three educational lessons were compiled, which dealt with the nature of diabetes, related risks, diagnosis, treatment and prevention. Furthermore, information was provided on self-control of important parameters in urine and blood, the role of lifestyle (diet, exercise, stress, addictive behavior), warning signs and addressing the complications of diabetes. The results show that 53 % of the educated patients had an adjustment in body weight, 66 % had an improvement in their fasting blood glucose and 55 % had an improvement in their glycated hemoglobin. In the non-educated patient group, normalization of body weight was reported in 35 %, fasting glycemia improved in 25 %, and glycated hemoglobin improved in 40 %. The differences between the two groups were statistically insignificant in the case of body weight and glycated hemoglobin values adjustment, and statistically significant in the case of fasting blood glucose values adjustment ($p < 0.01$). The importance of diabetics' individual structured education in preventive check-ups in the general practitioner's office was confirmed. The limits of the research are mainly the small size of the files and complications caused by the coronavirus pandemic.

Bibliografie / Bibliography

- Ekoé, J. M., *et al.* (2008). *The Epidemiology of Diabetes Mellitus* (Second edition) Chichester: Wiley-Blackwell.
- Jirkovská A., & Kvapil M. (2012). Doporučení k edukaci diabetika. *Diabetes, endokrinologie, metabolismus, výživa*, 15(1), 59–61.
- Juřeníková, P. (2010). *Zásady edukace v ošetrovatelské praxi*. Praha: Grada Publishing.
- Karen, I., & Svačina, Š. (2014). *Diabetes mellitus v primární péči*. Praha: Axonite CZ.
- Štefánková, J., & Lacigová, S. (2017). *Motivace pacienta v diabetologické ambulanci*. Praha: Mladá fronta.

Kontakt / Contact

doc. MUDr. Petr Kachlík, Ph.D.: kachlik@ped.muni.cz

ŠPECIFIKÁ A FORMY VZDELÁVANIA DOSPELÝCH V DIPLOMATICKÝCH SLUŽBÁCH V SLOVENSKÝCH PODMIENKACH

SPECIFICS AND FORMS OF ADULT EDUCATION IN THE DIPLOMATIC SERVICE IN SLOVAK CONDITIONS

František Kašický¹

¹Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky,
Hlboká cesta 2, 833 36, Bratislava, Slovenská republika

Klíčová slova: *vzdelávanie dospelých; kontinuálne vzdelávanie; adaptačné vzdelávanie; kompetenčné vzdelávanie; jazykové vzdelávanie; manažerské vzdelávanie; mentoring*

Keywords: *adult education; continuing education; adaptive education; competence education; language education; management education; mentoring*

Abstrakt

Vo vzdelávaní dospelých predstavuje príprava pracovníkov pôsobiacich v zahraničnej – diplomatickej službe špecifickú oblasť so svojimi osobitnosťami. V slovenských podmienkach sa realizuje v rámci kontinuálneho vzdelávania rôznymi formami. Jednak v rámci kapacít rezortu diplomacie alebo vo vzdelávacích inštitúciách mimo a to vo viacerých oblastiach. Príspevok identifikuje štruktúru tohto typu vzdelávania v súčasnosti, pričom zahŕňa aj ďalšie inovatívne projekty a skúsenosti z ich realizácie.

K teoretickému spracovaniu príspevku sa pristúpilo s využitím deskriptívnej, analytickej, komparatívnej a empirickej vedeckej metódy. Osobitný prístup pre získanie poznatkov a praktických skúseností predstavovala aj priama zaangažovanosť v realizácii Vzdelávanie ekonomických diplomatov prostred-

níctvom vzdelávacieho programu Príprava na prácu ekonomického diplomata v zahraničí.

Vychádzajúc z doterajších skúseností a aj v nadväznosti na skúsenosti v rezorte diplomacie je tendencia pokračovať v osvedčených formách vzdelávania a hľadať, identifikovať a implementovať nové metódy v súlade s najnovšími trendmi v tejto oblasti. V jazykovej príprave bude podporovaná individuálna výuka miestnych jazykov, v atestačnom vzdelávaní bude dôraz kladený na praktickú diplomáciu, v adaptačnom na čo najpragmatickejšie oboznámenie zamestnancov s novým pracovným prostredím. Kľúčovou súčasťou vzdelávania bude aj naďalej predvýjazdová príprava, kde sa plánujú nové aktivity súvisiace s psychologickou prípravou zamestnancov, napríklad krízová intervencia a psychologická prvá pomoc, mediálny tréning a rozvíjanie negociačných zručností a schopností práce so sociálnymi sieťami. V oblasti kompetenčného vzdelávania sa pozornosť sústreďí na zamestnancami najžiadanejšie kurzy v oblasti osobnostného rozvoja, manažérskeho vzdelávania a IT zručností. V oblasti spolupráce s univerzitami sa počíta s tradičnými formami spolupráce akými sú prednášková činnosť lektorov z radov zamestnancov ministerstva a najmä zabezpečovanie stáží študentov v ústredí, ako aj na slovenských zastupiteľských úradoch s cieľom dosahovania kvalitatívneho posunu v procese vzdelávania diplomatov a pracovníkov zahraničnej služby.

Abstract

In adult education in the field of foreign service, specific professional and language training is combined. Diplomats and staff of the Ministry of Foreign Affairs perform their tasks alternately at various intervals at the headquarters of the Ministry and its components and, of course, abroad at embassies in various countries around the world or in many international organizations or institutions. In connection with these facts, continuous, continuous and regular training and education are also needed. Departmental education is a comprehensive system that takes these specifics into account. At present, the training of diplomats and foreign service personnel has had to respond to the global COVID 19 pandemic, and will have to anticipate possible impacts in the future. This is with the use of distance education as a multimedia form of guided independent study using current and effective technological support of e-learning, related to the fact that educational resources can be organized

more efficiently, while being an alternative to the previously preferred full-time form of education. Based on previous experience and the follow-up of departmental experience, there is a tendency to continue in proven forms of education and to seek, identify and implement new methods in accordance with the latest trends in this area. In language training, individual teaching of local languages will be supported, in attestational education the emphasis will be on practical diplomacy, in adaptation education on the most pragmatic acquaintance of employees with the new work environment. Pre-departure training will continue to be a key part of the training, planning new activities related to staff psychological training, such as crisis intervention and psychological first aid, media training and the development of negotiation skills and social networking skills. In the area of competency education, attention will be focused on the most requested courses in the field of personal development, managerial education and IT skills. In the field of cooperation with universities, traditional forms of cooperation are envisaged, such as lectures by lecturers from the Ministry's staff and especially student internships at headquarters as well as at Slovak embassies to achieve a qualitative shift in the education of diplomats and foreign service staff.

Bibliografie / Bibliography

- Beneš, M. (2014). *Andragogika*. Praha: Grada Publishing.
- Geinare, F. P. (2009). *Recent trends in lifelong education*. New York: Nova Science Publisher.
- Havlová, J. (1996). *Profesní dráha ve 20. století: Úvod do sociologie povolání*. Praha: Karolinum.
- Nuiss, E. & Lattke, S. & Pätzold, H. (2010). *Europäische Perspektiven der Erwachsenenbildung*. Bielefeld: W. Bertelsmann Verlag.
- Průcha, J. (2006). *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál.

Kontakt / Contact

PhDr. Mgr. František Kašický, MBA, LL.M.: frantisek.kasicky@mzv.sk

BEIN: TEACHING TEACHERS HOW TO BUILD INCLUSIVE CLASS CLIMATE

Lenka Kisořová¹, Katarína Slezáková¹,
Veronika Mavrogiannopoulou Lapšanská¹

¹Masaryk University, Faculty of Education, Institute for Research in Inclusive Education, Poříčí 31/a, 639 00 Brno, Czech republic

Keywords: *student teachers; e-learning; life long learning online tools; engineering practical pedagogy; competences development*

Abstract

The paper will show how to effectively use other sources of information than professional publications in designing university courses in order to prepare students for real work-life challenges that lay ahead of them. We will focus on the project BeIN (Barriers in Inclusion and How to Overcome Them – Implementation in the Case of the Czech Republic) financed by the Technological Agency of the Czech Republic, which uses innovative methods for developing university and lifelong learning (LLL) tools. The ultimate objective of the project was to collect good practices regarding building inclusive climate from senior teachers and use it to create an online learning tool for other practitioners including principals and other managing staff (the Best Practice Summary), e-learning course for student teachers (Guide for Beginner Teachers) and develop methodology for organising teacher meeting platforms for good practices exchange. We will introduce all aspects of the project: cooperation with schools, data collection and senior teacher consultations, as well as designing the Summary, e-learning course and the best practice exchange platforms methodology.

We have conducted 34 semi-structure in-depth interviews, with a structure corresponding to individual interviewees and their position. We collected good

practices but we also conducted needs analyses. We have also organised a focus group aiming at the exchange platforms, where we asked about know-how, preferences or ideas about best ways to exchange experiences among schools. All interviews, including the focus group, were recorded, transcribed and analyzed by preparing thick descriptions of each interview as well as by a priori coding. We used the coded excerpts to develop the structure of the Summary and the e-learning course. For the course, we first identified the key topics in interviews. Second, we divided these into two main categories - entering the school and everyday practice. Several versions of individual lectures were reviewed by a team of practicing teachers, which enabled us to adjust their structures and make them relevant and user friendly to practitioners.

Project finishes at the end of 2021, so the findings presented are preliminary. Far now, users evaluate the Summary of Best Practice positively. Focusing on already implemented good practices and continuous consultations with practicing teachers enabled us to create a LLL tool that covers the actual needs of learners. For the e-learning, we created a persona (an imaginary teacher Dana) who guides students throughout the whole process. Dana is a primary school teacher (grades 6-9) who is entering her first job after finishing university studies. We use concrete examples from Dana's every-day life to demonstrate challenges teachers might face in their practice and how to overcome them. The e-learning course was originally designed in Czech but by the time of the conference it will be revisited and translated into English with consideration of the broader Central European area and in regard for a more multicultural class setting.

Bibliografie / Bibliography

- Blašíková, L. (2018). Important Areas of Positive School Climate in the Context of Selected Models. *Lifelong Learning - celoživotní vzdělávání*, 8(1), 25–41.
- Braun, R., Marková, D., & Nováčková, J. (2014). *Praktikum školní psychologie*. Praha: Portál.
- Silverman, D. (2006). *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analyzing Talk, Text and Interaction* (3rd ed.). London: SAGE Publications.
- Šnýdrová, M., & Ježková Petrů, G. (2020). E-Learning as an Opportunity for Education of Generation Y and Generation Z: Its Potential and Limits. *Lifelong Learning - celoživotní vzdělávání*, 10(2), 231–249.

Tannenbergerová, M. (2016). *Průvodce školní inkluzí, aneb, Jak vypadá kvalitní základní škola současnosti?* Praha: Wolters Kluwer.

Kontakt / Contact

Mgr. Lenka Kissová, Ph.D.: lenka.kissova@mail.muni.cz

NÁŠ DEFICIT: SPIRITUALITA, FILOSOFIE, HUMOR. ÚKOL PRO CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

OUR DEFICIENCY: SPIRITUALITY, PHILOSOPHY, HUMOUR. TASK FOR LIFELONG LEARNING

Milan Klapetek¹

¹Vysoké učení technické v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Purkyňova
464/118, 612 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *světový názor; spiritualita; pravda; humor*

Keywords: *world view; spirituality; truth; humour*

Abstrakt

Náš deficit a úkol pro celoživotní vzdělávání Můj příspěvek bude vycházet z analýzy specifického fenoménu „světový názor“, který v člověkově myslí reprezentuje nejen vnější svět a jeho smysl i fungování, ale jsou v něm uloženy i hodnoty, rozhodovací kritéria a vše další, čím je řízena celá člověková životní aktivita a od čeho se odvíjí i jeho životní pocit, štěstí či neštěstí. Budování tohoto konstruktu v člověkově myslí se v rámci evropské kultury děje ve dvou extrémně odlišných podmínkách. Zatímco tzv. „totalitní systémy“ usilují o autoritativní nastavení svého propagandistického modelu, tzv. liberální společnost ponechává tuto oblast spontánnímu vývoji. Obávám se, a moje poznatky a analýza společenských poruch mně to potvrzuje, že ani jeden z obou přístupů není adekvátní. V obou chybí doslova vlídné formování a kultivovaná výchova či vzdělání v oblasti filosofie života, poznání, spirituality a humoru. můj příspěvek bude tedy věnován právě tomu, jakou formou je možno tento deficit odstranit a bez útoku na člověkovu svobodu posunout myšlení do konciliantnějších, tolerantnějších a radostnějších poloh. Tuto roli formující výchovy kdysi plnila tradice a její manifestace ve svátcích,

což jsou světa z větší části již vyhaslá, a jedinou institucí, která by jejich vliv a působení mohla nahradit je celoživotní vzdělávání.

Východiska mého příspěvku a s ním souvisejícího projektu jsou založena na mých zkušenostech z 20 let působení v duchovní službě a bezmála 30 vlet pedagogické praxe. V obou těchto posláních se mně věci jevily a jeví tak, že oficiálně tradované látky nepokrývají celý terén člověkovy myšlení, tedy ono pole, vyžadující pro život v civilizované společnosti přiměřenou kultivaci. Onen deficit je však neřešitelný běžnými pedagogickými metodami, jednostranně založenými na vědeckém přístupu a informacích. K životu je navýsost potřeba přiměřená spiritualita, filosofie a humor, a s těmi se člověk v procesu vzdělání prakticky nesetkává. Člověkův světový názor je bez těchto flexibilizujících komponent nefunkčním monstrem, konfrontačně nastraženým proti všem a všemu odlišnému. Tyto chybějící prvky může do myšlení vnést pouze radostná narrace, vyprávění, což je podstata projektu „Hovory na kládách“. Ten by mohl přiměřeně doplnit všechny stávající, stejně nezbytné přístupy a metody.

Celoživotní vzdělávání není „něčím navíc“, něčím, co pouze příležitostně doplňuje vzdělání školní a řádné na všech jeho stupních. Lze skoro říci, že jsou závažná témata, která může člověk chápat až teprve tehdy, kdy disponuje určitými životními zkušenostmi a má tedy materiál, který je možno anutno zpracovat, srovnat a vyhodnotit. Témata, vztahující se k filosofii života, smyslu jsoucna vzájemnému postavení všeho vůči sobě ani nelze podat tradičními metodami katedrové frontální výuky. Tyto látky lze podat pouze v mýtopoetickém jazyce příměrů, příběhů či podobenství, která ponechávají na příjemci a osloveném, jak je zpracuje. Projekt „Hovory na kládách“ je tedy pokusem o moderní narraci, která by byla adekvátním nositelem poučení o vlivu a smyslu racionálně nesnadnou uchopitelných témat, jako je právě spiritualita či humor, bez nichž je člověk na nejlepší cestě k bezútěšnému dogmatismu, tekutému hněvu či syndromu vyhoření.

Abstract

Our deficiency and a task for lifelong learning Project „Hovory na kládách“ Not only the coronavirus crisis, but also the overall quality of our political discussion and also other signals point at a serious deficiency in the thinking of our society across all age groups: That deficiency is philosophically uncultivated perception of the person's own view on world – his world view.

Majority of the population actually didn't encounter any interpretation which would illuminate the function and quality of this important phenomenon, and people thus commonly regard their world view as the truth that is identical to objective reality. This situation has many detrimental consequences and is hardly compatible with liberal opinion-pluralist society. In this situation the affected individual that all those bearing different opinions "are lying" or are eventually incompetent or cowardly and are afraid to say the truth, which is in all cases the opinion of the such thinking individual. In this situation it is not easy to develop the needed opinion consensus that would be able to respect the real, usually lower degree of its own competence in some questions and respect expert and coordinating instructions. Not only that, the unending conflict with individuals thinking differently, escalated by the subjective idea that every given individual, in his thinking, represents and defends "the truth", leads to increase in liquid anger, which then literally poisons the public atmosphere. The contribution and the project, which are based on these thoughts, are aimed at a change of this dismal situation. The goal is to add some gnoseological minimum that would show a person that his world view is a construct, which corresponds with objective reality only in basic characteristics, but which is to the decisive extent the product of mind, fantasy, limited and one-sided experience and other haphazard influences, and which is fixated by confirmation bias that allows one to see only that which is in accord with his construct. To change this situation using traditional learning methods is not easy because of the exact fundamental conviction deeply rooted in the Czech lands – people consider their opinions and beliefs to be the Truth, and stubbornness is also considered as firm character here. This highly resistant consistency can be changed probably only by non-obligatory relaxed narration. Just that was once the subject of social entertainment and conversation, during which human views, opinions and fates met with each other in friendly, joyful atmosphere spiced up with humour. And exactly these influences and factors it is possible to apply in this field in the framework of lifelong learning. Approachable joyful love of wisdom, philosophy, spirituality as a new transcendent aspect of life and humour as a lubricant would be described and explained casually, in the form of "conversations on logs", in which the aspect of dominance or mentoring wouldn't be present. In the same way would be explained basic psychologic and philosophic themes concerning the creation of opinions, including the construct we call "world view". The goal is also to create a new

perception of the mutual relation of things, subjects, and thoughts, that being primarily the perception I call iuxtapositional, in which differences are laid next to each other as possibilities and alternatives, in contrast to the common confrontational perception, in which everything different lies irreconcilably and belligerently against. It will be a guide to the creation of a merrier, more understanding, tolerant and constructive mind, which would be able to face the challenges and problems of a global civilisation... It is possible to see each life situation or problem either as a tragedy, conflict, or as a chance, joyful and hopeful rigmarole or even as a cosmic joke. The second option allows one to live better and more joyfully and also makes communication easier. And it can't be brought by anyone and anything else than lifelong learning!

Bibliografie / Bibliography

- Vymazal, F. (1993). *Zrnka moudrosti od Františka Vymazala* (2. rozšíř. a dopl. vyd). Sdružení Facultas moraviensis straeorum.
- Klapetek, M. (Ed.). (1996). *Duchovní svět občanské společnosti, jejích předchůdců, soupevníků i protivníků: sborník přednášek, myšlenek a nápadů zrodilých se z přízně a podpory Vzdělávací nadace Jana Husa prostřednictvím Sdružení pro vědu a kulturu BOLZANO za souběhu příznivých okolností, majících i nemajících své přirozené vysvětlení*. Bolzano.

Kontakt / Contact

ThMgr. Milan Klapetek, : klapete@vutbr.cz

VÝUKA FINANČNÍ GRAMOTNOSTI NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH POHLEDEM UČITELŮ

TEACHING FINANCIAL LITERACY IN PRIMARY SCHOOLS FROM THE PERSPECTIVE OF TEACHERS

Andrea Kyánková¹, Peter Marinič¹

¹Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra fyziky, chemie
a odborného vzdělávání, Poříčí 7, Brno 603 00, Česká republika

Klíčová slova: *finanční vzdělávání; finanční gramotnost; vzdělávací politika*

Keywords: *financial education; financial literacy; education policy*

Abstrakt

Finanční gramotnost je jednou z kompetencí, jenž má být rozvíjena ve formálním vzdělávání (Nocar, 2012). Alespoň deklaratorně to platí již od roku 2013, kdy bylo finanční vzdělávání implementováno do nově pojatého rámcového vzdělávacího programu (Ševčík, 2018). Finanční gramotnost přispívá k ekonomickému rozvoji společnosti a předchází potenciálním individuálním ekonomickým problémům (Marinič & Javorová, 2017). Potřebu rozvíjení finanční gramotnosti lze identifikovat již před rokem 2010, v podobě různých strategických dokumentů, nicméně v tomto roce byla přijata Národní strategie finančního vzdělávání. Ta byla v roce 2020, po deseti letech, aktualizována (MFČR, 2019). Finanční vzdělávání a finanční gramotnost je tedy ve vzdělávací politice České republiky relativně samostatnou oblastí a její propojení na rámcové vzdělávací programy je spíše formální (Marinič, 2019). To na jednu stranu umožňuje různý přístup k uchopení problematiky finančního vzdělávání a rozvoje finanční gramotnosti na školách, na druhou stranu ale otevírá prostor pro diskusi naplňování cílů v oblasti dosahování standardů

finanční gramotnosti u žáků. Názory na formy a metody finančního vzdělávání ve formálním vzdělávání se různí, a to jak mezi odborníky z řad aktivních aktérů podílejících se na formování vzdělávací politiky, tak mezi učiteli samotnými. Rovněž přístup škol lze označit za velice diferencovaný.

Z výše uvedených důvodů, jsme se rozhodli zaměřit naši pozornost na prozkoumání situace ve 28 vybraných základních školách v Brně. Byla provedená analýza školních vzdělávacích programů těchto škol, a bylo provedeno 11 polostrukturovaných rozhovorů s učiteli na 8 školách. Cílem příspěvku je tedy charakterizovat finanční vzdělávání na základních školách. Tato charakteristika je provedená na základě výsledku uvedeného průzkumu mezi učiteli věnující se finančnímu vzdělávání, resp. výuce vedoucí k rozvoji finanční gramotnosti nebo vedoucí k naplňování standardů finanční gramotnosti žáků.

Z výsledků vyplývá, že situace na základních školách je dle názorů učitelů různorodá. Učitelé se neshodují v názorech na jednotlivé oblasti ve spojitosti s finančním vzděláváním. Shodu nelze najít v tom, jestli má být finanční gramotnost samostatným předmětem, nebo má být výuka finanční gramotnosti rozložena do vícero předmětů. Rovněž se učitelé neshodují na tom, jestli je finančnímu vzdělávání věnována dostatečná pozornost z hlediska hodnocení výuky finanční gramotnosti jako celku, časové dotace na danou výuku nebo implementace standardů finanční gramotnosti. Lze tedy konstatovat, že při finančním vzdělávání v rámci formálního vzdělávání hrají skutečně významnou roli ředitelé a učitelé základních škol, kteří jsou odpovědní za zařazení problematiky finanční gramotnosti do školních vzdělávacích programů a za konkrétní praktickou realizaci tohoto vzdělávání.

Abstract

Financial literacy is one of the competencies to be developed in formal education (Nocar, 2012). At least declaratively, this has been the case since 2013, when financial education has been implemented in the framework educational program (Ševčík, 2018). Financial literacy contributes to the economic development of society and prevents potential individual economic problems (Marinič & Javorová, 2017). The need to develop financial literacy can be identified before 2010, in the form of various strategic documents, however, the National Strategy for Financial Education was adopted in 2010. After ten years it was updated in 2020 (MFČR, 2019). Financial education

and financial literacy are thus a relatively separate areas in the educational policy of the Czech Republic and their connection to framework educational programs is rather formal (Marinič, 2019). On the one hand, this enables a different approach to grasping the issue of financial education and the development of financial literacy in schools, but on the other hand it opens space for discussion of the fulfilment of achieving financial literacy standards for pupils. Opinions on the forms and methods of financial education in formal education differ, both among experts from the ranks of educational policy makers, and among teachers themselves. The approach of schools can also be described as very differentiated. For the above reasons, we decided to focus our attention to examine the situation in 28 selected primary schools in Brno. Analysis of the school curricula was performed, and 11 semi-structured interviews with teachers at 8 schools were performed. The aim of the paper is to characterize financial education in primary schools. This characteristic is made based on the results of the survey among teachers engaged in financial education, or teaching subjects leading to the development of financial literacy or leading to the fulfilment of pupils' financial literacy standards. The results show that according to the teachers the situation in primary schools is differentiated. Teachers do not agree on approaches to financial education. There is no consensus on whether financial literacy should be taught separately or whether financial literacy teaching should be divided into several subjects. Teachers also disagree on whether financial education is given sufficient attention in terms of evaluating the teaching of financial literacy in complexity, the time allocation for the teaching, or the implementation of financial literacy standards. Thus, it can be stated that the principals and teachers at primary schools, who are responsible for the inclusion of the issue of financial literacy in school educational programs and for the specific practical implementation of this education, play a really important role in financial education within formal education.

Bibliografie / Bibliography

- Marinič, P., & Javorová, B. (2017). Financial Literacy of University Students and Comparison with Chosen Countries in the Context of Increasing the Skills of Pupils. *INTED2017 Proceeding*.
- Marinič, P. (2019). *Finanční gramotnost v kontextu vzdělávacích dokumentů*. 13. Didaktická konference.

- MFČR. (2019). *Finanční vzdělávání a jeho vývoj v České republice*.
- Nocar, D. (2012). *Finanční gramotnost na prvním stupni základní školy. Matematika 5: Specifika matematické edukace v prostředí primární školy – Sborník příspěvků*.
- Ševčík, K. (2018). Finanční gramotnost ve výzkumu a v českých vzdělávacích dokumentech. Odborný časopis pro učitele základní školy. *Komenský*, 143(2).

Kontakt / Contact

Bc. Andrea Kyánková: 182264@mail.muni.cz

Ing. Peter Marinič, Ph.D.: marinic@ped.muni.cz

ČINITELÉ OVLIVŇUJÍCÍ BIOFILNÍ ORIENTACI UČITELE A JEHO PŘÍSTUP K (ENVIRONMENTÁLNÍ) VÝCHOVĚ

FACTORS INFLUENCING THE TEACHER'S BIOPHILE ORIENTATION AND HIS APPROACH TO (ENVIRONMENTAL) EDUCATION

Jana Létalová¹

¹Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky, Poříčí 31,
602 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *biofilní orientace jedince; výchova; environmentální výchova; biofilní výchova; přístup učitele k výchově*

Keywords: *biophile orientation of an individual; education; environmental education; biophile education; teacher's approach to education*

Abstrakt

Príspevok tematicky souvisí s ekologickou problematikou, která ve své naléhavosti vystupuje v posledních dekádách razantně do popředí. Vzhledem k naší biologické zakotvenosti v přírodě je v době, kdy dochází k dramatickému znečišťování životního prostředí a exploataci životodárných přírodních zásob, zcela logické klást si otázku související s perspektivami budoucího vývoje člověka i vyspělého života na Zemi vůbec. Před velkou výzvou se v tomto ohledu ocitá dnešní školství. To by mělo poskytovat mládeži takovou výchovu a vzdělávání, jež jí umožní účinně se vyrovnávat s ekologickou krizí. Stávající situace klade vysoké nároky na učitele, kteří by svým přístupem k výchově měli podporovat utváření partnerského vztahu žáků k přírodě a rozvíjet u nich dispozice pro pokoru a respekt vůči ní. Cílem příspěvku je postihnout stěžejní aspekty ovlivňující vývoj biofilně/propřírodně oriento-

vaného učitele a jeho přístup k výchově, a následně předložit jeho portrét, který je v příspěvku označován jako bioprofil. Teoretická část příspěvku představuje filosofickou a pedagogickou platformu, z níž příspěvek čerpá. Z filosofického hlediska je stěžejní koncepce evoluční ontologie, která nám umožňuje pochopení podstaty soudobé ekologické krize. Z pedagogického hlediska příspěvek vychází především z klíčových myšlenek ekosociální teorie vzdělávání, která poukazuje na aktuální společenské problémy a požaduje, aby byly ve výchovně-vzdělávacím procesu náležitě reflektovány.

Jako zastřešující metodologický diskurz byla zvolena kvalitativní metodologie. Pro sběr a interpretaci dat byla využita biografická metoda životní historie v kombinaci s narativním, fenomenologickým a hermeneutickým přístupem. Použití zmíněné metody, která prostřednictvím individuálních interpretací životních událostí, zkušeností, zážitků a pocitů umožňuje proniknout do jedinečného světa druhých lidí, má vzhledem k výzkumnému cíli své opodstatnění. Výsledný bioprofil, který vychází primárně ze spontánní narace respondentů, propojuje tři vzájemně se podmiňující dimenze, které vzešly z analýzy a komparace získaných dat. Právě metoda životní historie umožnila postupně rozkrýt vzájemnou provázanost detekovaných oblastí a jejich souvislost s propřírodním zaměřením jedince. Toto specifické zaměření jedince totiž není jednoduše kvantitativně uchopitelné a ve své celistvosti je lze adekvátněji vyjádřit na základě znalosti životních drah respondentů a pochopení jejich osoby, priorit a cílů. Skupinu respondentů tvořili čtyři učitelé, kteří byli vybíráni na základě předem stanovených kritérií.

V příspěvku jsme se pokusili zachytit zásadní aspekty vývoje biofilní orientace a pedagogického myšlení učitele. Zjistili jsme, že biofilní orientace učitele a z ní vycházející způsob pedagogického myšlení jsou výsledkem spolupůsobení vnějších a vnitřních činitelů. Přestože není možné představit množinu všech určujících činitelů a kvalit, lze, na základě analýzy a komparace jednotlivých životních příběhů, formulovat podobné znaky a vzorce, které nám dovolují předložit bioprofil propřírodně zaměřeného učitele. Specifičnost výzkumného šetření spočívá v tom, že nabízí komplexnější pohled na takto orientovaného učitele. Díky zvolené metodě můžeme předložit jeho bioprofil v celkově širším kontextu. Prostřednictvím zkoumání životní historie každého respondenta jsme nejen identifikovali zásadní činitele, kteří se podíleli na jeho propřírodní orientaci, ale podařilo se nám též hlouběji porozumět jeho osobnosti a pochopit způsob jeho pedagogického myšlení.

Abstract

For a long time it was not necessary for us to reflect the impact of our everyday lives on our maternal planet. The action radius of man simply was not large enough to enable man to cause irreversible changes in the system of nature upon which we all completely depend. This is no longer true. Within a relatively short period of time we became enormously strong, numerous and demanding. In order to survive, we must change the way we think and act. We must change the anti-natural character of our culture. So this is a challenge for all of us, including the educational system. In the theoretical part of the article both relevant, philosophical and pedagogical concepts are introduced. The problem of the research covered by the article are the factors which influenced the teachers' biophile orientation, and at the same time their specific approach to the (environmental) education, their pedagogical thinking in the whole. In order to fulfil the goal of the research and to answer its questions, a qualitative approach was chosen. Within this approach, the life history method was used. The group of respondents consisted of four teachers whose profiles corresponded with the set beforehand criteria. With each respondent three in-depth interviews were realized. All of them were literally transcribed and analysed. For that purpose we used the open-coded method. This method enabled us to detect and localize the topics in the text which were related to the goal of the research and its questions. In the next step the categories, which included the relevant codes, were identified and explicitly named. The outcomes of the research, based on the analysis and comparison of the individually examined cases, were used to create and present the so-called bioprofile of a pro-environmentally oriented teacher. By the term bioprofile (which is practically not used in the context of social sciences) we understand the overall life picture of a person. In the case of this article it is a group of people who show very similar characteristics as individuals and how they perceive themselves. The final outcomes are the result of the mutual cooperation between the respondents and the researcher. We found out that it is not possible to specify the whole group of the factors and aspects which determine the biophile orientation of a teacher and the way of his pedagogical thinking. Nevertheless we came to the conclusion that it is possible to postulate a bioprofile of a pro-environmentally oriented teacher. The results turned out to be a contribution to the pedagogical theory. Once we

understand the factors influencing the biophile orientation of an individual we can effectively affect the educational process. The results represent a constructive platform out of which practical recommendations may be applied to the educational reality. Last but not least, the research is supposed to enrich the respondents – teachers – who can get more motivation for what they already perform within of their practice.

Bibliografie / Bibliography

- Horká, H. (2005). *Ekologická dimenze výchovy a vzdělávání ve škole 21. století*. Brno: Masarykova univerzita.
- Chawla, L. (1998). Significant life experiences revisited: a review of research on sources of environmental sensitivity. *Journal of environmental education*, 29(3), 11–21.
- Kullmuss, A., & Agyeman, J. (2002). Mind the gap: Why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior. *Environmental education research*, 8(3), 239–260.
- Šmajš, J. (2011). *Ohrožená kultura: Od evoluční ontologie k ekologické politice*. Brno: Host.
- Tanner, T. (1980). Significant life experiences: A new research area in environmental education. *Journal of environmental education*, 11(4), 20–24.

Kontakt / Contact

Mgr. Jana Létalová: 199761@mail.muni.cz

KVALITA VÝUKY A PŘÍNOS VYBRANÝCH VŠEOBECNĚ VZDĚLÁVACÍCH PŘEDMĚTŮ NA TECHNICKÉ UNIVERZITĚ

THE QUALITY OF TEACHING AND BENEFIT OF SELECTED GENERAL EDUCATION COURSES AT A TECHNICAL UNIVERSITY

Jaroslav Lindr¹

¹Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební, Ústav společenských věd,
Veveří 331/95, 602 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *společenskovědní předměty; přírodovědné předměty; všestranný rozvoj; přínos, kritéria kvality výuky; statistická analýza; metoda hlavních komponent; kroková metoda dopředná*

Keywords: *social science courses; science courses; general development, benefit; quality education criteria; statistical proceedings; principal component analysis; step method forward*

Abstrakt

Po všestranném rozvoji studentů volají akademické studijní plány, pedagogové a odborníci z teorie i z praxe. Osvojení všech klíčových kompetencí studentů se stává nutností pro zvládnutí teorie a úspěšný vstup do praxe. Je logické, že všeobecný rozvoj musí dostat odpovídající prostor v repertoáru ostatních odborných předmětů. Příspěvek mapuje situaci na vybrané technické univerzitě. Za tímto účelem jsou vybrány dva všeobecně vzdělávací předměty, přírodovědný a společenskovědní, jejichž hlavní smysl spočívá v naplnění ideálu všestranné kultivace deklarované v profilu absolventa. Hledá se především přínos těchto předmětů pro studenty, jelikož bohaté zkušenosti s výukou dovolují retrospektivní pohled na její realizaci. To se

děje skrze navržení a posouzení kritérií kvality výuky, která přínos předmětů nejvíce ovlivňují, což lze chápat jako cíl příspěvku. Samotné nalezení kritérií, jejich formulace a relevantní stanovení jejich významnosti představuje výzkumný problém, který si před sebe kladou dílčí výzkumné otázky, a to: Jaký význam přisuzují studenti jednotlivým kritériím kvality výuky? Jaká kritéria kvality výuky nejvíce ovlivňují přínos? Existuje korelace mezi kritérii a přínosem? Odpovězení těchto otázek může napomoci jednak samotné teoretické zpětnovazební reflexi výuky z didaktického pohledu, jednak rozpoznání těch kritérií kvality, která studenti vnímají jako důležitá u společenskovedního a přírodovědného předmětu. To může přispět k modernizaci a vyšší efektivitě výuky.

Zdrojem výzkumu je dotazník zaměřený na zhodnocení kritérií kvality výuky. Pro potřeby analýzy byl vybrán společenskovední a přírodovědný předmět na technické univerzitě v letech 2018–2020. Respondenti se vyjadřovali na škále sémantického diferenciálu k jednotlivým kritériím kvality výuky samostatně. Poté byl jejich počet nejprve dílčím postupem zredukován na 8–10 nejvýznamnějších. K nalezení těchto nejvýznamnějších kritérií jsou představeny a porovnány výsledky dvou statistických metod: metoda hlavních komponent a kroková metoda dopředná. Následně jsou kritéria použita pro posouzení jejich významnosti nejprve samostatně a poté ve vazbě na přínos t-testem skrze p-hodnotu v relaci kritérium–přínos a Cohenovým koeficientem věcného účinku. Výsledky lze interpretovat jednak pro každý předmět zvlášť, jednak je možné přírodovědný a společenskovední předmět mezi sebou porovnat, což představuje cenný vědeckými metodami ověřený, nikoliv jen intuitivní, pohled na vnímání přínosu a kvality výuky různých všeobecně vzdělávacích předmětů na ose „předmět – já“.

Jestliže se snažíme zjistit významnost jednotlivých kritérií kvality výuky, je třeba dospět analýzou dříve nejprve k jejich rozpoznání. To představuje důležitý očekávaný výsledek, neboť dopředu nemůžeme vědět, jaká kritéria to jsou. Jinými slovy už nalezení 8–10 nejvýznamnějších kritérií z původního počtu 25–30 znamená cenný nález. Další rovina vyhodnocení se zaměřuje na to, jak bychom mohli kritéria kvality výuky zhodnotit ve vazbě na přínos. Jedná se o další rozpracování redukováného počtu kritérií tak, abychom našli relevantní korelaci mezi přínosem a kritériem. Třetí rovinu vyhodnocení můžeme spatřovat v porovnání přírodovědného a společenskovedního předmětu, resp. zjištění odlišností mezi nimi. Je patrné, že předměty se odlišují svým charakterem, náplní, metodami apod., tudíž lze očekávat i různé

výsledky ve vnímání přínosu předmětů pro studenty. Obecně lze předpokládat, že kritéria jako potřebnost pro budoucí práci, potřebnost pro osobní rozvoj, intelektuální stimulace, vliv osobnosti vyučujícího a celkový dojem z výuky budou hrát v přínosu zásadní roli.

Abstract

Academic study plans, teachers and experts from theory and praxis call for the comprehensive development of students. The acquiring of all key competencies of students becomes a necessity for mastering the theory and successful entrance into praxis. It is clear that to general development must be given adequate space in the repertoire of the other professional subjects. The paper maps the situation at a selected technical university. For this purpose, two general educational courses are selected from the area of natural sciences and social sciences, the main purpose of which lies in fulfilling the idea of general cultivation of students declared in the graduate's profile. The benefit of these courses for students is especially looking for. This is done through the design and assessment of teaching quality criteria that most influence the contribution of subjects which can be understood as the goal of the paper. The finding of criteria, their formulation and relevant determination of their significance represents a research problem posed by partial research questions, namely: What importance students attach to individual teaching quality criteria? What teaching quality criteria most influence the benefits? Is there a correlation between the criteria and the benefit? The answer to these questions can help both the theoretical feedback reflection of teaching from a didactic point of view, and the recognition of those quality criteria that students perceive as important in the social sciences and sciences. The source of the research is a questionnaire focused on the evaluation of teaching quality criteria. For the needs of the analysis, a social science and a science courses at the Technical University in the years 2018–2020 was selected. Respondents commented on a scale of semantic differential on individual criteria of teaching quality independently. After that, their number was firstly reduced by a partial procedure to the most important 8–10. To find these most important criteria, the results of two statistical methods are presented and compared: the principal component analysis and the step method forward. Subsequently, the criteria are used to assess their significance first separately and then in relation to the benefit by t-test through the p-value in the criterion-benefit relation and

the Cohen coefficient of material effect. The results can be interpreted for each subject separately, and it is possible to compare science and social science courses, which is a valuable scientifically verified, not just intuitive, view of the perception of benefits and quality of teaching various general subjects on “the course – self”. If we try to find out the significance of individual criteria of teaching quality, it is necessary to arrive at the analysis at first to reach their recognition. This is an important expected result, as we cannot know in advance what the criteria are. In other words, finding 8–10 of the most important criteria from the original number of 25–30 is a valuable finding. The next level of evaluation focuses on how we could evaluate the quality criteria of teaching in relation to the benefit. This is a further elaboration of the reduced number of criteria in order to find a relevant correlation between the benefit and the criterion. The third level of evaluation can be seen in the comparison of science and social science courses, respectively finding the differences between them. It is obvious that the courses differ in their content, methods etc., so we can expect different results in the perception of the benefits of courses for students. In general, it can be assumed that criteria such as the need for future work, the need for personal development, intellectual stimulation, the influence of the teacher’s personality and the overall impression of teaching plays a crucial role in the contribution.

Bibliografie / Bibliography

- Maňák, J., *et al.* (2008). *Kurikulum v současné škole*. Brno: Paido.
- Michěk, S. (2009). Možné výzkumné strategie při hledání vazeb mezi autoevaluací a kolegiální evaluací škol. In V. Fuglík (ed.), *Kvalita vzdělávání v reflexi pedagogických teorií a výzkumů* (s. 1–11). Praha: Pierot.
- Pol, M. (2009). *Škola v proměnách*. Brno: MU.
- Pöschl, R. (2011). *Postoje žáků ke škole*. Praha: NUOV. Dostupné z http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/25_Postoje_zaku_ke_skole.pdf.
- Zlatníček, P., *et al.* (2010). Kvalita ve vzdělávání: vymezení a systematizace pojmů. In T. Janík, & P. Knecht, *et al.* (eds.), *Nástroje pro monitoring a evaluaci kvality výuky a kurikula* (s. 13–32). Brno: Paido.

Kontakt / Contact

RNDr. Mgr. Ing. Mgr. Bc. Jaroslav Lindr, Ph.D.: lindr.j@fce.vutbr.cz

ROZVOJ MANAŽERSKÝCH KOMPETENCÍ RELEVANTNÍCH PRO SOUČASNÝ I BUDOUCÍ TRH PRÁCE NA FAST VUT V BRNĚ

DEVELOPMENT OF MANAGERIAL COMPETENCIES RELEVANT FOR THE CURRENT AND FUTURE LABOR MARKET AT FCE BUT

Dana Linkeschová¹

¹Ústav stavební ekonomiky a řízení Fakulta stavební Vysoké učení technické
v Brně, Veveří 331/95 602 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *manažerské kompetence; stavebnictví; trh práce; průzkum
požadavků stavebních firem; výuka manažerů*

Keywords: *managerial competencies; construction; labor market; survey of
requirements of construction companies; teaching of managers*

Abstrakt

Kompetence jsou schopnosti a soubory určitých předpokladů, díky kterým dokáže manažer/ka svůj náročný a zodpovědný úkol plnit. Bývají vyjádřeny nejenom znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi, ale také hodnotami, motivy, postoji, potřebami a vlastnostmi. Nedá se říct, že existuje jediný ideální typ manažera. Lišíme se od sebe navzájem svými individuálními stránkami a je dobré, abychom své přednosti a nedostatky dobře znali. Pokud máme nedostatek jedné charakteristiky, obvykle ji jinou hodnotou zastoupit nemůžeme. Můžeme však využít sílu týmové spolupráce, která naše přednosti umocňuje tím, že jim dává prostor a naše nedostatky eliminuje tím, že jsou přednostmi dalších spolupracovníků vyváženy. Tento příspěvek se zabývá posledním výzkumem požadavků na manažery ve stavební firmě, jako významné

vodítko pro přípravu budoucích stavebních manažerů na Ústavu stavební ekonomiky a řízení FAST VUT v Brně.

Teoretická část obsahuje základní pojmy a klíčová slova k tématu rozvoje manažerských kompetencí relevantních pro současný i budoucí trh práce. Pro ověření a získání aktuálních dat proběhl vlastní průzkum požadavků na manažery ve stavebních firmách v celé České republice. Byl především zaměřen na to, jak si lidé ve stavebních firmách představují ideálního manažera, jaké jsou kladeny požadavky na manažery a co se od nich ve firmách očekává. Metoda dotazníkového šetření byla nejrychlejším způsobem získání informací od požadovaného počtu osob. Dotazník byl sestaven na internetovém portálu survio a následně rozeslán pomocí e-mailu do stavebních firem, které se lišily ať už svou velikostí nebo činností kterou se zabývaly. Celkem se vrátilo 105 odpovědí od respondentů. Respondenti měli v dotazníku možnost, jak vybírat z nabízených odpovědí nebo i možnost napsat svůj vlastní názor do odpovědi s názvem „jiná“. Dotazník byl anonymní, nebylo zde potřeba uvádět jméno ani společnost, v které dotazovaná osoba působí. Tato kvantitativní metoda bude kvalitativně ověřena řízeným rozhovorem s manažerem stavebního podniku.

K ověření skutečnosti bylo sestaveno několik výzkumných otázek, které se týkají např. komunikačních schopností, genderu či praxe manažerů. Otázky budou vyhodnoceny procentuálně pomocí grafů, aby bylo vidět, jaké odpovědi respondenti volili. Poté bude ke grafům přidán i slovní komentář. Předpokládám, že pro rozvoj manažerských kompetencí relevantních pro současný i budoucí trh práce získám širší a kvalifikovanější náhled, který napomůže efektivnější výuce v oblasti personálního managementu a manažerských technik.

Abstract

Competences are abilities and sets of certain prerequisites, thanks to which the manager is able to fulfill his/her demanding and responsible task. They are expressed not only in knowledge, skills and experience, but also in values, motives, attitudes, needs and characteristics. It cannot be said that there is only one ideal type of manager. We are different from each other in our individual aspects and it is good to know our strengths and weaknesses well. If we lack one characteristic, we usually cannot replace it with another value.

However, we can use the power of teamwork, which enhances our strengths by giving them space and eliminating our shortcomings by balancing the strengths of other collaborating members of the team. This paper deals with the latest research on the requirements for a managers in a construction company, as an important guide for the preparation of future construction managers at Institute of Structural Economics and Management FCE BUT in Brno Czech republic.

Bibliografie / Bibliography

- Buckingham, M., & Coffman, C. (2012). *Nejprve porušte pravidla: co dělají nejlepší světoví manažeři jinak*. BizBooks.
- Koubek, J. (2015). *Řízení lidských zdrojů: základy moderní personalistiky* (5., rozš. a dopl. vyd). Management Press. Veber, J.: Management.
- Linkeschová, D. (2005). *K otázkám managementu ve stavebnictví*. Akademické nakladatelství CERM.
- Mühlfeit, J., & Costi, M. ([2018]). *Pozitivní leader: jak energie a štěstí pohánějí špičkové týmy na cestě k úspěchu*. Management Press.
- Pohludka, M. (2018). *Jak zvládnout práci manažera: čeští lídři a zajímavé osobnosti poodkrývají tajemství svého úspěchu*. Marmer Media.

Kontakt / Contact

PhDr. Dana Linkeschová, CSc.: linkeschova.d@fce.vutbr.cz

UČEBNÍ STRATEGIE V KONTEXTU TRADIČNÍCH OBTÍŽÍ MLADÝCH DOSPĚLÝCH S DYSLEXIÍ

THE LEARNING STRATEGIES IN THE CONTEXT OF TRADITIONAL DIFFICULTIES OF YOUNG ADULTS WITH DYSLEXIA

Veronika Matějková¹, Jana Pechancová²

¹Mendelova univerzita, Institut celoživotního vzdělávání, Poradenské a profesní centrum, Zemědělská 1/1665, 613 00 Brno, Česká republika

²České vysoké učení technické, Středisko pro podporu studentů se specifickými potřebami, Bechyňova 3, 166 36 Praha 6, Česká republika

Klíčová slova: *dyslexie; učební strategie; akademická účinnost; studijní a psychosociální obtíže*

Keywords: *dyslexia; learning strategies; academic self-efficacy; study and psychosocial difficulties*

Abstrakt

Hlavním cílem příspěvku je seznámit účastníky s běžnými i přidruženými obtížemi, se kterými se potýkají studenti vysokých škol s dyslexií. Pokud se jedná o obtíže běžné, řekneme tradiční, bude jmenováno například čtení s porozuměním, oslabená serialita a organizace práce, obtíže s krátkodobou a pracovní pamětí a s přesným vyjadřováním nebo nedostatečně rozvinutá dovednost „učit se“. Jako přidružené, nebo-li sekundárně rozvinuté psychosociální obtíže, budou zmíněny mimo jiné nízké sebevědomí a sebepojetí, zvýšený stres, možný rozvoj depresivních symptomů až medikace. Závěrem příspěvku bude představen program rozvoje učebních strategií u vysokoškolských studentů s dyslexií – Já na to mám! Jedná se o nástroj, který umožňuje komplexně rozvíjet učební postupy, postupy práce s informacemi a posilo-

vat kognitivní funkce jako myšlení, paměť, prostorovou orientaci, pozornost a verbální vyjadřování.

Abstract

The main goal of the paper is to acquaint participants with common and secondary difficulties that university students with dyslexia have. Concerning the common, frequently occurring difficulties, we can mention for example difficulties with reading comprehension, weakened seriality and work organization, difficulties with short-term and working memory, with accurate expression or with under-developed learning skills. Among secondarily developed psychosocial difficulties can be included low self-esteem and self-concept, increased stress or even the development of depressive symptoms leading to medication. At the same time, we present a programme for the development of learning strategies for university students with dyslexia with a title “Já na to mám! VŠ” (I can do it! University). It is a tool that allows us to comprehensively develop learning strategies, procedures for working with information and helps strengthen cognitive functions, such as thinking, memory, spatial orientation, attention and verbal expression.

Bibliografie / Bibliography

- Zelinková, O. (2015). *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD* (Vyd. 12). Portál.
- Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání* (Vydání druhé, doplněné a přepracované). Karolinum.
- Krejčová, L. (2019). *Dyslexie: psychologické souvislosti*. Grada.
- Pokorná, V. (2010). *Vývojové poruchy učení v dětství a v dospělosti*. Portál.
- Feuerstein, R. (2014). *Vytváření a zvyšování kognitivní modifikovatelnosti: Feuersteinův program instrumentálního obohacení*. Karolinum.

Kontakt / Contact

Mgr. Veronika Matějková: veronika.matejkova@mendelu.cz

Mgr. et Mgr. Jana Pechancová: pechancova@elsa.cvut.cz

TEACHERS' COMPETENCE: STRATEGIC VERSUS PERSONAL VIEW

Veronika Mavrogiannopoulou Lapšanská¹, Lenka Kissová¹

¹Masaryk University, Faculty of Education, Institute for Research in Inclusive Education, Poříčí 31/a, 639 00 Brno, Czech republic

Keywords: *Teachers' competences; inclusive education; attitudes; professional framework*

Abstract

Although several national and international policy documents speak of the need to create competence profiles or teachers' quality standards, in practice, these documents are often only general guidelines (in the Czech context e.g., Ministry of Education 2020, in the European context e.g., Council conclusions 2020/C193/04). The OECD TALIS study (Boudová *et al.* 2020) showed that the Czech teachers do not feel competent to work with diverse classrooms, suggesting that the official documents are not translated into practice of university curricula and national strategic documents. The study has also shown that, compared to other post-socialist countries, teachers in the Czech Republic evaluate their own preparedness for teaching as rather insufficient (OECD, 2018). In this study, we aim to explore these findings and teachers' subjective perceptions of their own competences in relation to inclusive education. We question whether national policies reflect the international strategic policy recommendations, and thus are present in the curricula of the Czech education faculties either. This further leads to the question whether teachers feel sufficiently prepared for educating in diverse environments.

The analysis is based on 34 in-depth interviews with Czech teachers, teacher assistants, special educators, principals, and social workers from three schools with 5 to 15 years of inclusive experience. We conducted the interviews during autumn 2019 (October to December). The interviews focused on

the views on inclusive education, obstacles and good practices in areas such as school vision, community building (cooperation with parents and local organizations), peer relations (conflict resolution, bullying, overall climate of the class), didactics (with special attention to assessment), cooperation of the teachers with TA and special educators and their position in the school, school climate and professional development. In the paper, we focus on personal experience and views of practitioners on their own readiness when entering practice, and on the evaluation of their own competences.

Preliminary results show that teachers evaluate their overall training as insufficient, especially when it comes to addressing diversity in the classroom. In their perspective, they do not have competences necessary for work with children from different cultural and social backgrounds or children with disabilities, because they lack knowledge on how to cope with pupils' specific learning needs. Also, they feel unprepared for the communication with parents which is essential in functioning inclusive education. Interestingly, the European Commission (2013) underlines both as important competences teachers should have. Although experts and European/international institutions develop comprehensive guidelines and recommendations for the development and training of (future) teachers, our interviews have shown that the competences gained in their own education do not always correspond to their real needs, or to what the international guidelines suggest. This is especially true for work with pupils from different socio-cultural or socio-economic backgrounds, or with pupils with disabilities.

Bibliografie / Bibliography

- Boudová, S, Štaštný, V., Basl, J., Zatloukal, T, Andrys, O., & Pražáková, D. (2020). *Mezinárodní šetření TALIS 2018: Zkušenosti, názory a postoje učitelů a ředitelů škol*. Česká školní inspekce.
- European Commission (2013). *Supporting teacher competence development*. https://ec.europa.eu/assets/eac/education/experts-groups/2011-2013/teacher/teachercomp_en.pdf.
- Council Conclusions 2020/C 193/04 (2020). *Council conclusions on European teachers and trainers for the future*. Council of the European Union. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0609\(02\)&qid=1616856147301&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XG0609(02)&qid=1616856147301&from=EN).

- Kohnová, (2012). Change to the Demands Made of the Teaching Profession and the Ambiguity of New Concepts. *Lifelong Learning*, 2, 7–18.
- Ministry of Education (2020). *Strategy 2030+*. <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>. -OECD (2018). TALIS 2018 Compare Your Country. <https://www.oecd.org/education/talis/talis-2018-compare-your-country.htm>.

Kontakt / Contact

Mgr. Lenka Kissová, Ph.D.: lenka.kissova@mail.muni.cz

PERSPEKTIVY A MOŽNOSTI SENIORSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V RÁMCI U3V, PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

PERSPECTIVES AND POSSIBILITIES OF THE SENIOR EDUCATION AT U3A, GOOD PRACTICE EXAMPLE

Radka Maxová¹, Tereza Pastirčáková²

¹Evropský parlament, Rue Wiertz 60, 1047 Ixelles Brussels, Belgie

²Ústav sociálního a posudkového lékařství, LF UK Plzeň, Husova 3, 301 00 Plzeň, Česká republika

Klíčová slova: vzdělávání seniorů; U3V; celoživotní vzdělávání; deprese

Keywords: senior education; U3A; lifelong learning; depression

Abstrakt

Oblast vzdělávání dospělých, jehož součástí je i seniorského vzdělávání, prošla v posledních dvou desetiletích výraznou změnou. Postupující digitalizace společnosti, jakož i proměna sociálních, ekonomických, politických a kulturních determinantů života má za následek zvýšené nároky na znalosti a dovednosti každého občana společnosti. Stále větší důraz je proto kladen na nutnost učení se a vzdělávání i ve starším věku. Významnou roli v této sféře hrají univerzity třetího věku, které se pro laickou i odbornou veřejnost staly určitým symbolem seniorské edukace. V Univerzitách třetího věku dnes studuje více než 10 milionů starších studentů po celém světě v Africe, Americe, Asii, Evropě, na Středním východě a v Tichomoří. Dobrým příkladem vzdělávání seniorů je více než třicetiletá zkušenost s Univerzitou třetího věku na Lékařské fakultě v Plzni. Přinášíme výsledky několika dotazníkových šetření, které potvrzují, že studující senioři netrpí depresemi, které jsou jednou z nejčastějších duševní obtíží ve stáří a že jejich míra informovanosti o možnostech dlouhodobé péče (LTC) není vysoká.

V roce 2020 byla provedena 2 kvalitativní šetření mezi senátory Parlamentu České republiky a mezi poslanci Evropského parlamentu. Výsledky systematického review poskytly informace o znalosti politiků o problematice vzdělávání seniorů a postavení U3V ve vzdělávacím systému. Dotazníky obsahovaly 14 otázek zaměřených na znalost fungování U3V, jejich postavení ve vzdělávacím systému, nastavení dle potřeb seniorů, na zkušenosti s U3V a anebo jaký je přínos studia pro seniory. Na U3V LFP proběhla v letech 2018–2020 kvantitativní dotazníková šetření mezi seniorskými posluchači. Byly použity celkem tři dotazníky, ve dvou se otázky týkaly problematiky deprese seniorů. Ke zjištění depresivních příznaků jsme použili dotazník BDI – II tzv. Beckova škála deprese. Dotazník vlastní konstrukce jsme použili pro zjištění úrovně zdravotní gramotnosti a kvality života seniorů. Tento dotazník obsahoval otázky týkající se dlouhodobé péče a povědomí o jejích možnostech.

V roce 2018 na základě šetření BDI – II bylo zjištěno, že 80 % posluchačů U3V nemělo žádné příznaky deprese, 14 % mírné, 5 % střední a 1 % silné. V roce 2019 prokázali výsledky BDI – II 84 % respondentů bez depresivních příznak, 8 % s mírnými příznaky a 3 % se středními příznaky. Silnými příznaky netrpěl žádný z respondentů. Výsledky obou šetření potvrdily, že posluchači U3V nevykazují depresivní symptomy ve statistické hladině významnosti. V roce 2020 jsme zjišťovali úroveň zdravotní gramotnosti a míru povědomí posluchačů U3V o dlouhodobé péči. Z výsledků vyplývá, že 64 % respondentů přemýšlelo o možnostech LTC a 34 % z nich by pro sebe zvolilo domov pro seniory (DPS). Nedostatek informací DPS uvedlo 61 % respondentů a jen 4 % již měli podanou žádost o přijetí do DPS. Výsledky prokazují, že senioři nejsou dobře informováni o možnostech využití sociálních služeb. Kvalitativní šetření mezi poslanci EP ukázalo malý zájem politiků o toto téma. Z oslovených 630 členů Evropského parlamentu odpovědělo 15 poslanců. Ze získaných odpovědí vyplývá, že 42 % respondentů si nemyslí, že je vzdělávání na U3V mezi seniory populární, 28,6 % si myslí, že populární je a 28,6 % neví. U3V podle 85,7 % respondentů by měly být více podporovány, 14,3 % neví a nikdo neodpověděl, že by si nezasloužily větší podporu.

Abstract

The field of adult education, which also includes senior education, has undergone a significant change in the last two decades. The advancing digitization of society, as well as the transformation of the social, economic,

political and cultural determinants of life, has resulted in increased demands on the knowledge and skills of every citizen of society. There is therefore an increasing emphasis on the need for learning and education even in old age. An important role in this sphere is played by universities of the third age, which have become a certain symbol of senior education for the lay and professional public. Today, more than 10 million older students around the world study at Universities of the Third Age in Africa, America, Asia, Europe, the Middle East and the Pacific. The main reasons for the participation of seniors in educational activities include: • Getting new information • More knowledge in various subjects • Meetings with people and new social contacts • Be more active • Improving the quality of life Overcoming insulation A good example of senior education is more than thirty years of experience with the University of the Third Age at the Faculty of Medicine in Pilsen. We present the results of several questionnaire surveys, which confirm that senior students do not suffer from depression, which is one of the most common mental health problems in old age, and that their level of awareness of long-term care options (LTC) is not high. U3V is an important factor influencing the quality of life of its listeners. Whether U3V will continue to follow the path of non-professional education or the path of vocational education depends on both the political decision, the education system and the interest of the students.

Bibliografie / Bibliography

- Čeledová, L., Kalvach, Z., & Čevela, R. (2016). *Úvod do gerontologie*. Praha: Karolinum.
- Ptáček, R., Raboch, J., *et al.* (2016). Beckova škála deprese BDI-II – Standardizace a využití v praxi. *Česká a slovenská psychiatrie*, 112(6), 270–274.
- Walker, A., *et al.* (2014). *The New Science of Ageing*. University of Bristol: Policy Press.

Kontakt / Contact

Ing. Radka Maxová: maxovaradka@seznam.cz

MUDr. Tereza Pastirčáková: tereza.pastircakova@lfp.cuni.cz

ROZVOJ KOMPETENCÍ PRO TRH PRÁCE ABSOLVENTŮ VYSOKÝCH ŠKOL

DEVELOPMENT OF COMPETENCES FOR THE LABOUR MARKET OF UNIVERSITY GRADUATES

Martina Miškelová¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Kancelář ředitele, Zemědělská 5, 613 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *absolvent; kompetence; konkurenceschopnost; MENDELU; OP VVV; uplatnitelnost; trh práce; zaměstnavatelé*

Keywords: *graduate; competences; competitiveness; MENDELU; OP RDE; applicability; labour market; employers*

Abstrakt

Konkurenceschopnost a uplatnitelnost absolventů vysokých škol na trhu práce je jedním z klíčových ukazatelů kvality vysokoškolského vzdělávání. Zaměstnanost absolventů patří mezi signifikantní faktory hodnocení univerzity a poskytování zpětné vazby na její činnost. Podpora relevance studia a spolupráce s praxí, kde se klade důraz na rozvoj kompetencí posilující postavení a uplatnění absolventů na trhu práce, je jedním z prioritních cílů Mendelovy univerzity v Brně (MENDELU). Cílem příspěvku je na příkladu realizovaného projektu představit konkrétní aktivity, kterými MENDELU naplňuje výše uvedené cíle, a seznámit s výstupy dotazníkového šetření, které se zabývá zjišťováním klíčových kompetencí požadovaných praxí při vstupu absolventa na trh práce. MENDELU od roku 2017 realizuje strategický projekt v rámci OP VVV s názvem Konkurenceschopný absolvent Mendelovy univerzity v Brně (reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/ 16_015/0002365), jehož hlavním cílem je realizovat takové aktivity, které podpoří připravenost absolventů ke

vstupu na trh práce a podpoří tak jejich uplatnitelnost a konkurenceschopnost. Konkrétně klíčová projektová aktivita č. 4 má za úkol dílčími činnostmi propojovat univerzitní prostředí se světem práce a navazovat, podporovat a prohlubovat aktivní spolupráci s potenciálními zaměstnavateli. Dialog mezi univerzitním prostředím a realitou světa práce je nezbytný pro podporu relevance studia a pro podporu připravenosti absolventů k úspěšnému startu jejich profesní kariéry.

Dotazníky zpětné vazby od vystavovatelů a studentů účastnících se tří posledních ročníků Kariérního dne na MENDELU – souhrnné zpracování výstupů týkajících se průběhu, organizace a míra naplnění očekávání účastníků této akce. Dotazníkové šetření na reprezentativním vzorku stávajících a potenciálních zaměstnavatelů absolventů MENDELU napříč oborovým spektrem, které se zabývá zjišťováním relevantních vědomostí a kompetencí, které požaduje praxe po absolventech MENDELU při nástupu do zaměstnání.

Příspěvek poskytne konkrétní příklad realizace aktivit na rozvoj a podporu kompetencí, které absolventi konkrétní vysoké školy potřebují pro úspěšný vstup na trh práce dle názorů zaměstnavatelů. Dále přinese závěry z realizovaného dotazníkového šetření ohledně vědomostí a kompetencí požadovaných praxí, které budou obecně využitelné pro plánování dalších aktivit v rámci posilování relevantních kompetencí absolventů pro uplatnitelnost na trhu práce.

Abstract

The competitiveness and employability of university graduates is one of the key indicators of the quality of higher education. Graduate employment is among the significant factors in university evaluation and providing feedback on its activities. Promoting the relevance of studies and cooperation with practice, where emphasis is put on developing competences that empower graduates' position and applicability in the labour market, is one of Mendel University in Brno's (MENDELU) priority objectives. The aim of the conference contribution is to present the specific activities by which MENDELU fulfils the above stated objectives, using the example of the ongoing project, and to familiarise the audience with the outcomes of the questionnaire investigation, which looks at identifying the key competences required by the employers when a graduate enters the labour market. Since 2017, MENDELU has been implementing a strategic project under the OP Research, Development and Education called Competitive Graduate of Mendel University in Brno (Reg. No CZ.02.2.69/0.0/0.0/

16_015/0002365), the main aim of which is to carry out activities that promote graduates' readiness to enter the labour market and thus promote their employability and competitiveness. In particular, the Key Project Activity No. four aims to connect the university environment with the world of work through its component activities and to establish, support and deepen active collaboration with potential employers. Dialogue between the university environment and the reality of the world of work is essential to promote the relevance of studies and to support graduates' readiness to successfully launch their professional careers. Methodology used are the feedback questionnaires from exhibitors and students participating in the last three years of the MENDELU Career Day – a summary of the outputs related to the overall progress, organisation and level of fulfilment of the expectations of participants in the event. Besides, I intend to present a questionnaire survey on a representative sample of existing and potential employers of MENDELU graduates across the business spectrum, looking at the identification of relevant knowledge and competences required by the employers of MENDELU graduates upon their recruitment. The contribution will provide a particular example of the implementation of activities to develop and promote the competences that graduates of a particular university need to successfully enter the labour market according to the views of employers. It will also draw conclusions from a completed questionnaire on the knowledge and competences required by the practice, which will be generally useable for planning further activities in the context of strengthening relevant graduate competences for their employability.

Bibliografie / Bibliography

- Centrum vzdělávání AMOS.* (n.d). Porovnání uplatnění na trhu práce dle školy. <https://www.vysokeskoly.com/uplatneni-absolventu/>.
- Mendelova univerzita v Brně.* (n. d.). Výroční zpráva o činnosti Mendelovy univerzity v Brně za rok 2019. <https://mendelu.cz/25000-vyrocní-zpravy>.
- Průcha, J. (2014). *Andragogický výzkum*. Grada Publishing.
- Veteška, J., & Tureckiová, M. (2020). *Kompetence ve vzdělávání a strategie profesního rozvoje*. Česká andragogická společnost.

Kontakt / Contact

Mgr. Martina Miškelová: martina.miskelova@mendelu.cz

PROČ? VNÍMANÉ PŘÍČINY NEÚSPĚCHU U MATURITNÍ ZKOUŠKY POHLEDEM MATURANTŮ

WHY? PERCEIVED CAUSES OF FAILURE IN THE MATURA EXAM FROM THE POINT OF VIEW OF GRADUATES

Petr Novotný¹, Katarína Rozvadská¹, Klára Záleská¹

¹Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd, Arna
Nováka 1, 602 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *maturita; neúspěch; studijní neúspěšnost; vnímané příčiny*

Keywords: *graduation; failure; academic failure; perceived causes*

Abstrakt

Príspevek se vyjadruje k príčinám neúspechu maturantů jejich vlastní perspektivou. Obecně se dá na neúspěch u maturitní zkoušky nahlédnout jako na selhání jedince, ale opakovaný neúspěch u maturitní zkoušky lze jen stěží vysvětlit jednou skupinou příčin. Předpokládáme, že na opakovaném neúspěchu se podílí řada faktorů: nastavení vzdělávacího systému, samotné základní i střední školy a jejich školní kultura, osobnost neúspěšného maturanta, jeho rodina i širší sociální prostředí, v němž žije, síť podpory ze strany poradenských a sociálních služeb, stejně tak jako socioekonomický kontext. Jednotlivé skupiny příčin se v průběhu času specificky propojují a vytváří tak jedinečný příběh. Cílem příspěvku je kriticky prověřit sílu teorií vysvětlujících školní neúspěšnost a předčasné odchody ze studia v explanaci neúspěchu u maturitní zkoušky. Zajímá nás také, do a jak do neúspěchu u maturitní zkoušky vstupuje školní neúspěšnost či ohrožení drop-outem. Školní neúspěšnost vedoucí až k předčasným odchodům ze vzdělávání patří k dobře pokry-

tým tématům jak empirickým výzkumem (např. Battin-Pearson, et al, 2000; Bowers & Sprott, 2012; Straková & Simonová, 2020), tak i v teoretizaci. Příčiny neúspěchu u maturitní zkoušky jsou empiricky i teoreticky pokryté nanejvýš anekdoticky.

Analýza pracuje s postupně doplňovaným datovým korpusem (aktuálně 26 rozhovorů) sestávajícím z přepisů biografických rozhovorů. Informanty jsou maturanti z let 2018 a 2019, kteří neuspěli v prvním ani v opravném termínu u maturitní zkoušky v kterékoliv její části. Z tohoto korpusu vybíráme několik kontrastních narativů. Základem rozhovoru je vždy volná narace informanta, na kterou navazují interní narativní otázky a následně pro doplnění nezmíněných oblastí externí předpřipravené otázky. Narativní rozhovory trvaly 40 – 120 minut. Data byla přepsána a jsou pro účely tohoto příspěvku analyzována. Nejdříve byla provedena kategoriální analýza obsahu narativu, poté byl aplikován holisticko-obsahový přístup narativní analýzy. Každý příběh byl analyzován a interpretován jako celostní jednotka (Clandinin & Connelly, 2000).

Problematický průchod studiem, spojený se školní neúspěšností či rizikem předčasného odchodu, může, ale nemusí předcházet neúspěchu u maturitní zkoušky. Ve vzorku informantů nacházíme i takové, kteří v průběhu studia nevnímali signály naznačující budoucí neúspěch u maturitní zkoušky. V příspěvku dokládáme jednotlivé příběhy, které zahrnují reflexi jak průběhu studia, tak i neúspěchu u maturitní zkoušky. Porovnáváme dva typy narace z pohledu maturantů. První typ pochází z výpovědí neúspěšných maturantů, kteří retrospektivně vnímají signály o potenciálním neúspěchu, případně v jejichž naraci je neúspěch u maturity vyústěním nestandardního průběhu studia. Tyto signály mohou vnitřní, osobní charakter a vycházet z prožívání času středoškolského studia, tak i vnější, ze školy či rodiny. Druhý typ narace neobsahuje uvedené signály, neúspěch u maturity je interpretován okolnostmi maturitní zkoušky jako takové. V analýze akcentujeme relační a interakční aspekty: vztahy a interakce mezi žákem/maturantem, rodinou a vzdělávací institucí/soustavou.

Abstract

The paper expresses the reasons for the failure of high school graduates from their perspective. In general, failure in the school-leaving examination can be seen as a failure of the individual. However, one group of causes

can hardly explain repeated failure in the school-leaving examination. We assume that several factors contribute to repeated failure: the setting of the education system, primary and secondary schools themselves and their school culture, the personality of the unsuccessful graduate, his family and the broader social environment in which he lives, the network of support from counselling and social services as well as the socio-economic context. The individual groups of causes are interconnected explicitly over time, creating a unique story. The paper aims to critically examine the power of theories explaining school failure and early school leaving to explain failure at the Matura exam. We are also interested in how school failure or the threat of drop-out enters the failure of the Matura exam. School failure leading to early school leaving belongs to well-covered topics both in empirical research (eg Battin-Pearson, et al, 2000; Bowers & Sprott, 2012; Straková & Simonová, 2020) and in theorization. The reasons for failure in the school-leaving examination are empirically and theoretically covered at most anecdotally.

Methodology The analysis works with a gradually supplemented data corpus (currently 26 interviews) consisting of transcripts of biographical interviews. Informants are graduates of 2018 and 2019 who failed the first or corrective term for the graduation exam in any part of it. We select several contrasting narratives from this corpus. The basis of the interview is always the free narration of the informant, which is followed by internal narrative questions and subsequently, to supplement the unmentioned areas, external pre-prepared questions. Narrative interviews lasted 40-120 minutes. The data have been rewritten and analyzed for this paper. First, categorical analysis of the content of the narrative was performed, then a holistic-content approach of narrative analysis was applied. Each story was analyzed and interpreted as a holistic unit (Clandinin & Connelly, 2000). Results

Problematic study course, associated with school failure or the risk of early school leaving, may or may not precede failure in the Matura exam. In the sample of informants, we also find those who did not perceive signals during the study indicating future failure in the school-leaving examination. In this paper, we document individual stories that include a reflection on both the course of study and the failure of the Matura exam. We compare two types of narration from the perspective of high school graduates. The first type comes from the narration of unsuccessful graduates, who retrospectively perceive signals of potential failure or who see the failure at graduation due to a non-standard course of study. These signals can be internal, personal in

nature and based on the experience of schooling and external, from school or family. The second type of narration does not contain the above signals. The circumstances of the school-leaving examination interpret the failure of the school-leaving examination as such. In the analysis, we emphasize relational and interactive aspects: relationships and interactions between the student/graduate, the family and the educational institution/system.

Bibliografie / Bibliography

- Straková, J., & Simonová, J. (2020). Vztah akademické marnosti a výsledků žáků: různé mechanismy pro matematiku a čtenářskou gramotnost. *Studia Paedagogica*, 25(3), 43–67.
- Alex J. Bowers, & Ryan Sprott (2012). Examining the Multiple Trajectories Associated with Dropping Out of High School: A Growth Mixture Model Analysis. *The Journal of Educational Research*, 105(3) 176–195.
- Battin-Pearson, S., Newcomb, M. D., Abbott, R. D., Hill, K. G., Catalano, R. F., & Hawkins, J. D. (2000). Predictors of early high school dropout: A test of five theories. *Journal of Educational Psychology*, 92(3), 568–582.
- Clandinin, D. J., & Connelly, F. M. (2000). *Narrative inquiry: Experience and story in qualitative research*. Jossey-Bass.

Kontakt / Contact

doc. Mgr. Petr Novotný, Ph.D.: novotny@phil.muni.cz
Mgr. Katarína Rozvadská: rozvadska@phil.muni.cz
Mgr. Klára Záleská, Ph.D.: zaleska@phil.muni.cz

NÁZORY NA PRÁCI LEKTORŮ ČEŠTINY PRO CIZINCE

OPINIONS ON THE WORK OF CZECH TEACHERS FOR FOREIGNERS

Milena Öbrink Hobzová¹

¹Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, Katedra křesťanské výchovy, Univerzitní 22, Olomouc, Česká republika

Klíčová slova: *lektor; jazykové vzdělávání; imigranti; další vzdělávání lektorů*

Keywords: *teacher in adult education; language education; immigrants; further education*

Abstrakt

Česká republika se dlouhodobě stává cílovou zemí pro přistěhovalce, přesto názory většiny na cizince nejsou vždy pozitivní (Spurný, 2020). Jak tyto postoje ovlivňují profesionály, kteří s cizinci pracují? To jsme zjišťovali mezi lektory češtiny. Cílem následujícího příspěvku je na základě kvalitativního výzkumu identifikovat, jak zástupci české většiny nahlíží na práci lektorů v kurzech češtiny pro cizince. Účelem mimo jiné je na základě určených kategorií poukázat na směry ve vzdělávání budoucích lektorů češtiny pro cizince.

Předmětem výzkumu byli čeští lektori, kteří pracují s migranty v jazykovém vzdělávání. Data jsme sbírali během roku 2019. Na základě záměrného výběru jsme oslovili lektory pracující s cizinci v jednom regionu v České republice. Výzkum jsme provedli pomocí metody polostrukturovaného rozhovoru s 8 lektory. Výzkumné otázky zněly: 1. Jak vnímají lidé kolem Vás Vaši práci? 2. Zaznamenal (zaznamenala) jste, že by se něco v poslední době změnilo v postojích k Vaší práci? Data byla přepsána do Word dokumentu a pomocí tematické analýzy kódována. Nyní zmíníme pouze dílčí výsledky.

Dle našeho očekávání práce lektorů vzbuzuje v jejich okolí pozitivních i negativní reakce. Zajímavým zjištěním bylo to, že lektoři vysvětlováním, co jejich práce s cizinci obnáší, vzbuzují v okolí zájem, který má rysy osvěty v oblasti multikulturní výchovy (tím, že lektoři o své práci mluví, ovlivňují své blízké, kteří by se jinak cizinců báli).

Abstract

The Czech Republic has been a destination for immigrants for a long time. To support integration it is necessary to provide an opportunity to learn the language. In this process, language teachers play an important role, as they become one of the first contacts for newcomers. But how do they think the Czech society perceives their work? That is the question the paper will try to answer based on qualitative research with 8 lecturers of Czech for foreigners. According to our expectations, the work of lecturers of Czech for foreigners evokes both positive and negative reactions in their surroundings. The findings also pointed out that by explaining what their work with foreigners in Czech classes entails, lecturers arouse the interest of the majority in the field of multicultural education (by talking about their work, they influence those who otherwise would be afraid of foreigners).

Bibliografie / Bibliography

Spurný, M. (2020). *Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2020*. Centrum výzkumu veřejného mínění. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/5207-postoje-ceske-verejnosti-k-cizincum-brezen-2020>.

Kontakt / Contact

Mgr. Milena Öbrink Hobzová, Ph.D.: milena.obrink@upol.cz

MOTIVAČNÉ STIMULY A FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE ROZVOJ PEDAGOGICKÉHO A AKADEMICKÉHO PRACOVNÍKA

MOTIVATIONAL STIMULES AND FACTORS AFFECTING THE DEVELOPMENT OF THE TEACHER AND ACADEMIC STAFF

Adriana Pavlikovská¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5, 61300 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *učiteľ, motivácia; motivačné stimuly; motivačné faktory; sebaopoznanie; sebavedomie, sebadôvera*

Keywords: *teacher; motivation; motivational stimuli; motivational factors; self-knowledge; self-confidence*

Abstrakt

Byť vzorovou pedagogickou a zároveň aj psychologickou osobnosťou býva naozaj veľmi náročné, najmä v súčasných hektických podmienkach. Učiteľ sa často dostáva do siete otázok, na ktoré nenachádza odpoveď a to ho potom vedie do stavu útlmu, začne strácať sebadôveru, postupne aj sebavedomie a hlavne stráca chuť riešiť stále opakujúce sa problémy. Cieľom tohto článku je vytvoriť také motivačné stimuly, ktoré ukážu unaveným učiteľom cestu k zotrvaní v tejto profesii, respektíve, ktoré im ukážu cestu, ako a prečo túto profesiu neopúšťať. Motivácia, sebaopoznanie, stres, vyhorenie sú základné faktory, s ktorými by mal každý učiteľ vedieť pracovať, čo sa pozitívne prejaví v jeho budúcich interakciách.

Abstract

In today's conditions, it is very difficult to be a role model of pedagogical and psychological personality. The teachers solve many questions that they cannot find the answers to. Then they lose self-confidence, self-esteem, and the desire to solve problems which leads them to a decline. The aim of the article is to create motivations that will show tired teachers the way to continue in this profession and not leave. Motivation, self-knowledge, stress, and burnout are the basic factors that every teacher should be able to work with.

Bibliografie / Bibliography

- Armstrong, M. (2007). *Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy*. Grada.
- Bennis, W., Nanus. B. (1985). *Leaders: The strategies for taking charge*. New York, Harper & Row.
- Bělohlávek, F. (2009). *Jak řídit a vést lidi: testy, případové studie, styly řízení, motivace a hodnocení*. Vyd. 2. Praha: Computer Press.
- Bělohlávek, F. (2008). *Jak vést a motivovat lidi*. Vyd. 5. Brno: Computer Press.
- Gorej, L., Zelina, M., & Ilenin, I. (1982). *Motivácia a záujmy: (od voľby povolania k práci)*. Smena.

Kontakt / Contact

PaedDr. Adriana Pavlikovská: adri.pavlikovska@gmail.com

ZKOUMÁNÍ PROBLEMATIKY VÝUKOVÝCH MATERIÁLŮ A UČEBNIC V ODBORNÉM TECHNICKÉM VZDĚLÁVÁNÍ

RESEARCHING THE ISSUE OF TEACHING MATERIALS AND TEXTBOOKS IN VOCATIONAL TECHNICAL EDUCATION

Pavel Pecina¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5, 613 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *výukové materiály; učebnice; učebnice v technickém vzdělávání; výzkum učebnic*

Keywords: *teaching materials; textbooks; textbooks in technical education; textbook research*

Abstrakt

Článek je zaměřen na dosud nedostatečně zkoumanou problematiku výukových materiálů a učebnic v odborném technickém vzdělávání na středních školách v České republice. První část je věnována důležitým teoretickým východiskům řešení problematiky. V další části je pozornost věnována výzkumu výukových materiálů a učebnic v odborném technickém vzdělávání na středních školách v České republice.

Ve výzkumu jsme vyšli z existujících studií k problematice učebnic. Jako výzkumné metody jsme použili analýzy dostupných učebnic a výukových materiálů na trhu a v praxi středních škol. Dále potom dotazník a rozhovor.

Budou představeny výsledky první části výzkumu, ve kterém předneseme odpovědi na následující dvě výzkumné otázky: 1. Jaké schválené učebnice technických předmětů jsou v podmínkách České republiky k dispozici? 2. Jaké

neschválené učebnice a výukové materiály do výuky odborných technických předmětů jsou v podmínkách České republiky k dispozici?

Abstract

The article is focused on the hitherto insufficiently researched issue of teaching materials and textbooks in vocational technical education at secondary schools in the Czech Republic. The first part is devoted to important theoretical background of the problem. In the next part, attention is paid to the research of teaching materials and textbooks in vocational technical education at secondary schools in the Czech Republic. The results of the first part of the research will be presented, in which we will present the answers to the following two research questions: 1. What approved textbooks of technical subjects are available in the conditions of the Czech Republic? 2. What unapproved textbooks and teaching materials for teaching technical subjects are available in the conditions of the Czech Republic? In the research, we used existing studies on the issue of textbooks. As research methods, we used analyzes of available textbooks and teaching materials on the market and in the practice of secondary schools. Then a questionnaire and an interview.

Bibliografie / Bibliography

- Lepil, (2010). *Teorie a praxe tvorby výukových materiálů: zvyšování kvality vzdělávání učitelů přírodovědných předmětů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Maňák, J., & Knecht, P. (2007). *Hodnocení učebnic*. Brno: Paido.
- Pecina, P. (2017). *Fenomén odborného technického vzdělávání na středních školách*. Brno: Masarykova univerzita.
- Průcha, J. (1998). *Učebnice: teorie a analýzy edukačního média: příručka pro studenty, učitele, autory učebnic a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido.

Kontakt / Contact

Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.: ppecina@ped.muni.cz

ZTRÁTA SEBEKONTROLY U ŽÁKŮ A INTERVENCE PORADENSKÝCH PRACOVNÍKŮ NA ŠKOLE ZE SOCIÁLNĚ VYLOUČENÉ LOKALITY - ANALÝZA ZÁPISŮ

LOSS OF SELF-CONTROL IN PUPILS AND INTERVENTION OF COUNSELORS AT SCHOOL FROM A SOCIALLY EXCLUDED LOCALITY - ANALYSIS OF RECORDS

Martin Pírko¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 1/1665, 613 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *sebekontrola; intervence; školní poradenství; diskurzivní analýza*

Keywords: *self-control; intervention; school counseling; discourse analysis*

Abstrakt

Cílem tohoto příspěvku je přinést výsledky kvalitativní analýzy zápisů intervencí pracovníků školního poradenského pracoviště na základní škole spádové sociálně vyloučené lokalitě. Tyto intervence poradenských pracovníků byly vedeny za účelem pomoci učitelům v situacích, kdy učitel vyhodnotí, že chování žáků ve třídě ohrožuje efektivitu dalšího vzdělávacího procesu a že situaci není schopen zvládnout vlastními silami. Byly stanoveny dva základní okruhy výzkumných otázek: (VO1) Jak se sebekontrola ve školním prostředí projevuje? Existují situace, které demonstrijí sníženou sebekontrolu? Jak je pracovníci škol popisují?; (VO2) Jaký jazyk při intervencích zaměřených na posílení sebekontroly pracovníci škol používají? Jak je popisují? Myslí si sami, že jsou účinné? Na základě výsledků analýzy budeme diskutovat o tom, jaké jsou implicitní teorie sebekontroly pracovníků škol,

a také o tom, jak se tyto teorie projevují v jazyce, kterým o sebekontrolě mluví. Příspěvek by měl přiblížit to, jak vypadají obtížné situace týkající se nevhodného chování žáků na školách a jak poradenská pracovníci (školní psycholog, školní speciální pedagog atd.) v takových případech postupují.

Byly analyzovány záznamy intervencí pracovníků školního poradenského pracoviště na ZŠ a MŠ nám. 28. října 22, Brno za tři školní roky (2017/18, 2018/19, 2019/20). Tyto záznamy sepsalo celkem sedm pracovníků/interventů včetně autora projektu (dva střídající se na pozici sociálního pedagoga, dva střídající se na pozici speciálního pedagoga, tři střídající se na pozici školního psychologa). Po očištění dat vstoupilo do analýzy celkem 446 záznamů, přičemž k samotné analýze byl zvolen přístup inspirovaný kritickou diskurzivní psychologií (CDP). Po vytvoření kódů první úrovně byly tyto kódy sdruženy do interpretačních repertoárů, přičemž byl použit princip variability mezi interventy a metoda konstantního porovnávání. Interpretační repertoáry byly popsány hlavně z hlediska jejich důsledků, funkcí, případně zasazení do širších diskurzů. Byla popsána frekvence výskytu jednotlivých repertoárů.

V rámci analýzy situací snížené sebekontroly (VO1) bylo identifikováno celkem 11 hlavních interpretačních repertoárů a 5 repertoárů popisujících významný kontext situace. Při analýze intervencí (VO2) jsme celkem odhalili 11 repertoárů popisujících nejčastější intervence a 4 repertoáry vztahující se k méně častým intervencím. Jednotlivé repertoáry, jejich důsledky, funkce a jejich frekvenci budeme v příspěvku dále diskutovat. Také budeme rozebírat návaznost různých repertoárů situačních na repertoáry intervenční, které naznačují, že subjektivní hodnocení obtížné situace je pevně navázané na způsob jejího řešení.

Abstract

The aim of this presentation is to bring the results of a qualitative analysis of the records of interventions of school counselors at a primary school in a socially excluded locality. These interventions were conducted as a help of counselors to teachers in situations where the teacher assesses that the behavior of students in the classroom threatens the effectiveness of the further educational process and that he/she is unable to manage the situation on his/her own. Two basic areas of research questions were established: (VO1) How does self-control manifest itself in the school environment? Are there situations that demonstrate reduced self-control?

How do school staff describe them?; (VO2) What language do school staff use in interventions aimed at enhancing self-control? How do they describe them? Do they think they are effective? Based on the results of the analysis, we will discuss the implicit theories of self-control of school staff, as well as how these theories manifest themselves in the language they speak of self-control. The presentation should describe what difficult situations related to inappropriate behavior of students in schools look like and how counselors (school psychologist, school special education teacher, etc.) proceed in such cases. Records of interventions of employees of the school counseling center at the primary school ZŠ a MŠ nám. 28. října 22, Brno (three school years: 2017/18, 2018/19, 2019/20) were analysed. These records were written by a total of seven workers/interventionists, including the author of the project (two alternating as social pedagogue, two alternating as special education teacher, three alternating as school psychologist). After adjusting the data, a total of 446 records entered the analysis, and an approach inspired by critical discursive psychology (CDP) was chosen for the analysis itself. Once the first-level codes were created, these codes were grouped into interpretive repertoires, using the principle of variability between interventionists and the method of constant comparison. Interpretive repertoires were described mainly in terms of their implications, functions, and, where appropriate, their embedding in broader discourses. The frequency of occurrence of each repertoire was described. A total of 11 main interpretive repertoires and 5 repertoires describing the significant context of the situation were identified in the analysis of situations of reduced self-control (VO1). In the analysis of interventions (VO2), we revealed a total of 11 repertoires describing the most common interventions and 4 repertoires related to less frequent interventions. The individual repertoires, their implications, functions and their frequency will be further discussed in the presentation. We will also analyze the continuity of the different situational repertoires with the intervention repertoires, suggesting that the subjective evaluation of a difficult situation is strongly linked to the way it is handled.

Bibliografie / Bibliography

Athanasίου, M. S., Geil, M., Hazel, C. E., & Copeland, E. P. (2002). A look inside school-based consultation: A qualitative study of the beliefs and practices of school psychologists and teachers. *School Psychology Quarterly*, 17(3), 258.

- Duckworth, A. L., Gendler, T. S., & Gross, J. J. (2014). Self-control in school-age children. *Educational Psychologist*, 49(3), 199-217.
- GAC. (2006). Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti. Praha.
- Newell, M. (2010). Exploring the use of computer simulation to evaluate the implementation of problem-solving consultation. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 20(3), 228-255.
- Turner, M. G., Piquero, A. R., & Pratt, T. C. (2005). The school context as a source of self-control. *Journal of Criminal Justice*, 33(4), 327-339.
- VeryVision. (2008). Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy ve městě Brně. Moravská Ostrava.

Kontakt / Contact

Mgr. Martin Pírko: qqpirko@mendelu.cz

UČITEĽ DRUHOŠANCOVÉHO VZDELÁVANIA Z PERSPEKTÍVY UČITEĽA

TEACHER OF SECOND CHANCE EDUCATION FROM THE PERSPECTIVE OF A TEACHER

Ivana Pirohová¹, Valentína Šuťáková¹

¹Prešovská univerzita, Fakulta humanitných a prírodných vied, Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Katedra andragogiky, Ul. 17 novembra 1, 080 01 Prešov, Slovenská republika

Kľúčová slova: *učiteľ dospelých; druhošancové vzdelávanie; stredné odborné školy; dospelí so základným vzdelaním*

Keywords: *teacher adults; second chance education; secondary vocational school; adults with basic education*

Abstrakt

Príspevok je výstupom projektu APVV-18-0018 Vyučovanie v školách druhej šance z perspektívy učiteľa a dospelých učiacich sa. Obsahuje interpretáciu výsledkov kvalitatívnej časti výskumu Vyučovanie v školách druhej šance z perspektívy učiteľa zameranú na dimenziu učiteľ. Poskytuje interpretáciu odpovedí učiteľov druhošancového vzdelávania na otázku, aký by mal byť učiteľ dospelých so základným vzdelaním.

Použili sme kvalitatívnu stratégiu výskumu, dizajn zakotvenej teórie, metódu zberu empirických dát pološtrukturovaný rozhovor. Kvalitatívnu analýzu (otvorené a axiálne kódovanie) sme realizovali v softvéri Atlas.ti.

Výsledkom budú kľúčové aspekty vyučovania učiteľa druhošancového vzdelávania v dimenzii učiteľ identifikované z perspektívy učiteľov.

Abstract

The paper is an outcome of the APVV project 18-0018 Teaching at second chance schools from the perspective of a teacher and an adult learner. It contains an interpretation of the results of the qualitative part of the research Teaching in second chance schools from the perspective of a teacher focused on the teacher dimension. It provides an interpretation of the answers of a teacher of second chance education to the question of what a teacher of adults with basic education should be. We used a qualitative research strategy, the design of grounded theory, the method of collecting empirical data, a semi-structured interview. We performed the qualitative analysis (open and axial coding) in the Atlas.ti software. The results will be key aspects of teaching second chance education in the teacher dimension identified from the teachers' perspective.

Bibliografie / Bibliography

- Ginsberg, M. B., & Wlodkowski, R. J. (2009). *Diversity and Motivation: Culturally Responsive Teaching in College*. (2nd. ed.) San Francisco: Jossey-Bass.
- Ginsberg, M. B. (2011). *Transformative Professional Learning: A System to Enhance Teacher and Student Motivation*. Thousand Oaks, Calif: Corwin.
- Wlodkowski, R. J. & Ginsberg, M. B. (2017). *Enhancing Adult Motivation to Learn: A Comprehensive Guide for Teaching All Adults*. (4rth ed.). San Francisco: Jossey-Bass.
- Lukáčová, S., Lukáč, M., Pirohová, I., Lukáč, E. & Temiaková, D. (2020). The current situation in 'second chance' education in Slovakia. *AD ALTA: journal of interdisciplinary research*, 1(10), 165–171.
- Pirohová, I., Lukáč, E. & Lukáčová, s. (2020). *Druhošancové vzdelávanie v kontexte politik celoživotného vzdelávania a regionálneho rozvoja*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. Dostupné na: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Pirohova2>.

Kontakt / Contact

doc. PhDr. Ivana Pirohová, PhD.: ivana.pirohova@unipo.sk

MODERNÉ SPÔSOBY ENVIRONMENTÁLNEHO VZDELÁVANIA POMOCOUI SOCIÁLNYCH SIETÍ

MODERN METHODS OF ENVIRONMENTAL EDUCATION VIA SOCIAL MEDIA

Jana Rybanská¹, Miroslav Poláček¹

¹Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, Slovenská republika

Kľúčová slova: *vzdelávanie; sociálne siete; plytvanie potravinami; environmentálne problémy*

Keywords: *education; social media; food waste; environmental problems*

Abstrakt

Plytvanie potravinami je vážnym hospodárskym, environmentálnym a etickým problémom, plytvá sa naprieč celým potravinovým reťazcom. Najväčší podiel na produkcii potravinového odpadu má práve konečný spotrebiteľ. Plytvanie potravinami sa týka všetkých sfér ľudského života a má priamu súvislosť aj so vzdelávaním. Vzdelávacie inštitúcie všetkých stupňov veľmi často nedostatočne rýchlo reagujú na zmenené potreby spoločnosti a rýchly vývoj. S prebiehajúcimi zmenami, napredujúcim pokrokom v oblasti technológií, meniacimi sa nárokmi a vysokou mierou digitalizácie sa menia aj požiadavky na vzdelávanie. Súčasná situácia spojená s pandémiou pomalé reakcie a nepripravenosť škôl ešte zväčšuje. Vzdelávanie prostredníctvom sociálnych sietí sa stáva čoraz populárnejšie, k čomu výrazne prispela aj pandémia ochorenia COVID-19. Na sociálnych sieťach dnes netrávajú čas len deti, teenageri a mladí dospelí, ale často aj ich rodičia a starí rodičia. Preto sú sociálne siete obľúbeným miestom vzdelávacích kampaní a sociá-

lneho marketingu. K „tradičným“ sociálnym sieťam (Facebook, Instagram, Twitter) stále pribúdajú nové, ktoré sú lákavé najmä pre mladšiu generáciu. Hlavným cieľom predkladaného príspevku je analyzovať dosah krátkej environmentálnej kampane, zameranej na problematiku plytvania potravinami, na sociálnej sieti TikTok. V našej teoreticko-analytickej štúdii chceme zistiť: 1) Vhodnosť obsahu kampane pre mladú generáciu, jej silné a slabé stránky; 2) Úspešnosť kampane na sociálnej sieti TikTok.

V nadväznosti na stanovené ciele boli v štúdii použité uvedené metódy: 1) Teoretická a situačná analýza sociálnej siete TikTok; 2) Obsahová analýza krátkej environmentálnej kampane, zameranej na prevenciu plytvania potravinami; 3) Analýza ukazovateľov úspešnosti kampane na sociálnej sieti; 4) Komparácia vybraných ukazovateľov.

Naplnenie udržateľných cieľov a pozitívna zmena smerom k ochrane životného prostredia nie je možná bez kvalitného vzdelávania. Pretože dnešné deti a mladí dospelí vyrastali a vyrastajú v iných podmienkach ako predchádzajúce generácie, je nevyhnutné prispôbiť zmenám aj spôsoby vzdelávania a informovania a súčasných problémoch. Krátka environmentálna vzdelávacia kampaň bola zverejnená na sociálnej sieti TikTok 17. februára 2021 a stále prebieha. Publikum startup-u YUWAC na TikTok-u tvoria prevažne deti, teenageri a mladí dospelí vo veku 8 až 35 rokov, Priemerný vek sledovateľa je približne 16 rokov. Za prvé dva dni si video pozrelo viac ako 400 tisíc užívateľov. Za dva mesiace získalo video takmer 800 tisíc pozretí. Po viac ako dvoch mesiacoch má kampaň 1221 zdieľaní a pod videom je 595 ohlasov. Vychádzajúc z pomeru počtu sledovateľov na YUWAC a počtov zhliadnutí, „lajknutí“, komentárov a zdieľaní kampane môžeme konštatovať, že ide o správnu voľbu na oslovenie mladého publika generácií Z a Alfa.

Abstract

Food waste and food loss is a global and society-wide problem that is one of the main issues of the sustainable development. Preventing food waste is one of the current priorities of the European Commission and its activities. Education for sustainable development is currently an equally important issue in the educational process, given the changing social and environmental conditions. The main aim of the presented paper is to analyse the impact of a short environmental campaign, focused on the issue of food waste, on the social network TikTok. In this paper, we determine the suitability of

the content of a short environmental campaign for the young generation and also the success of this campaign. Following the set objectives, the following methods are used in the paper: Theoretical and situational analysis of the social network TikTok, content analysis of a short environmental campaign video aimed at preventing food waste and analysis of indicators of the success of the social network campaign. The short video with the environmental content has a positive emotional valency and it uses humour that is close to the young generation. From the performance indicators, we monitor the number of video views, the number of likes, thenumber of comments (responses), the number of shares and the total reach of the video. Based on the ratio of the number of followers on the YUWAC profile where the video was published and the number of views, likes, comments and shares of the campaign, we can say that this is a suitable and successful way to reach young audience of generations Z and Alfa.

Bibliografie / Bibliography

- Agenda 2030*. (2015). Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu. Dostupné z: https://www.vicepremier.gov.sk/wp-content/uploads/2018/10/20131Agenda2030_VNR_Slovakia.pdf
- CEC*. (2017). Characterization and Management of Food Loss and Waste in North America. Montreal, Canada: Commission for Environmental Cooperation. 48 s. Dostupné z: <http://www3.cec.org/islandora/en/item/11772-characterization-and-management-food-loss-and-waste-in-north-america-en.pdf>.
- FAO*. (2011). Global Food Losses and Food Waste. Extent, causes and prevention. Rome. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/i2697e/i2697e.pdf>.
- FAO*. (2019). The State of Food and Agriculture. Moving forward on food loss and waste reduction. Rome. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/ca6030en/ca6030en.pdf>.
- FUSIONS*. (2016). Estimates of European food waste levels. Dostupné z: <http://www.eu-fusions.org/phocadownload/Publications/Estimates%20of%20European%20food%20waste%20levels.pdf>.

Kontakt / Contact

Mgr. et Mgr. Jana Rybanská, PhD.: jana.rybanska@uniag.sk
PhDr. Miroslav Poláček, PhD.: miroslav.polacek@uniag.sk

DIDAKTICKÉ REFLEKTÍVNE KOMUNITY AKO SÚČASŤ ZLEPŠOVANIA PEDAGOGICKÝCH ZRUČNOSTÍ – IDENTIFIKOVANIE PROBLÉMOV PRAXE

INSTRUCTIONAL ROUNDS AS A PART OF IMPROVING EDUCATIONAL SKILLS – IDENTIFYING PROBLEMS IN EDUCATIONAL PRACTICE

Anna Sádovská¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogických štúdií, Priemyselná 4, P. O. Box 9, 918 43 Trnava, Slovenská republika

Kľúčová slova: *didaktické reflektívne komunity; identifikovanie problémov praxe; videoanalýza*

Keywords: *instructional rounds; educational practice; videoanalysis*

Abstrakt

Profesijné učiace sa komunity vytvárajú pedagógovia, ktorí majú záujem zvýšiť efektivitu ich samých ako profesionálov s ohľadom na učebné úspechy žiakov. Zvyčajne si v nich odovzdávajú a kriticky zvažujú vlastnú prax kontinuálnym, reflektívnym, kooperatívnym a na učenie sa orientujúcim spôsobom (DuFour, Eaker, 1998; Stoll *et al.*, 2006). V príspevku sa sústreďíme na prax zavádzania špecifického modelu učiacej sa komunity, tj. didaktických reflektívnych komunit (DRK, v ang. jazyku „instructional rounds“; City *et al.*, 2009; Brestovanský, 2019). V rámci DRK je kľúčovým princípom zameranosť na vyučovací proces, tzv. didaktický trojuholník/štvoruholník (učiteľ, obsah, žiak, spolužiaci), teda na samotné jadro didaktiky ako vedy. Takýmto spôsobom sa v prostredí školy prirodzene vytvára priestor na ďalšie zlepšovanie pedagogických zručností a úspešnejšie metodické zvládnutie vyučovacieho procesu. Proces DRK má štyri fázy: 1. identifikovanie problému praxe, 2. pozor-

rovanie, 3. rozbor dát a 4. určenie krokov pre ďalší rozvoj (Fowler-Finn, 2013). V texte sa zameriavame na prvú fázu tohto procesu, v ktorom sa uskutočňuje štruktúrované, facilitátorom vedené stretnutie slúžiace na pomenovanie problému praxe (tzv. protokol), ktorý bude následne pozorovaný. Sledujeme priebeh vedenia protokolov a dodržanie určeného postupu (nehodnotiace vyjadrenia, používanie opisného jazyka, presnosť identifikovania problému praxe).

V našom kvalitatívnom výskume využívame ako metódu zberu dát videozáznamy so zámerom opísať štruktúru interakcií, mechanizmy v správaní, stereotypy, ktoré ľudia používajú pri koordinovaní a organizovaní svojich aktivít a práce s ostatnými. Pätnásť videozáznamov (január–jún 2021) bolo vyhotovených počas vedenia prvého stretnutia didaktických reflektívnych komúnít, na ktorom sa identifikuje didaktický problém, ktorý bude následne pozorovaný. V rámci kvalitatívnej analýzy sledujeme a vytvárame kategórie súvisiace s jednoznačnosťou pomenovania didaktického problému a jeho spresnenia počas stretnutia učiteľov; kvalitu otázok a vyjadrení (nehodnotiaci a opisný jazyk, ujasňujúce otázky, prehlbujúce otázky).

Vzhľadom na skutočnosť, že pre všetkých participantov išlo o nový model práce, očakávame, že analýza úvodných stretnutí DRK, napomôže pri identifikovaní tých častí štruktúrovaného postupu, v ktorých ne/boli dodržané pravidlá odporúčaného postupu, čo môže napomôcť pri spresňovaní inštrukcií pre facilitátorov a účastníkov DRK. Takisto nám dovoľí systematizovať oblasti problémov praxe a argumentáciu súvisiacu s ich významnosťou v súvislosti so zlepšovaním žiackej úspešnosti, ale i pedagogických zručností.

Abstract

Professional learning communities are created by teachers who are interested in improving of their effectivity as professionals considering learning success of pupils. They consider their teaching practise in continual, reflective, cooperative and learning-oriented way (DuFour, Eaker, 1998; Stoll *et al.*, 2006). We discuss the practise of implementing specific model of the learning communities – instructional rounds (City *et al.*, 2009; Brestovanský, 2019) - in Slovak schools. Key principle of instructional rounds is the focus on teaching process, especially relations among teacher – content – pupil – schoolmates. The process of instructional rounds is based on four steps: 1. Identifying educational problem, 2. Observation, 3. Data analysis and

4. Setting of following steps. In our paper, we are focused on the first step of that process in which structured meeting is led by facilitator and it should lead into naming/identifying of educational problem (a problem connected to methodology of teaching). Qualitative design of research is used and video records are analysed with the aim to describe structures of interactions, behaviour mechanism, stereotypes. Fifteen video records (January–June 2021) were created during the first sessions of instructional rounds. We are interested in unambiguous naming of educational problem and its particularization and detailing, quality of questions and statements (non-judge and descriptive language, questions for clarifying and detailing of problem).

Bibliografie / Bibliography

- Brestovanský, M. (2019). Didaktické reflektívne komunity: paradigma vzájomnej pomoci vs. paradigma posudzujúceho hodnotenia v rozvoji kvality vzdelávania. *Pedagogika.sk*, 10(1), 27–46.
- City, E. A., Elmore, R. F., Fiarman, S. E., & Teitel, L. (2009). *Instructional rounds in education: A network approach to improving teaching and learning*. Cambridge, MA: Harvard Education Press.
- DeLuca, C., Klinger, D., Jamie Pyper, J., & Woods, J. (2015). Instructional Rounds as a professional learning model for systemic implementation of Assessment for Learning, Assessment in Education. *Principles, Policy & Practice*, 22(1), 122–139.
- DuFour, R., Eaker, R., & DuFour, R. (Eds.). (2005). *On common ground: The power of professional learning communities*. Bloomington: Solution Tree.
- Fowler-Finn, T. (2013). *Leading Instructional Rounds in Education*. Cambridge, MA: Harvard Education Press.

Kontakt / Contact

Mgr. Anna Sádovská, PhD.: anna.sadovska@gmail.com

ROZVOJ OSOBNOSTNÝCH A PEDAGOGICKÝCH KOMPETENCIÍ ZAČÍNAJÚCICH VYSOKOŠKOLSKÝCH UČITEĽOV

DEVELOPMENT OF PERSONAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCIES OF BEGINNING UNIVERSITY TEACHERS

Luboslava Sejčová¹

¹Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky
a andragogiky, Gondova 2, 811 02 Bratislava, Slovenská republika

Kľúčová slova: *efektívna komunikácia; kompetencie; osobnostné kompetencie;
pedagogické kompetencie; vzdelávatelia učiteľov*

Keywords: *effective communication; competencies; personal competencies;
pedagogical competencies; teacher educators*

Abstrakt

Cieľom príspevku je analyzovať a priblížiť problematiku rozvíjania pedagogických kompetencií začínajúcich vysokoškolských učiteľov. Jadrom náplne práce vysokoškolského učiteľa je predovšetkým vedecko-výskumná, pedagogická a publikačná činnosť v danom odbore. Ak má byť učiteľ úspešný, musí poznať náplň svojej pedagogickej činnosti a metódy práce, ktoré zabezpečia jej kvalitnú realizáciu. Na vysokých školách však takáto pedagogicko-psychologická príprava na pedagogickú činnosť absentuje. V príspevku je analyzovaná problematika osobnostných a pedagogických kompetencií vysokoškolského učiteľa, požiadaviek na efektívnu komunikáciu a osobnostné vlastnosti. Akcentuje sa nutnosť zlepšenia pedagogicko-psychologickej prípravy vysokoškolských učiteľov a potreba rozvíjania schopností a odborných kompetencií vzdelávateľov učiteľov, ktorí by mali študentov učiteľstva pripravovať

tvorivým, inovatívnym a moderným spôsobom. Inak nemôžeme očakávať, že skončení absolventi učiteľstva budú tvoriví a inovatívni vo svojej pedagogickej činnosti na základných a stredných školách.

Teoretická analýza problematiky. V príspevku je analyzovaná problematika osobnostných a pedagogických kompetencií vysokoškolského učiteľa, požiadaviek na efektívnu komunikáciu a osobnostné vlastnosti.

V príspevku sme sa snažili vypracovať návrh rozvoja pedagogických kompetencií akademického pracovníka z hľadiska jednotlivých fáz vyučovacieho procesu a jeho charakteristiku. Na záver príspevku predkladáme do všeobecnej odbornej diskusie návrh na riešenie problému neexistencie formy pedagogickej prípravy akademických pracovníkov. Jednou z možností skvalitnenia pedagogickej činnosti vysokoškolských učiteľov je okrem kurzov poriadaných na fakultách zaviesť povinný kurz didaktickej prípravy pre doktorandov, keďže oni už počas doktorandského štúdia vedú samostatne semináre a cvičenia, neraz i prednášky, vedú záverečné práce a pod. a nemajú pritom žiadnu odbornú pedagogickú prípravu. Takto by sa dali podchytiť začínajúci vysokoškolskí pedagógovia, ktorým by sa uľahčil štart do ich pedagogického pôsobenia v rámci svojho odboru. Prípadne by sa dalo uvažovať aj o absolvovaní určitej formy doplňujúceho pedagogického štúdia zameraného na problematiku vysokoškolskej pedagogiky, učiteľskej psychológie, všeobecnej a odbornej didaktiky. Rovnako je žiadúce, aby sa kladol veľký dôraz aj na rozvíjanie schopností a odborných kompetencií vzdelávateľov učiteľov, ktorí by ich mali študentov pripravovať tvorivým, inovatívnym a moderným spôsobom. Inak nemôžeme očakávať, že skončení absolventi učiteľstva budú tvoriví a inovatívni vo svojej pedagogickej činnosti na základných a stredných školách.

Abstract

In the article, we tried to develop a proposal for the development of pedagogical competencies of academics in terms of individual phases of the teaching process and its characteristics. At the end of the paper, we present a proposal for solving the problem of the non-existence of a form of pedagogical training of academic staff in a general professional discussion. One of the possibilities to improve the pedagogical activity of university teachers is, in addition to courses organized at faculties, to introduce a compulsory course of didactic training for doctoral students, as they already

lead seminars and exercises, sometimes lectures, final theses, etc. during their doctoral studies. and they have no professional pedagogical training. In this way, beginning university teachers could be caught, which would make it easier for them to start their pedagogical work within their field. Alternatively, one could also consider completing some form of supplementary pedagogical study focused on the issues of university pedagogy, teacher psychology, general and professional didactics. It is also desirable that great emphasis be placed on developing the skills and professional competences of teacher educators, who should prepare them for students in a creative, innovative and modern way. Otherwise, we cannot expect the completed graduates of teaching to be creative and innovative in their pedagogical activities at primary and secondary schools.

Bibliografie / Bibliography

- Dytrtová, R., Krhutová M. (2009). *Učitel. Příprava na profesi*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Hall, R., Drál, P., Fridrichová, P., Hapalová, M., Lukáč, S., Miškolci, J., & Vančíková, K. (2020). *Odporúčania pre skvalitnenie školstva. To dá rozum*. Dostupné na: https://todarozum.sk/admin/files/file_879_1582785616.pdf.
- Novotná, E. (2019). *Nové trendy vo vzdelávaní a výzvy pre prípravu novej generácie učiteľov*. In: *Súčasnosť a perspektívy pregraduálnej prípravy učiteľov. Aká je a aká by mohla byť*. Bratislava: UK v Bratislave.
- Slavík, M. et al. (2012). *Vysokoškolská pedagogika*. Praha: Grada Publishing, a. s.
- Šlosár, R. et al. (2012). *Pedagogické vzdelávanie učiteľov vysokej školy*. Bratislava: EKONÓM.

Kontakt / Contact

Doc. PhDr. Ľuboslava Sejčová, CSc.: luboslava.sejcova@uniba.sk

„JSEM DE FACTO ZLODĚJ V TÉTO VĚCI“:
PŘÍPADY PLAGIÁTORSTVÍ ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ
U POLITIKŮ NA SLOVENSKU A V ČESKÉ REPUBLICE

„I AM DE FACTO A THIEF IN THIS MATTER“:
DIPLOMA THESIS PLAGIARISM CASES
IN SLOVAKIA AND THE CZECH REPUBLIC

Marián Sekerák¹

¹Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i., Jankovcova 933/63, 170 00
Praha 7 – Holešovice, Česká republika

Klíčová slova: *plagiátorství; terciární vzdělávání; politická odpovědnost; diplomová práce; Slovensko; Česká republika*

Keywords: *plagiarism; tertiary education; political accountability; diploma thesis; Slovakia; Czech Republic*

Abstrakt

V posledních letech přitahovaly významnou pozornost médií a veřejnosti četné případy plagiátorství diplomových prací u významných veřejných činitelů v mnoha evropských zemích. Tyto různé případy však měly odlišné politické a právní důsledky. Příspěvek objasňuje některé takovéto případy na příkladu Slovenska a České republiky. Na základě teorie politické odpovědnosti je objasněno, že reakce politiků na odhalení jejich případů plagiátorství byly zásadně odlišné. V obou zemích nelze najít téměř žádný společný vzor reakcí. Je vysvětleno, že hlavním řešením v obou zemích bylo přijetí legislativy umožňující následné odebrání vysokoškolského diplomu po jeho získání poté, co se prokázalo plagiátorství. To však ani neřeší strukturální otázku formálního ukončení terciárního vzdělávání, ani dostatečně neodpovídá kritériím politické odpovědnosti.

Príspevek je založen na komparatívni analýze dvou blízkých zemí s veľmi podobným systémom terciárneho vzdelávania a obdobnou štruktúrou vysokoškolského školstva. Teoreticky je ukotven v teórii politickej zodpovednosti.

Príspevek ilustruje problémové momenty v oblasti priznávania vysokoškolských titulů, jejich zpětného odebrání legislativní cestou, jakož i naznačuje nezbytnost dodržování zásad politické odpovědnosti u vrcholových veřejných činitelů, kteří svým nečestným jednáním během završení svých vysokoškolských studií narušují reputaci celého vysokého školství v obou zkoumaných zemích.

Abstract

Numerous cases of diploma thesis plagiarism by senior public officials in many European countries have attracted significant media and public attention in recent years. Such different cases, however, have had different political and legal consequences. The paper elucidates some of the cases on the example of Slovakia and the Czech Republic. Based on the theory of political accountability, it is clarified that the reactions of politicians to the exposure of their plagiarism cases were fundamentally different. Almost no common pattern of reactions can be found in the two countries. It is explained that the only solution in both countries was to adopt legislation allowing subsequent withdrawal of a university degree once acquired. This, however, does not address the structural issue of formal tertiary education completion, and does not adequately meet the criteria of political accountability.

Bibliografie / Bibliography

- Abalkina, A., & Libman, A. (2020). The real costs of plagiarism: Russian governors, plagiarized PhD theses, and infrastructure in Russian regions. *Scientometrics*.
- Delsolová, Ch. (2001). Politická zodpovednosť, nástup vykonavateľa spravodlnosti a postava spravodlnosti. *Filosofický časopis*, 49(6), 931–942.
- Ertl, H. (2018). Plagiarism in doctoral theses as ‘occupational risk’ of government ministers? The debate on good academic practice in German doctoral education in the light of high-profile plagiarism cases. *Oxford Review of Education*, 44(5), 616–632.

- Eckert, S. (2015). The Guttenberg Plagiarism Scandal: Myths Through Germany's Leading News Magazines. *Journal of Communication Inquiry*, 39(3), 249–272.
- Herrmann M., & Tepe M. (2018). Does exposure to stereotype-disconfirming politicians reduce the effect of stereotypes on voting? Evidence from seven plagiarism scandals in Germany. *Political Psychology*, 39(2), 303–324.

Kontakt / Contact

PhDr. Marián Sekerák, Ph.D.: sekerak@csvs.cz

ASPEKTY ROZVOJE TECHNICKÉHO MYŠLENÍ V NÁVAZNOSTI NA ROZVOJ DIGITÁLNÍ GRAMOTNOSTI U BUDOUCÍCH UČITELŮ

ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF TECHNICAL THINKING IN CONNECTION WITH THE DEVELOPMENT OF DIGITAL LITERACY IN FUTURE TEACHERS

Čestmír Serafín¹

¹Katedra technické a informační výchovy, Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci Žižkovo nám. 5, Olomouc, Česká republika

Klíčová slova: *rozvoj technického myšlení; rozvoj digitální gramotnosti; učitel; příprava učitelů*

Keywords: *development of technical thinking; development of digital literacy; teacher; training of future teachers*

Abstrakt

Příspěvek se zabývá analyzováním možných aspektů rozvoje technického myšlení a tím, jak jsou ovlivňovány, případně podporovány či jaké zákonitosti se projevují v této oblasti spolu s rozvojem digitální gramotnosti v přípravě budoucích učitelů. V současné době se otázka gramotnosti stala poměrně zásadním společenským fenoménem, který se vyvíjí spolu s rozvojem společnosti. Jistě si každý z nás pamatuje původní význam slova gramotnost - dovednost číst, psát a počítat. Tyto dovednosti v historii lidstva nebyvaly samozřejmostí a až asi do 15. století byly především výsadou elit společnosti. Dnes je situace ve většině světa jiná a míra gramotnosti se tak stala vlastně ukazatelem kulturní vyspělosti společnosti, jejímž odrazem je učitelství, a tedy příprava budoucích učitelů.

Jedná se o teoreticko-analytický příspěvek, který přináší pohled na přípravu budoucích učitelů v kontrastu doby a postojích těchto studentů učitelství. Součástí překládaných údajů je vyhodnocení realizovaného průzkum mezi studenty učitelství s akcentem na obory technicky orientované.

Příprava pro život v digitální společnosti je dána školstvím, resp. učiteli a jejich přístupem ke vzdělávání. Bohužel v současné době však vnímáme trend, kdy žáci mnohdy předstihují své učitele ve znalostech a dovednostech digitálního světa, naštěstí však ne v postojích. Změna role učitele a jeho přístupu ke vzdělávacímu obsahu je jednou z podmínek naplňování cílů, které vyplývají ze života ať už profesního nebo osobního. V posledním roce tyto myšlenky doznaly zásadní akcelerace, které ovlivňují veškeré procesy ve společnosti od průmyslu až po vzdělávání – v této oblasti zvláště.

Abstract

The paper deals with analysing the possible development of the technical aspects of thinking and how they are influenced by, or supported by, or what patterns are evident in this area along with the development of digital literacy. Currently, the question of literacy has become quite a major social phenomenon that is developing along with the development of the company. Surely each one of us remembers the original meaning of the word literacy-skill to read, write and count. These skills in the history of mankind didn't exist and up to about 15th century was mainly the prerogative of the elite of the society. Today the situation is different in most of the world, and the literacy rate is actually an indicator of cultural maturity of the company. Thus, if we deal with the concept of digital literacy, the term that has become a phenomenon of our time technologically advanced society, here we see the link between the technical thinking, technical literacy (in this case, technological literacy) and digital literacy.

Bibliografie / Bibliography

- Ala-Mutka, K. (2011). *Mapping Digital Competence: Towards a Conceptual Understanding*. European Union, Seville. Dostupné z: http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC67075_TN.pdf.
- Bauman, P. (2013). *Kritické a tvořivé myšlení: není to málo?: rozvoj myšlení ve filosofických, teologických, psychologických a pedagogických souvislostech*.

- České Budějovice: Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Centrum filozofie pro děti.
- Havelka, M. & Kropáč, J. (2017). *Technologie, myšlení o technologii*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Chaudron, S. et al. (2015). *Young children (0–8) and digital technology: A qualitative exploratory study across seven countries*. JRC 93239/EUR 27052. Dostupné z: <https://bit.ly/2veskYo>
- Neumajer O. (2017). Být digitálně gramotný už neznamená jen ovládat počítač. *Řízení školy*, 14(3), 28–31.

Kontakt / Contact

doc. Ing. Čestmír Serafin, Dr. Ing.Paed.IGIP: cestmir.serafin@upol.cz

COACHING TEACHING AND LEARNING ONLINE IN AN INTERNATIONAL ENVIRONMENT. PRINCIPLES, GOALS AND PRACTICES

Agnes Simon¹

¹Masaryk University, CERPEK, Veveří 468/26, 602 00 Brno, Czech Republic

Keywords: *mentoring; internationalization; SOTL; students as partners; critical friends*

Abstract

This paper focuses on the online coaching aspect of the academic development course, “Effective teaching for internationalization”. The paper serves as a framework for the following presentations in the panel by describing the underlying philosophy behind the coach-coachee relationship, which lies at the intersection of three concepts: the scholarship of teaching and learning (SOTL) (Felten and Chick 2018), students as partners (Cook-Sather 2014), and critical friends (Handal 1999). In doing so, it investigates the effectiveness of coaching in facilitating the internationalization of course participants’ own courses.

The paper uses mixed-method analysis. Qualitative analysis will be based on participant assignments, open-ended survey responses and a focus group interview of coaches. Descriptive statistical analysis will primarily use participant survey responses and assignments.

Results show that our approach to coaching plays a crucial role in facilitating the internationalization of participants’ courses and in supporting them in progressing toward the successful completion of the course.

Bibliografie / Bibliography

- Cook-Sather, A. (2014). Student-faculty partnership in explorations of pedagogical practice: a threshold concept in academic development." *International Journal for Academic Development*, 19(3), 186–198.
- Felten, P., & Chick, N. (2018). Is SoTL a signature pedagogy of educational development? *To Improve the Academy – A Journal of Educational Development*, 37(1), 4–16.
- Handal, G. (1999). Consultation using critical friends. *New Directions for Teaching and Learning*, 79, 59–70.
- Pleschová, G., & Simon, A. (2021). Doctoral Students as Early Career Researchers. In Lee, A., & Bondaardt, R. (eds.), *The Future of Doctoral Research: Challenges and Opportunities* (182–194). Routledge.

Kontakt / Contact

Agnes Simon, Ph.D.: asimon@mail.muni.cz

HOW THE COMPUTERS ARRIVED IN THE HUNGARIAN SCHOOLS: A LONG JOURNEY FROM THE 1960'S TO 2000'S

Lajos Somogyvári¹

¹University of Pannonia, Center for Teacher Training, Veszprém, Egyetem u. 10,
8200, Hungary

Keywords: *computer education; vocational education; socialism; technological transfer*

Abstract

The presentation tells a story of a long journey: from the university experiments through innovations until the breakthrough of computers and became universal in the Hungarian schools. The first period of late 50's, 60's and 70's showed the effects of programmed learning and behaviourism, both in the Eastern and Western world (Hof & Müggenburg, 2020), which fact leads us toward my main starting point and hypothesis. A deeply rooted controversy stimulated the implementing of computers into the Hungarian education, namely the divergence of ideological requirements to refuse the western capitalist world and the need of adaptation and technological transfer from this hemisphere (for example, from West-Germany) to increase the economic competitiveness of the country. The idea of computers always referred to the modernization, effectiveness and optimization of the production; related to the fields of sciences, industry, vocational education and qualified human labour.

The feeling of delaying and lagging behind from the developed regions got stronger and stronger in the discourses, because the schools couldn't keep up with the accelerated technological development: in the first years the computer training maintained without computers in Szeged (Szabó, 2019)! The experiences of scientific universities and institutes achieved the secondary schools in the 70's, with the new math education and in different

vocational types (like typewriting). In this process, the foundation of UNESCO was very important, with financing and disseminating knowledge, which has been a hidden history and blind spot even now in the Hungarian historiography. The conflicts between planned economy and the free market features connected with the entering of computers (tenders, western connections) gradually moderated, until the computer program began in the early 1980's, which reach more school than before. From 1995 computer education became the part of the curricula (Czékmán & Fehér, 2017), and the European harmonisation meant another impressive input towards spreading computer learning.

The debates have been always about the relevant and important competences for the future workplaces, in very different contexts. Firstly, the socialist educational model framed this, then the transition period of regime changes (longer than in politics, in the Hungarian education it was from 1985 to 1995), lately the European initiatives. This unexplored field create a possibility to see our contemporary issues of R+D, financing, the needs of the labour market, flexibility and challenges, from a different perspective.

Bibliografie / Bibliography

- Czékmán, B., & Fehér, P. (2017). A számítógéppel támogatott tanítás és tanulás története a közoktatásban Magyarországon (1983–2016) [The history of computer supported education in Hungary, 1983–2016]. *Képzés és Gyakorlat*, 1–2. 45–66.
- Hof, B., & Müggenburg, J. (2020). Human – learning – machines: introduction to a special section on how cybernetics and constructivism inspired new forms of learning. *History of Education*.
- Szabó, M. (2019). László Kalmár and the First University-Level Programming and Computer Science Training in Hungary. In Leslie C., & Schmitt M. (eds), *Histories of Computing in Eastern Europe* (pp. 40–68). HC 2018. IFIP Advances in Information and Communication Technology, vol 549. Springer, Cham.

Kontakt / Contact

Lajos Somogyvári, PhD: somogyvari.lajos@mftk.uni-pannon.hu

HELPING UNIVERSITY TEACHERS IN THE INTERNATIONALIZATION OF THEIR COURSES: COACHING IN THE IMPACT PROJECT

Matyas Szabo¹

¹Central European University, Yehuda Elkana Center for Higher Education,
Quellenstrasse 51, 1100 Vienna, Austria

Keywords: *coaching; internationalization; Innovation; SOTL*

Abstract

The presentation describes and analyzes the experience of coaching several university teachers in the „Effective teaching for internationalization“ professional development course. It describes the areas of internationalization and the ways university courses were innovated in order to make them more suitable for an international cohort of students. The main concepts upon which the presentation is built are student-centered learning, course alignment, peer-learning and diversity in the classroom.

The presentation relies on the qualitative analysis of teachers' assignments (such as proposals for course innovation, lesson plans, course syllabi, SOTL research proposals), as well as on the notes describing the discussions and consultation between the coach and the participating teachers.

The outcomes of the analysis indicate that there is a significant alignment between the ways the content of university courses is internationalized and the innovative methods of designing teaching and learning activities and assignments for these courses.

Bibliografie / Bibliography

Pleschová, G., & McAlpine, L. (2015). Enhancing university teaching and learning through coaching: A systematic review of the literature. *International Journal of Coaching and Coaching in Education*, 4(2), 107–125.

Kontakt / Contact

Matyas Szabo: szabom@ceu.edu

EDUKÁCIA K UDRŽATEĽNÉMU ROZVOJ AKO MODERNÁ KONCEPCIA A OBSAH PRÍPRAVY UČITEĽOV ODBORNÝCH VYUČOVACÍCH PREDMETOV

EDUCATION TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS A MODERN CONCEPT AND CONTENT OF TEACHER TRAINING FOR VOCATIONAL SUBJECTS

Tímea Šeben Zaťková¹

¹Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva, FEM SPU v Nitre,
Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, Slovenská republika

Kľúčová slova: *edukácia; udržateľný rozvoj; učitelia odborných predmetov*

Keywords: *education; sustainable development; vocational education teachers*

Abstrakt

Cieľom príspevku je zdôrazniť význam prípravy budúcich učiteľov v smere edukácie k udržateľnému rozvoju, ktorá je v súčasnosti najaktuálnejším prístupom, smerom a súčasne aj obsahom výchovno-vzdelávacieho procesu vzhľadom na celosvetovú situáciu v živote ľudstva, ktoré je zasiahnuté globalizáciou a z nej vyplývajúcimi nielen výhodami, ale aj negatívnymi javmi. Uvedená oblasť je v súčasnosti zdôrazňovaná vo vzdelávaní a výchove všeobecne, avšak o to naliehavejšia je jej implementácia v príprave učiteľov profesionálnych odborných predmetov, keďže práve táto skupina učiteľov pripravuje profesionálov, ktorí sa budú výraznou mierou uplatňovať v praxi ovplyvnenej a ovplyvňujúcej všetky aspekty udržateľného rozvoja (environmentálny, ekonomický, sociálny).

Teoretická analýza textových zdrojov, empirické dotazníkové skúmanie vybraných otázok dotýkajúcich sa problematiky.

V reálnom edukačnom procese stredných škôl je potrebné zostaviť vyučovacie jednotky so zameraním okrem vedomostí aj na rozvoj osobnostných

kvalít a uvedomenie si problémov systémového, holistického, globálneho charakteru, na rozvoj kompetencií. S uvedeným súvisí podstata koncipovania nového predmetu v učiteľskej príprave založená v zdôrazňovaní interdisciplinárnosti. Novokoncipovaný predmet by mal byť zameraný nie iba na začlenenie tém udržateľného rozvoja, ale najmä na rozvoj kompetencií, ktoré sú aktuálne trendom ale aj nutnosťou vo vzdelávaní pre 21. storočie.

Abstract

The aim of the paper is to emphasize the importance of training future teachers in the direction of education to sustainable development, which is currently the most current approach, direction and content of the educational process with regard to the global situation in human life, which is affected by globalization and its benefits. also by negative phenomena. This area is currently emphasized in education and training in general, but its implementation in the training of vocational teachers is all the more urgent, as it is this group of teachers that prepares professionals who will be significantly affected in practice by all aspects of sustainable development (environmental, economic, social).

Bibliografie / Bibliography

- Šeben Zaťková, T., Mravcová, A., & Baranovič, Š. (2020). *Výchova a udržateľný rozvoj*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku.
- Šeben Zaťková, T. (2020). Education for sustainable development and the possibilities for its' implementation into the teachers preparation.
- Šeben Zaťková, T., & Mariničová, P. (2018). Ecological and environmental education as a part of the sustainable development. *Slavonic pedagogical studies journal*, 7(1), 22–40.
- Wiek, A., Withycombe, L., & Redman, C. L. (2011). Key competencies in sustainability: a reference framework for academic program development. *Sustainability Science*, 6(2), 203–218.
- Rieckmann, M. (2018). Learning to transform the world: key competencies in ESD [online]. In UNESCO. Issues and trends in education for sustainable development.

Kontakt / Contact

PaedDr. Tímea Šeben Zaťková, PhD.: timea.zatkova@uniag.sk

MATURITNÍ ZKOUŠKA NA STŘEDNÍCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH V SOCIALISTICKÉM ČESKOSLOVENSKU JAKO ODRAZ SPOJENÍ ŠKOLY S POLITIKOU A HOSPODÁŘSTVÍM

MATURA EXAM AT SECONDARY TECHNICAL SCHOOLS IN SOCIALIST CZECHOSLOVAKIA AS A REFLECTION OF THE SCHOOL'S CONNECTION WITH POLITICS AND ECONOMICS

Michal Šimáně¹, Lenka Kamanová¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 1/1665, Brno 613 00, Česká republika

Klíčová slova: maturitní zkoušky; střední odborné školy; socialistické školství; dějiny každodennosti; orální historie; předdiplomní a odborná praxe; předdiplomní a odborná práce

Keywords: school-leaving examinations; secondary technical schools; socialist education; history of everyday life; oral history; undergraduate and professional practice; undergraduate and professional work

Abstrakt

Poválečné školství se soustřeďovalo zejména na demokratizaci ve školství (Veselá, 1977). Tématika středního odborného školství byla jednou z prioritních oblastí školství, neboť třetí stupeň byl „nejrozstříštěnější“ stupněm tehdejšího školství. S nástupem komunistického režimu byl úkol středních odborných škol jasný. Tento typ škol měl vychovávat a vzdělávat žáky, kteří budou oporou státní ideologie i hospodářství. Do školství tak jednoznačně vstoupily politické, ideologické a hospodářské potřeby vlády. V literatuře se

mluví spíše o tom, že tato hlediska se odrážela v organizaci života ve škole, v obsahu vzdělávání a přijímacím řízení (Kalinová, 2007; Simonová, 2011). Naše zjištění doplňují dřívější studie, avšak předkládáme mnohem pestřejší pohled na to, jak do každodenního života střední odborné školy zasahovala tato hlediska. Je bezpochyby, že se odrážely i v samotné maturitní zkoušce na středních odborných školách. V tomto příspěvku se zajímáme o konkrétní součást maturitní zkoušky, a to předdiplomní/odbornou praxi a předdiplomní/odbornou práci coby povinné součásti maturitní zkoušky na středních odborných školách v období socialistického Československa. Cílem příspěvku je zachytit, popsat a interpretovat jejich podobu a proměny. Příspěvek také ukazuje, jak se politické, ideologické a hospodářské potřeby komunistického režimu odrážely do podoby této součásti maturitní zkoušky.

Příspěvek představuje uplatňování mikrohistorického přístupu na výzkum dějin školství v socialistickém Československu, konkrétně je uplatňován historiografický výzkum tzv. dějin každodennosti. Ty se soustřeďují na životy „obyčejných“ lidí a jejich každodenní jednání a události, kterých byli součástí. Každodennost je chápáno jako velmi široký rozsah aktivit těchto „obyčejných“ lidí. Výchozím předpokladem je, že každodenní rutinní jednání vede k politickým či událostním dějinám (Eckert & Jones, 2002). Pro výzkum byla užitá metoda orální historie vycházející z rozhovorů s učiteli, kteří učili v období socialistického Československa na středních odborných školách v bývalém Jihomoravském kraji. Celkem autoři vychází z 23 rozhovorů se 14 pamětníky. Tato metoda byla doplněna i studiem dobové legislativy a dobových periodik (odborné časopisy Odborná škola, Nová škola). Při analýze výše uvedených dobových periodik a věstníků ministerstva školství byla užitá metoda obsahové analýzy, která je speciálně určena pro analyzování obsahu sdělení jakéhokoliv druhu.

Od roku 1954 začaly do podoby školství zasahovat výrazněji i hospodářské zájmy, což vyústilo v proměnu složení maturitní zkoušky. Přibyla předdiplomní praxe a diplomní práce, později přejmenovaná na odbornou praxi a odbornou práci. Vzpomínky narátorů či očitých svědků tehdejších událostí v podobě výpovědí učitelů či ředitelů v dobovém tisku ukazují, s jakými potížemi se při zavádění těchto nových součástí maturitní zkoušky učitelé a žáci potýkali. Příspěvek rovněž ukazuje, že ne všechna pravidla, která byla nastavena na legislativní úrovni byla dodržována. Při předdiplomních/odborných praxích a diplomních/odborných pracích byla jejich podoba uzpůsobována potřebám dané školy či spolupracujícího závodu. Příspěvek rovněž proka-

zuje, že užívání historiografického výzkumu dějin každodennosti pro interpretaci komunistické diktatury v Československu je velmi užitečné, na což upozorňují i další (Sedlák, 2013). Příspěvek je dílčím výsledkem rozsáhlejšího projektu s názvem Střední odborná škola v socialistickém Československu pohledem dějin každodennosti. Orálně historické rozhovory s učiteli (GAČR č. 19-24776S).

Abstract

Post-war education focused mainly on democratization in education (Veselá, 1977). The topic of secondary vocational education was one of the priority areas of education, as the third level was the „most fragmented“ level of education at the time. With the advent of the communist regime, the task of secondary technical schools was clear. This type of school was to educate students who will support the state ideology and economy. The political, ideological and economic needs of the government thus clearly entered education. Rather, the literature speaks of the fact that these aspects were reflected in the organization of school life, in the content of education and in the admission procedure (Kalinová, 2007; Simonová, 2011). Our findings are complemented by previous studies, but we present a much more varied view of how these aspects have affected the everyday life of secondary technical school. It is undoubtedly that they were also reflected in the school-leaving examination itself at secondary technical schools. In this paper we are interested in a specific part of the Matura exam, namely undergraduate / professional practice and undergraduate / professional work as a compulsory part of the Matura exam at secondary technical schools in the period of socialist Czechoslovakia. The aim of the paper is to capture, describe and interpret their form and changes. The paper also shows how the political, ideological and economic needs of the communist regime were reflected in the form of this part of the school-leaving examination.

Bibliografie / Bibliography

- Eckert, A. & A. Jones. (2002). *Historical writting about everyday life. Journal of African cultural studies*, 1(15), 5–16.
- Kalinová, L. (2007). *Společenské proměny v čase socialistického experimentu: k sociálním dějinám v letech 1945–1969*. Academia.

- Sedlák, P. (2013). Proč tak snadno? Silné a slabé stránky revize vykládání diktatury KSČ a jejího nástupu v únoru 1948. *Dějiny-teorie-kritika*, 10(1), 30–55.
- Simonová, N. (2011). *Vzdělanostní nerovnosti v české společnosti. Vývoj od počátku 20. století do současnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Veselá, Z. (1977). Střední školství v Českých zemích po druhé světové válce. Okupační školství. *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity*, 1(12–13), 47–56.

Kontakt / Contact

Mgr. et Mgr. Michal Šimáně, Ph.D.: simane@mendelu.cz

Mgr. et Mgr. Lenka Kamanová, Ph.D.: lenka.kamanova@mendelu.cz

SPECIFIKA VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM V INKLUZIVNÍM PROSTŘEDÍ BĚŽNÉ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

SPECIFICS OF PUPILS WITH HEARING IMPAIRMENT AT PRIMARY SCHOOLS IN AN INCLUSIVE ENVIRONMENT

Marína Štibrányiová¹

¹Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *sluchové postižení; kompetence pedagogických pracovníků; inkluze; základní škola*

Keywords: *hearing impairment; inclusion; primary school; teachers knowledge*

Abstrakt

Žák se sluchovým postižením v prostředí běžné základní školy může čelit celé řadě výzev. Tyto výzvy jsou spojeny jak s vnějšími tak vnitřními faktory, které na žáka působí a mohou ovlivňovat jeho úspěšnou cestu v rozvoji vzdělávacího i osobnostního potenciálu. Nelze nabídnout jednotný návod na to, jak vzdělávat dítě se sluchovým postižením. Lze však poukázat na specifika ve vzdělávacím procesu související s důsledky sluchového postižení, které dítě v různé míře ovlivňují. Znalost specifik ve vzdělávacím procesu žáka se sluchovým postižením umožňuje pedagogickým pracovníkům (učitel, asistent pedagoga, vychovatel v družině, volnočasový pedagog) užívat takové komunikační strategie a formu výuky, které pomohou vytvořit podnětné vzdělávací prostředí. Hlavní část výzkumu je věnována popisu vzdělávacího prostředí a definování vzdělávacích specifik u žáka se sluchovým postižením, který je na prvním stupni základní školy běžného vzdělávacího proudu.

Cílem je formulovat problematiku sluchového postižení tak, aby byl pedagogický pracovník maximálně kompetentní při vzdělávání žáka se sluchovým postižením. Poznatky vychází z projektu *Zážitkem k porozumění*: inovativní metody inkluzivní výuky do tříd se žáky se sluchovým postižením.

Specifika vzdělávání žáků se sluchovým postižením byla definována na základě akčního plánu, který proběhl v letech 2017 až 2020. Akční plán reagoval na potřeby prostředí, postupně je definoval a zároveň řešil vzniklé výzvy. Výzkum byl realizován v dvanácti třídách prvního stupně běžné základní školy, kdy v každé třídě bylo zařazeno dítě se sluchovým postižením. V každé třídě probíhalo pozorování, rozhovory s pedagogickými pracovníky a aktivní práce s třídním kolektivem tři krát během školního roku. Dále pedagogičtí pracovníci obdrželi metodické materiály, které testovali ve výuce. Na základě jejich zpětné vazby byly metodické materiály dále upravovány do finální publikace, která vyšla pod názvem *Zážitkem k porozumění* aneb dítě se sluchovým postižením ve vaší třídě.

Výsledkem výzkumu jsou specifika, která pedagogický pracovník potřebuje znát aby mohl poskytnout efektivní podporu žákovi se sluchovým postižením ve své třídě a metodická příručka pro první stupeň základní školy s názvem *Zážitkem k porozumění* aneb dítě se sluchovým postižením ve vaší třídě. Specifika jsou rozděleny do tří kategorií, a to co by měl pedagogický pracovník vědět o sluchovém postižení a dítěti s ním, co by on sám měl dělat během pedagogického procesu a jak by měl upravit prostředí, aby bylo pro dítě přístupné. Tyto tři kategorie jsou následně podloženy konkrétními příklady z praxe.

Abstract

A child with hearing impairment in a mainstream school is standing in front of many other challenges. These challenges are connected with the school environment's outer setting and with deaf child's actual development, experiences and personality; however, the impact of inner and outer factors on gathering knowledge without support could be significant for children with hearing impairment. By „specifics in the education of a child with hearing impairment“ is understood summary of similar manifestations connected with hearing impairment showing off in the mainstream school environment. It would be reckless to provide direct instructions to the teachers about how to educate a child with hearing impairment in mainstream school. Every

child and school environment is different, and they are creating a unique context of complex needs. The teachers need more profound knowledge about the consequences of hearing impairment in a child's development explained in the context of their teaching and previous experiences, so they have the opportunity to apply this knowledge to their teaching practice. The knowledgeable teacher of specifics can use communication strategies and appropriate forms of lessons to provide a supportive environment for a child with hearing impairment. The research describes the educational environment and defines specifics of education of a child with hearing impairment in the mainstream class. The method of the action plan is a qualitative method which offers to gain more profound knowledge about the challenges of the school environment. Action plan works in cycles which helps to plan activities and partial goals leading towards the primary goal of research. A significant advantage of the action plan is instant feedback which helps to regulate the research. The research of the action plan took three years in twelve different mainstream primary classes from different part of the Czech Republic. In every class was at least one child with hearing impairment. All children with hearing impairment were hearing aid users, and they use spoken language as their primary communication system. This choice was not intentional. Nowadays, in the Czech Republic, there is no record of the child with hearing impairment in primary mainstream school using sign language. The action plan contains many other research methods. Observation of lessons and interviews with teachers was taken three times per academic year. Every visit in the school was filling in with a workshop for children to support relationships in the classroom and for teachers to show how communication strategies use in the learning process. Significant work with teachers completed the creation of supporting materials in the form of educational methods to classrooms based on observations and interviews. The educational methods went through feedback by teachers who used them during teaching and experts in deaf studies. The results of the action plan defined specific areas important in educating children with hearing impairment in the mainstream setting. It defines as what should teacher know and what should the teacher do. The teacher should get to know the child. 1. how is the hearing Every child with a hearing impairment has different results in their listening. It depends on the limits of hearing technology, listening environment, the actual state of mind of the child and his or her listening experiences. 2. how is the communication Learning

a spoken language is very challenging for children with hearing impairment. They can not reach language trough passive learning as their hearing peers. The quality of their communication skills stands on hard work and mental condition. 3.how is the cognitive development Cognitive development depends on speech development. The brain can react differently to visual impulses. Processing and reacting on auditory impulses take more time than to children without hearing impairment. What should the teacher do during the educational process 1. communication strategies The teacher should use communication strategies to support the child's access to information. The main communication strategies are repeating children's answers, call on children's names, only one is talking at the time, take notes about the discussion into mind maps. 2. forms of education The teacher should encourage talking and explaining with proper visual support. The child with hearing impairment should see the teacher and the whole class during the lesson to which moving desks into U shape could help. The teacher should use methods supporting children's self-awareness, responsibility and critical thinking. What should the teacher do with the educational environment 1. visually The teacher should create a visually readable environment full of passive opportunities to learn. Children with hearing impairment do not learn passively from sounds. 2. acoustically The teacher should be aware of theecho in the classroom and adjust it for better listening. The communication strategies also help lower the noise in the classroom. The education of children with hearing impairment in mainstream classes holds on some specifics, which is good to follow. The research also showed that the practices in education are suitable not only for the child with hearing impairment but for every single child in the classroom. Teaching child with hearing impairment shows that it is imperative to teach principles and thinking routines more than scientific knowledge without context.

Bibliografie / Bibliography

- Štibrányiová, M., Pejcharová, L., Ráslová, P., & Kratinová, P. (2021). *Zážitkem k porozumění aneb dítě se sluchovým postižením ve vaší třídě: Metodická příručka pro 1. stupeň základních škol*. 3. základní škola Heuréka.
- Vágnerová, M. (2004). *Psychopatologie pro pomáhající profese* (Vyd. 3., rozš. a přeprac). Portál.
- Jungwirthová, I. (2015). *Dítě se sluchovým postižením v MŠ a ZŠ*. Portál.

- Archbold, S. (2015). *Educating Deaf Learners: Creating a Global Evidence Base*.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780190215194.003.0002>
- Takala, M., & Sume, H. (2018). Hearing-impaired pupils in mainstream education in Finland: teachers' experiences of inclusion and support. *European Journal of Special Needs Education*, 3(1), 134–147.

Kontakt / Contact

Mgr. Marína Štibrányiová: stibranyiova@ped.muni.cz

SELF-EFFICACY A JEJÍ POSTAVENÍ VE STRUKTUŘE PROFESNÍCH A OSOBNOSTNÍCH KOMPETENCÍ MODERNÍHO UČITELE

SELF-EFFICACY AND ITS POSITION IN THE STRUCTURE OF PROFESSIONAL AND PERSONAL COMPETENCIES OF A MODERN TEACHER

Markéta Švamberg Šauerová¹

¹Vysoká škola tělesné výchovy a sportu PALESTRA, spol. s r.o., Slovačikova 400/1,
197 00 Praha 9, Česká republika

Klíčová slova: *osobnostní rozvoj; struktura kompetencí; self-efficacy; celoživotní vzdělávání*

Keywords: *personal development; competence structure; self-efficacy; lifelong learning*

Abstrakt

Východiskem příspěvku jsou úvahy Zygmunta Baumana, odborníka sledujícího problematiku tzv. tekutého moderního světa – charakteristického rychlým tokem informací a neustálým během událostí, v němž začíná scházet jistota a trvalé vazby. S rychlým tokem života, rychle se měnícími podmínkami, obzvlášť v posledních měsících působení pandemické situace, která klade velmi vysoké nároky na pedagogy změnit dosavadní pedagogické přístupy a didaktické metody, dochází u řady učitelů ke ztrátě „jistoty“, motivace i jejich aktivity. S tím vším velmi úzce souvisí nutnost rozvíjet self-efficacy – vědomí vlastní sebeúčinnosti, vědomí, že změně se dokážu přiměřeně přizpůsobit. V souvislosti s novými společenskými trendy je vhodné uvažovat postavení self-efficacy ve struktuře kompetencí současného učitele a věnovat pozornost jejímu rozvoji. Příspěvek se v tomto kontextu cílem je sestavení

návrhu psychologických technik pro podporu self-efficacy učitelů a jejich zařazení do oblasti osobnostního rozvoje pedagoga jak v rámci vysokoškolské přípravy učitelů, tak i v rámci celoživotního vzdělávání.

Příspěvek je založen na rešerši literatury, těžiště tkví v analýze vlastní poradenské praxe, využity jsou rozhovory s učiteli ZŠ, SŠ, VŠ. Cílem příspěvku je návrh technik rozvoje self-efficacy jako součásti osobnostního rozvoje v rámci celoživotního vzdělávání.

Příspěvek se v tomto kontextu zaměřuje zejména na návrh psychologických technik pro podporu self-efficacy učitelů a jejich zařazení do oblasti osobnostního rozvoje pedagoga jak v rámci vysokoškolské přípravy učitelů, tak i v rámci celoživotního vzdělávání. Vědomí vlastní sebeúčinnosti lze chápat jako důležitý zdroj duševní rovnováhy současného učitele, proto je nutné techniky podpory self-efficacy cíleně zařazovat nejen do pregraduální přípravy učitelů, ale i jako součást osobnostního rozvoje v rámci celoživotního vzdělávání. Techniky podporující self-efficacy rovněž působí jako účinná prevence vzniku syndromu vyhoření. Zásadní místo v rozvíjení self-efficacy mají metody zdravé reflexe a sebereflexe – např. využití swot analýzy, sebereflexivního inventáře, sebereflexe prožitků, sebereflexivního deníku a metody osobnostního rozvoje založené na koučinku.

Abstract

The starting point of the paper are the reflections of Zygmunt Bauman, an expert on the so-called liquid modern world – characterized by a fast flow of information and constant events flow, in which certainty and lasting ties begin to lack. With the rapid flow of life, rapidly changing conditions, especially in the last months of the pandemic situation, which places very high demands on teachers to change existing pedagogical approaches and didactic methods, many teachers lose „confidence“, motivation and energy. Closely related to all this is the need to develop self-efficacy - the awareness of self-efficacy, the awareness that I can adapt to chase. In connection with new social trends, it is appropriate to consider the position of self-efficacy in the competence structure of the modern teachers and pay attention to their development. In this context, the paper focuses mainly on the design of psychological techniques to support teachers' self-efficacy and their inclusion in the field of personal development of teachers both in higher education teacher training and in lifelong learning. Self-efficacy techniques also work

to effectively prevent of the burnout. Methods of healthy reflection and self-reflection have a crucial place in the development of self-efficacy – eg the use of swot analysis, self-reflexive inventory, self-reflection of experiences, self-reflexive diary and methods of personal development based on coaching.

Bibliografie / Bibliography

- Švamberg Šauerová Markéta (2018). *Techniky osobnostního rozvoje a duševní hygieny učitele*. Praha: Grada.
- Bauman, Z. (2017). *Tekuté časy*. Praha: Academica.
- Gillernová, I., Krejčová, L. (2012). *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada.

Kontakt / Contact

doc. PhDr. Markéta Švamberg Šauerová, Ph.D.: svamberg.sauerova@palestra.cz

SEBEPODPORA ZAČÍNAJÍCÍCH UČITELŮ V RÁMCI PROJEKTU REFLEKTOVANÝCH PEDAGOGICKÝCH PRAXÍ

SELF-STRENGTHENING IN YOUNG TEACHERS TAKING PART IN REFLECTED PEDAGOGICAL PRACTICE PROJECT

Sylvie Tichotová¹

¹Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra psychologie, Nám. Jana Palacha
2, 116 38 Praha 1, Česká republika

Klíčová slova: *Sebepodpora; začínající učitel; reflektovaná pedagogická praxe*

Keywords: *Self-strengthening; prospective teacher; reflected pedagogical practice*

Abstrakt

Tento příspěvek vychází z projektu reflektovaných praxí na Pedagogické fakultě UHK, který se uskutečnil v akademickém roce 2019/2020. V rámci tohoto projektu byla studentům pedagogiky (2. stupeň ZŠ a SŠ) na bídnu možností účastnit se reflektovaných praxí, ve kterých měli po dva semestry k dispozici stejného fakultního učitele, oborového didaktika, mentora a každotýdenní reflektivní semináře se zkušenými lektory a ostatními studenty. Cílem projektu i výzkumu je podpořit proces změny a zkvalitnění pedagogických praxí i proces sebepodpory studentů. Teoretickým rámcem je zde koncept sebepodpory, který vychází z Gestalt psychoterapie a psychologická analýza tohoto procesu. Tento koncept označuje proces vypořádávání se s náročnými životními situacemi za využití vnitřních i vnějších zdrojů. Cílem výzkumu tedy bylo zjistit, které z nabízených zdrojů podpory v rámci reflektovaných praxí byly studenty vnímány jako nejvýznamnější v procesu sebepodpory – tedy v rámci procházení náročnými situacemi v průběhu těchto intenzivních pedagogických praxí.

Jedná se o kvalitativní výzkum, který byl veden formou polostrukturovaných rozhovorů se samotnými studenty, kteří se účastnili projektu. Celkový počet participantů byl 10. Rozhovory se odehrávaly na začátku prvního semestru projektu, po skončení prvního semestru a na konci druhého semestru, tedy po skončení reflektovaných praxí. Výzkum tedy vychází z celkem 30 rozhovorů. Rozhovory byly kódovány pomocí interpretativní fenomenologické analýzy. Interpretativní fenomenologická analýza umožňuje zachytit zážitek studentů v celé šíři a zároveň nabízí možnost identifikace společných, sdružujících či nadřazených prvků a vytvoření kategorií pro případný teoretický rámec.

Vzhledem k tomu, že se jedná o kvalitativní výzkum, jsou jeho výsledky velmi pestré a nabízejí mnoho směrů k úvahám v oblasti praxí studentů pedagogických oborů. Z výše uvedených nabídnutých zdrojů podpory v rámci projektu (fakultní učitel, mentor, didaktik, reflektivní semináře) byl pro studenty jednoznačně nejvýznamnějším zdrojem sebepodpory vztah s fakultním učitelem, následovaný reflektivními semináři, jejichž nejdůležitějším vnímaným aspektem byla možnost sdílení a pocit sounáležitosti, přijetí, nehodnocení. Mentoři byli vnímáni jednak jako opora pro didaktické a pedagogické otázky, jednak však též zastávali roli jakéhosi vztahového terapeuta mezi studentem a fakultním učitelem. Naopak didaktici byli ponejvíce vnímáni jako nevýrazní. Na základě těchto (a jiných) výsledků bylo možno sestavit obsah nových předmětů v rámci všeobecného základu (Reflektivní seminář I a II a Osobnostně-sociální výcvik I a II), které nyní umožňují všem studentům zažívat větší jistotu v rámci jejich procesu sebepodpory během pedagogických praxí. Dosavadní ohlasy studentů na tyto předměty jsou velmi pozitivní.

Abstract

This paper focuses on the topic of self-strengthening in students of pedagogical majors at Pedagogical Faculty of University of Hradec Králové. In the academic year 2019/2020 a project on pedagogical practice innovation took place. Students who chose to take part in the project had a chance to experience a different form of pedagogical practice – one where they were supported by their faculty teacher, a mentor, a didactic, and reflective seminars (group sessions of all the students and lecturers that were focused on sharing of the students experience) on a weekly basis. This project lasted for two semesters and thus enabled the students to be in touch with the same faculty teachers and their pupils for the whole time. The purpose of this project as well as of

the research presented in this paper was to show different and innovative ways towards the pedagogical practice that would help the students in the process of self-strengthening. Self-strengthening is a term derived from Gestalt psychotherapy and designates a process that enables us to go through difficult life situations using inner and outer resources of support. The research therefore sought to answer the question of which sources of support offered by the project are perceived by the students as the most supportive, i. e. supporting the process of self-strengthening during various difficult situations in the pedagogical context. Because we needed as broad a perspective as possible, qualitative methodology was chosen. Ten students participating in the project were asked to attend three rounds of semi-structured interviews. The first one took place at the beginning of the project, the second after the first semester finished, and third after the second semester and the project as a whole ended. The data that were obtained were then analyzed and coded using the interpretative phenomenological analysis. The results offer many insights into the way how students perceive their pedagogical practice. The students perceived the faculty teachers as being the most supportive part of the project. Their relationship with the faculty teacher proved to be a source of both emotional and intellectual support. However, students and faculty teachers often went through a difficult process until they reached a point of mutual understanding. A big part of this process was ensured by their cooperation with mentors who were perceived as a sort of relationship therapist as well as a guide in pedagogical and didactic questions. Mentors also visited students' lectures and cooperated with the faculty teacher on the feedback for the student. The reflective seminars were also deeply appreciated by the students as a form of meeting which was perceived to be safe and full of understanding, acceptance and motivating their further growth by sharing with their peers and lecturers. The results of this (and other) research lead to a birth of new subjects that are designed to help students to go through their practice more smoothly and with a greater sense of self-strengthening.

Bibliografie / Bibliography

- Gillernová, I., Krejčová, L., et al. (2012). *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada.
- Gordon, T. (2015). *Škola bez poražených*. Praha: Malvern.
- Mackewn, J. (2004). *Gestalt psychoterapie*. Praha: Portál.

Yontef, G. (1993). *Awareness, Dialogue & Process*. Highland: The Gestalt Journal Press.

Zinker, J. (2004). *Tvůrčí proces v Gestalt terapii*. Praha: Era.

Kontakt / Contact

Mgr. Sylvie Tichotová: sylvie.tichotova@uhk.cz

ZAVÁDĚNÍ KOUČOVACÍHO PŘÍSTUPU DO ONLINE VÝUKY NA VŠ Z DIDAKTICKÉHO HLEDISKA

INTRODUCTION OF A COACHING APPROACH TO ONLINE TEACHING AT UNIVERSITIES FROM A DIDACTIC POINT OF VIEW

Kateřina Tomešková¹, Petr Svoboda¹

¹ČVUT v Praze, Masarykův ústav vyšších studií, Institut pedagogických a psychologických studií, Kolejní 2637/2a 160 00 Praha 6, Česká republika

Klíčová slova: *koučovací přístup a dovednosti; pedagogická komunikace; zlepšování kvality online výuky na VŠ; reflexe vlastní výuky; profesní rozvoj učitelů*

Keywords: *coaching approach and skills; pedagogical communication; improving the quality of online teaching at universities; reflection on one's own teaching; professional development of teachers*

Abstrakt

Trendy v současném vzdělávání se zaměřují zejména na oživení výuky moderními přístupy. K aktuálním tématům, jež jsou v posledních letech často diskutována mezi odborníky na vysokých školách, patří také využití koučinku a mentoringu v akademickém nebo jiném pracovním prostředí. Zájem o nalezení seriózní odpovědi na otázku „Jak využívat koučovací styl v rámci podpory nové kultury vzdělávání?“, která u nás rezonuje veřejností, má šanci inspirovat učitele k realizaci změn „k lepšímu učení“. Cílem předloženého příspěvku z oblasti reflexe (ve) vzdělávání je seznámit vysokoškolské učitele s pedagogickými a psychologickými důvody pro zavádění koučovacího přístupu do výuky a přiblížit jim výhody vzešlé z využívání koučovacích

dovedností při vedení studentů. Obsah příspěvku nachází oporu v autorském sdílení nově nabytých zkušeností z výuky pomocí MS Teams při opatřeních spojených s koronavirovou pandemií. Za účelem zjistit – zda se reálně dařilo zapůsobit, přesvědčit a získat si posluchače online přednášek – proběhlo v akad. roce 2020/2021 na MÚVS ČVUT kvalitativně orientované šetření. Záměrem předvýzkumu bylo zmapovat hlavně ty výukové situace, které směřovaly k zajištění vhodného komunikačního klimatu a které byly vstřícné k řešení negativních dopadů krize na vnímání, porozumění a rozvoj myšlení studentů. Dalším cílem bylo sledovat, jak reagují studenti na zvolené způsoby pedagogické komunikace a identifikovat jejich preference.

Kromě soustředěného pozorování online výuky přetaveného do poznámek v pedagogickém deníku, proběhl sběr dat formou rozhovorů se studenty z různých studijních oborů, které byly věnované především otázkám uspokojování potřeb a zvyšování motivace k dosahování studijních cílů. V následujícím kroku byly záznamy z výuky opatřeny dalšími didaktickými komentáři a pod hlavičkou evaluačně zaměřeného šetření byly navíc provedeny hloubkové analýzy vybraných výukových situací, při jejichž tvorbě i realizaci byl kladen speciální důraz na uplatnění sofistikovaných koučovacích dovedností. Akční výzkum je v tomto případě chápán jako jedna z forem profesního rozvoje učitelů, která může posloužit k přemostění propasti mezi výzkumem a teorií na jedné straně a VŠ praxí na straně druhé.

Přestože primárním cílem prezentovaného šetření byl přínos pro jeho účastníky, autoři příspěvku věří, že jeho zveřejněním poukážou na další směr, kterým by se mohl ubírat následující pedagogický výzkum. Jde o reakci na aktuální výzvy odborné i laické veřejnosti k otevření diskuse o slabších profesních stránkách českých učitelů, k nimž patří nedostatečná schopnost motivovat své žáky či studenty v online výuce. Jednou z cest, jak podpořit rozvoj učitelů, může být také sdílení příkladů dobré praxe – zde konkrétně předávání zkušeností se zaváděním koučovacích dovedností do online výuky s důrazem na uvolňování rozumové i citově volní aktivity studentů. Závěry předložené aktuální empirické studie mohou dodat zájemcům z široké pedagogické obce odvalu ke kritickému prozkoumání vlastního jednání a zároveň je také mohou přesvědčit o výhodách transformace svého obvyklého přístupu v koučovací styl vedení... „... brány učitelské moudrosti se otevírají pomalu a škvírou nelze projít“ (Slavík in Slavík, Müllerová, Soukupová, *et al.*, 2020, str. 10).

Abstract

Although the primary goal of the presented survey was to benefit its participants, the authors of the paper believe that by publishing it, they will point out the next direction that the following pedagogical research could take. It is a response to the current challenges of the professional and lay public to open a discussion on the weaker professional aspects of Czech teachers, which include the insufficient ability to motivate students in online teaching. One of the ways to support the development of teachers can also be the sharing of examples of good practice - here specifically the transfer of experience with the introduction of coaching skills in online teaching with an emphasis on unleashing the intellectual and emotional free activity of students. The conclusions of the current empirical study can give candidates from a wide pedagogical community the courage to critically examine their own actions and at the same time convince them of the benefits of transforming their usual approach into a coaching style of leadership... „... the gates of teacher wisdom open slowly and it is impossible to pass through the crack“ (Slavík in Slavík, Müllerová, Soukupová, *et al.*, 2020, p. 10).

Bibliografie / Bibliography

- Greger, D., Simonová, J., Chvál, M., & Straková, J. (2020). Když výzkum mění praxi: deset příběhů učitelů a akademiků zapojených do akčního výzkumu. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. Horská, V. (2009). Koučování ve školní praxi. Grada.
- Kermode, R. (2018). Mluvte tak, aby vás druzí poslouchali: 7 kroků k sebevědomému a autentickému projevu před publikem (přeložil René SOUČEK). Grada.
- Mašek, J. (2020). 10 věcí, které vám neřekli o online výuce. Metodický portál: Spomocník: <https://spomocnik.rvp.cz/clanek/22616/10-VECI-KTERE-VAM-NEREKLI-O-ONLINE-VYUCE.html>.
- Slavík, J., Hajerová Müllerová, L., & Soukupová, P. (2020). Reflexe a hodnocení kvality výuky. Západočeská univerzita v Plzni.

Kontakt / Contact

Mgr. Kateřina Tomeřková, Ph.D.: katerina.tomeskova@cvut.cz

Ing. Bc. Petr Svoboda, Ph.D., Ing. Paed. IGIP: petr.svoboda@cvut.cz

VZDELÁVANIE VYSOKOŠKOLSKÝCH UČITEĽOV NA UNIZA: ČO CHCÚ UČITELIA A ČO POTREBUJÚ ŠTUDENTI

UNIVERSITY TEACHER EDUCATION AT UNIZA: WHAT DO TEACHERS WANT AND WHAT DO STUDENTS NEED

Jana Trabalíková¹, Lucia Hrebeňárová¹

¹Ústav celoživotného vzdelávania, Žilinská univerzita v Žiline, Univerzitná
8215/1, 010 08 Žilina, Slovenská republika

Kľúčová slova: *vzdelávacie potreby; inžinierska pedagogika; pedagogická erudícia;
vysokoškolský učiteľ; kompetencie študentov*

Keywords: *educational needs; engineering pedagogy; pedagogical erudition;
university teacher; students competences*

Abstrakt

V príspevku sa zaoberáme vzdelávaním vysokoškolských učiteľov v oblasti inžinierskej pedagogiky na Žilinskej univerzite v Žiline v kontexte celoživotného učenia. Prezentujeme, akým spôsobom sme zisťovali a následne flexibilne reagovali na vzdelávacie potreby vysokoškolských učiteľov UNIZA v súvislosti s ich pedagogickou činnosťou na vysokej škole. Naším cieľom bolo zistiť, akým smerom nastaviť vzdelávanie čo do obsahu, rozsahu i metód, aby u učiteľov rozvíjalo výrazne učiteľské zručnosti. Zaujímali nás hlavne tie učiteľské zručnosti, ktoré následne najlepšie zaistia podporu kľúčových kompetencií študentov.

Analýza vzdelávacích potrieb vysokoškolských učiteľov vybraných vysokoškolských učiteľov Žilinskej univerzity v Žiline je založená na údajoch spracovaných z dotazníkov. Dotazníky sme administrovali vysokoškolským

učiteľom vždy na začiatku kurzu inžinierskej pedagogiky v troch, po sebe idúcich akademických rokoch 2017/18, 2018/19 a 2019/20. Spolu 32 vysokoškolským učiteľom. Na základe výsledkov dotazníkov sme následne flexibilne upravovali obsah i metódy kurzu.

Z analýzy vzdelávacích potrieb vysokoškolských učiteľov sme zistili, že pre učiteľov je najužitočnejšie vzdelávať sa v oblasti motivácie študentov, inovátnych stratégií vyučovania, vytvárania priaznivého sociálneho prostredia pre študentov, efektívneho vedenia práce študentov v skupinách, či vlastnej sebareflexie.

Abstract

In this paper we present the situation in the area of university teachers education in the field of Engineering Pedagogy at the University of Žilina in the context of lifelong learning. We present how we identified and responded flexibly to the educational needs of university teachers in relation to their teaching activities at the university. Our aim was to find out in what direction set this education in terms of content, scope and methods to develop teacher skills markedly. We were particularly interested in the teaching skills that would subsequently support the key competences of students in the best way. Analysis of educational needs of university teachers is based on data processed from questionnaires. The questionnaires were administered to university teachers always at the beginning of the course of engineering pedagogy in three academic years 2017/18, 2018/19 and 2019/20. A total number of university teachers who completed the questionnaire is 32. Based on the results of the questionnaires, we modified the content and methods of the course. From the analysis of the educational needs of university teachers we have found that it is most useful for teachers to learn about student motivation, innovative teaching strategies, creating a friendly social environment for students, effective management of student group work and self-reflection.

Bibliografie / Bibliography

- Beneš, M. (2008). *Andragogika*. Praha: Grada publishing.
Sirotová, M. (2014). *Vysokoškolský učiteľ v edukačnom procese*. Trnava: UCM FF.

Turek, I. (2006). *Základy didaktiky vysokej školy*. Bratislava: STU.

Vaněček, D., et al. (2016). *Didaktika technických odborných predmetov*. Praha: České vysoké učení technické.

Vašašová, Z. a kol. (2016). *Psychológia učenia dospelých*. Banská Bystrica: UMB.

Kontakt / Contact

Mgr. Jana Trabalíková, PhD.: jana.trabalikova@uniza.sk

Ing. Lucia Hrebeňárová, PhD.: lucia.hrebenarova@uniza.sk

VÝUKOVÁ OPORA PRO PŘEDMĚT DATABÁZOVÉ SYSTÉMY ZPRACOVANÁ METODOU MICROLEARNING

TEACHING TEXT FOR THE SUBJECT DATABASE SYSTEMS PROCESSED BY MICROLEARNING METHOD

Pavel Turčinek¹, Radim Farana¹, Cyril Klimeš¹

¹Ústav informatiky, Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1/1665, Brno
613 00, Česká republika

Klíčová slova: *microlearning; učební text; databázové systémy*

Keywords: *microlearning; teaching text; database systems*

Abstrakt

Příspěvek prezentuje výsledky mezinárodního projektu Work-based Learning in Future IT Professionals (Grant. no. 2018-1-SK01-KA203-046382) zaměřeného na vytvoření ucelené podpory studia v oblasti informačních systémů využívající technologii microlearningu (web projektu, 2021), na kterém se podílel Ústav informatiky Mendelovy univerzity v Brně vytvořením několika specializovaných učebních textů, zejména z oblasti výuky programovacích jazyků. Konzorcium řešitelů vytvořilo soubor učebních textů v několika jazykových mutacích jak v anglickém jazyce, tak v jazycích řešitelů (slovensky, česky, polsky, španělsky). Předložený příspěvek představuje jmenovitě učební text věnovaný předmětu Databázové systémy a vyhodnocení jeho přínosu.

K tvorbě učebních textů byla využita technologie microlearningu, která se objevuje v prvním desetiletí tohoto století, viz např. (Beaudin, 2007; Edge, 2011). Základním principem je využití možností současných osobních zařízení, zejména mobilních telefonů pro prezentaci jednotlivých částí učebního textu v rozsahu těchto zobrazovacích zařízení. Celý učební text odpovídající rozsahu jednoho semestru výuky se tak rozděluje na řádově 400

částí obsahujících jak vysvětlení látky nejlépe v rozsahu jedné obrazovky, tak ověřovací úkol k ověření jejího správného pochopení. Čas na zpracování jedné části nemá přesahovat 5 minut. Student tak má možnost využít optimálně svůj čas ke studiu zejména, pokud je jeho časový fond velmi omezený. Ukazuje se, že kromě studentů kombinované nebo distanční formy studia, na které tato forma cílila především, jsou takto zpracované učební texty v současné době velkým přínosem i pro studenty prezenční formy studia. Tomu odpovídá také zaměření učebních textů především na různé typy programovacích jazyků nebo aplikačních programů, viz např. (Kazimovich, 2021). Ale rychle se objevují také aplikace v oblasti prostředků výpočetní techniky, viz např. (Zhamanov, 2013). Vytvořený učební text Databázové systémy byl poskytnut studentům v akademickém roce 2020/2021 a po jeho skončení byly vyhodnoceny jeho přínosy z pohledu studentů.

Příspěvek prezentuje dosažené výsledky při vytváření microlearningového učebního textu pro oblast Databázových systémů a jeho přínos z hlediska studentů.

Abstract

The paper presents the results of the international project Work-based Learning in Future IT Professionals (Grant. No. 2018-1-SK01-KA203-046382) focused on the creation of teaching texts in the field of informatics using the microlearning method. The textbook focused on Database Systems and the results achieved in its use to support the teaching of students at Mendel University in Brno is shown.

Bibliografie / Bibliography

- Webová stránka projektu *Work-based Learning in Future IT Professionals* (Grant. no. 2018-1-SK01-KA203-046382) <https://www.fitped.eu>.
- Beaudin, J. S., Intille, S. S., Munguia Tapia, E., Rockinson, R. & Morris, M. E. (2007). Context-Sensitive Microlearning of Foreign Language Vocabulary on a Mobile Device. In Schiele B. et al. (eds), *Ambient Intelligence. AmI. Lecture Notes in Computer Science*, vol 4794. Springer, Berlin, Heidelberg.
- Edge, D., Searle, E., Chiu, K., Zhao, J. & Landay, J. A. (2011). MicroMandarin. In *Proceedings of the 2011 annual conference on Human factors in computing systems - CHI ,11* [online]. New York, New York, USA: ACM Press,

- Kazimovich, Z. M. (2012). Learning MATLAB and MuPAD using microlearning. In *9th International Conference on Electronics Computer and Computation (ICECCO 2012), Ankara, TURKEY, NOV 01-03, 2012*.
- Zhamanov, A. & Zhamapor, M. (2013). Computer Networks teaching by microlearning principles. In *International Conference on Science and Engineering in Mathematics, Chemistry and Physics (ScieTech), Jakarta, INDONESIA, JAN 24-25, 2013*.

Kontakt / Contact

Ing. Pavel Turčinek, Ph.D.: jan.turcinek@mendelu.cz
prof. Ing. Radim Farana, CSc. FEng.: radim.farana@mendelu.cz
prof. Ing. Cyril Klimeš, CSc.: cyril.klimes@mendelu.cz

MOŽNOSTI ZKVALITNĚNÍ PRAKTICKÉ PŘÍPRAVY
VEDOUČÍCH PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ
POMOCÍ REFLEKTIVNÍHO UČENÍ
A S OHLEDEM NA FORMU JEJÍ REALIZACE

POSSIBILITIES OF IMPROVING THE PRACTICAL
TRAINING OF LEADING PEDAGOGICAL STAFF
THROUGH REFLECTIVE LEARNING
AND REGARDING THE FORM OF ITS

Eva Urbanová¹, Jana Marie Šafránková¹

¹Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra andragogiky a managementu
vzdělávání, Myslíkova 7, 116 39 Praha 1, Česká republika

Klíčová slova: *reflexe; manažerská praxe; kompetenční model; katedrová škola;
ředitel školy*

Keywords: *reflection; managerial practice; competency model; department school;
school principal*

Abstrakt

V přípravě budoucích vedoucích pedagogických pracovníků je důležité propojení teoretických poznatků s praktickými zkušenostmi. Ředitel české školy musí disponovat díky vysoké autonomii v oblasti řízení školy kompetencemi, které nelze získat pouze vzděláváním na teoretické rovní. Na funkci ředitele školy je třeba se připravovat mimo jiné pomocí reflexe zkušeností stávajících ředitelů v autentickém prostředí školy, sloužící k hledání širších souvislostí a významu. Jedná se o řízený proces hodnocení různých situací a výstupů, který využívá zpětnovazebních informací. Z tohoto důvodu je již několik let na Katedře andragogiky a managementu vzdělávání Pedagogické fakulty

Univerzity Karlovy realizován a zdokonalován předmět Řízení v praxi, který zajišťuje propojení teoretických poznatků a praktických zkušeností a pomáhá tak řídicím pracovníkům na cestě k jejich profesionalizaci. Praktická příprava studentů probíhá na tzv. katedrových školách formou manažerských praxí, jejichž cílem je přenos zkušeností, diskuse o aktuálních tématech ve školství a sdílení dobré praxe. Cílem příspěvku je na základě analýzy reflexe praktické přípravy studentů studijního programu Školský management realizované různými formami (prezenční, distanční) v autentickém prostředí škol, definovat možnosti transferu zkušeností ředitelů katedrových škol na studenty za účelem jejich přípravy na řízení školy. Výzkumná otázka: Jakými způsoby je možné předat zkušenosti ředitelů škol studentům na manažerských praxích tak, aby došlo k jejich efektivní aplikaci v autentickém prostředí školy?

Na konci letního semestru akademického roku 2020/2021 bylo provedeno výzkumné šetření formou dotazníku mezi 101 studenty 1. a 2. ročníku studijního programu Školský management (56 + 45) zaměřené na reflexi absolvovaných manažerských praxí s cílem zjistit, jakými způsoby lze předat zkušenosti ředitelů katedrových škol. Výstupem byly návrhy možností transferu zkušeností s ohledem na různé formy realizace praxí (prezenční, distanční).

Výsledky autorského výzkumu se zaměřily na identifikaci možností transferu zkušeností ředitelů katedrových škol na studenty studijního programu Školský management na manažerských praxích s ohledem na jejich realizaci v různých formách (prezenční, distanční). Výzkumným šetřením bylo zjištěno, že forma praxe ovlivňuje transfer zkušeností. Prezenční forma nabízí díky autentickému prostředí školy více možností k přenosu zejména klíčových činností aplikovatelných v praxi než distanční forma. Nicméně ani online přenos zkušeností nepředstavuje pro manažerskou praxi a studenty výraznou ztrátu, neboť některé činnosti lze takto přenést, aniž by došlo ke zkreslení poskytovaných informací. Závěrem lze konstatovat, že prezenční manažerské praxe přináší studentům více pozitivních zkušeností než distanční forma, nicméně v některých případech lze i tuto formu aplikovat. Jejich konkretizace bude předmětem dalšího výzkumu.

Abstract

In the preparation of future leading pedagogical staff, it is important to combine theoretical knowledge with practical experience. Thanks to the high autonomy in the field of school management, the principal of

a Czech school must have competencies that cannot be acquired only by education at the theoretical level. It is necessary to prepare for the position of the school principal, among other things, by reflecting on the experience of existing principals in the authentic environment of the school, to search for a broader context and meaning. It is a controlled process of evaluating various situations and outputs, which uses feedback information. For this reason, the Department of Management in Practice has been implemented and improved at the Department of Andragogy and Education Management of the Faculty of Education at Charles University for several years, which ensures the connection of theoretical knowledge and practical experience and thus helps managers on their way to professionalization. The practical training of students occurs at the so-called departmental schools in the form of managerial internships, the aim of which is to transfer experience, discuss current topics in education, and share good practice. The aim of the paper is based on the analysis of the reflection of the practical preparation of students for the study program, School Management implemented in various forms (full-time, distance) in an authentic school environment, to define the possibilities of transferring the experience of department school principals to students for their preparation for school management. Research question: In what way is it possible to pass on the experience of school principals to students in managerial internships so that they can be effectively applied in an authentic school environment? At the end of the summer semester of the academic year 2020/2021, a research survey was conducted in the form of a questionnaire among 101 students of the 1st and 2nd year of the School Management study program (56 + 45) focused on reflection on completed managerial internships to determine ways schools. The output was proposals for the possibility of transfer of experience regarding various forms of practice (full-time, distance). The results of the author's research focused on the identification of the possibilities of transferring the experience of departmental school principals to students of the study program School Management in Managerial Practices regarding their implementation in various forms (full-time, distance). The research found that the form of practice affects the transfer of experience. Thanks to the authentic environment of the school, the full-time form offers more possibilities for the transfer of especially key activities applicable in practice than the distance form. However, even the online transfer of experience does not represent a significant loss for managerial practice and students, as some activities

can be transferred in this way without distorting the information provided. In conclusion, it can be stated that full-time management practice brings students more positive experiences than the distance form, however, in some cases this form can be applied. Their concretization will be the subject of further research.

Bibliografie / Bibliography

- Brockbank, A., McGill, I. & Beech, N. (eds.). (2002). *Reflective learning in practice*. Hants: Gower.
- Bush, T. (2011). *Theorie of Educational Leadership and Management*. London: SAGE Publications.
- Harrogate, M. (2015). Educational leadership. *Exploring Education at Postgraduate Level*, 187–193.
- Moon, J. A. (2004). *Handbook of Reflective and Experiential Learning: Theory and Practice*. London: Routledge Falmer.
- Sugerman, D. A. (2000). *Reflective learning: theory and practice*. Dubuque, Iowa: Kendall/Hunt Publishing Company.

Kontakt / Contact

RNDr. Ing. Eva Urbanová, MBA: eva.urbanova@pedf.cuni.cz
doc. PhDr. Jana Marie Šafránková, CSc.: janamarie.safrankova@pedf.cuni.cz

VZDĚLÁVÁNÍ PRO PRAXI V KONTEXTU TRANSFORMACE PSYCHIATRICKÉ PÉČE

LEARNING FOR PRACTICE IN THE CONTEXT OF THE PSYCHIATRIC CARE TRANSFORMATION

Jiří Vander¹, Kateřina Kubalčíková¹

¹Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra sociální politiky
a sociální práce, Joštova 10, 602 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *psychiatrická péče; transformace; participativní učení; praxe*

Keywords: *psychiatric care; transformation; participative learning; practice*

Abstrakt

Transformace psychiatrické péče představuje velkou výzvu současné domácí sociální politiky. Úspěšný přechod klientů z pobytových zdravotnických zařízení do přirozeného prostředí vyžaduje vhodná podpůrná opatření a nástroje. Mezi jinými dostatek kvalifikovaných sociálních pracovníků, kteří budou schopni rozpoznat potřeby klientů a budou disponovat kompetencemi pro poskytování pomoci a podpory těmto klientům při zvládání samotné změny prostředí a dále při zvládání běžných životních situací. Příprava sociálních pracovníků na Katedře sociální politiky a sociální práce FSS MU pro praxi s lidmi s duševním onemocněním vychází z principu participativního vzdělávání. Na výuce se podílejí jako peer-lektori lidé s vlastní zkušeností stouto diagnózou. V příspěvku shrnujeme výsledky reflexe studentů, kteří jsou absolventy kurzu zajišťovaného peer-lektory. Shrnujeme pozitivní přínosy participativního vzdělávání jako je posílení připravenosti pro praxi, eliminace předsudků, předcházení stigmatizaci. Zabýváme se však také otázkou udržení profesionálních hranic při výkonu sociální práce.

Cílem příspěvku je zodpovědět otázku: „Jak hodnotí studenti sociální práce uplatnění participativního vzdělávání jako součást profesní přípravy?“ Pro zodpovězení výzkumné otázky byla uplatněna evaluace vybraného předmětu, který je nabízen na Katedře sociální politiky a sociální práce FSS MU, a ve kterém se na výuce podílejí lidé s vlastní zkušeností s psychickým onemocněním jako peer-lektoři. Pro naplnění záměru evaluace bylo využito několik výzkumných metod a technik, zejména analýza výsledků student-ské předmětové ankety za období posledních 3 let. Dále dotazníkové šetření studentů, kteří daný předmět absolvovali v posledním semestru. Toto bylo doplněno také o rozhovory s vybranými studenty.

Výsledky lze nahlédnout ve dvou rovinách. Jednak studenti hodnotili samotný průběh výuky, způsob organizace kursu, komunikace s vyučujícími, použité výukové postupy. Tyto nahlíží jako inovativní a vhodně nastavené pro předávání znalostí a rozvoj kompetencí. Jako mimořádně přínosná je hodnoceno zajištění výuky lidmi s žitou zkušeností s daným omezením. Dále se vyjadřovali k vlastnímu obsahu studia. Obsah studia vnímají jako užitečný pro praxi, poskytující sociálním pracovníkům potřebný náhled na situaci osob s duševním onemocněním a především rozvíjející potenciál pro uplatnění konkrétních postupů a nástrojů pomoci a podpory v praxi. V neposlední řadě je třeba uvést, že studenti dobře porozuměli výkonu své budoucí profese v celkovém kontextu transformace psychiatrické péče.

Abstract

This paper discussed the possibility of social workers education in the context of the psychiatric care transformation process. The policy of psychiatric care transformation is really the challenge for the social policy practice, particularly the social work. The paper focuses the question: “How the students of Social Work study programme evaluate the participative learning model as the part of their professional education?”

Bibliografie / Bibliography

Harding, C. M., Brooks, G. W., Ashikaga T., Strauss J. S., & Breier, A. (n. d.). *The Vermont longitudinal study of persons with severe mental illness, I: Methodology, study sample, and overall status 32 years later*. American Journal of Psychiatry.

- Bednářová, M., & Horká, L. (2013). *Ve stínech za zrcadlem, aneb, O životě s psychózou*. Vydání 1. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton.
- Malá, M. (2015). *Homo psychoticus*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton.
- Messer, D. (1999). *Psychology and social care*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Nicolson, P., & Bayne, R. (1990). *Applied psychology for social workers*. London: Macmillan.

Kontakt / Contact

Mgr. Jiří Vander, Ph.D., DiS.: vander@fss.muni.cz

doc. PhDr. Kateřina Kubalčíková, Ph.D.: kubalis@fss.muni.cz

PRECHOD DO DIŠTANČNEJ VÝUČBY NA SLOVENSKÝCH SOŠ

THE TRANSITION TO DISTANCE EDUCATION AT SECONDARY SCHOOLS IN SLOVAKIA

Tatiana Varadyová¹, Daniela Petříková¹, Mária Benková¹

¹Technická univerzita v Košiciach, Katedra inžinierskej pedagogiky, Letná 9,
042 00 Košice, Slovenská republika

Klíčová slova: *odborné vzdelávanie; dištančná výučba; výučbové platformy; podpora učiteľov*

Keywords: *vocational education; distance learning; learning platforms; teacher support*

Abstrakt

Stredoškolské vzdelávanie sa na Slovensku v období do marca 2020 realizovalo zásadne prezenčnou formou. Uzatvorenie škôl z dôvodu pandémie COVID-19 viedlo ku skokovej potrebe riešiť výučbu v tejto situácii. Učitelia boli nútení prispôbiť sa vzniknutému stavu a pomerne rýchlo prejsť na zabezpečenie výučby pomocou nástrojov na dištančné vzdelávanie. Situácia, ktorá nastala, bola pre väčšinu učiteľov nová a museli sa s ňou v pomerne krátkom čase vysporiadať. Príspevok prináša výsledky dotazníkového zisťovania u učiteľov slovenských stredných odborných škôl v Košickom a Prešovskom kraji. Zaujímal nás ich pohľad na vzniknutú situáciu, aby sme mohli zistené skutočnosti aplikovať do našej výučby, ktorou zabezpečujeme prípravu budúcich učiteľov profesijných predmetov. Cieľom tohto príspevku je sprístupniť naše zistenia o tom, aký bol vstup do dištančnej výučby na SOŠ z hľadiska používaných nástrojov a jej priebehu v období marec až jún 2020. Získali sme 165 odpovedí, ktoré naznačujú prevahu využívania nástrojov e-mail

a EduPage, odklonenia sa pri spôsobe výučby od hodiny základného typu a prevahu asynchrónnej komunikácie.

Zisťovania skúseností učiteľov stredných odborných škôl s výučbou počas COVID-19 boli realizované dotazníkovou metódou. Dotazník bol zostavený kolektívom pracovníkov KIP a obsahoval 40 otázok, zameraných na prácu učiteľov v zmenených podmienkach. Dotazník bol v elektronickej verzii, vytvorený prostredníctvom docs.google formulárov a na jednotlivé školy bol distribuovaný dňa 16. 6.2020 prostredníctvom elektronickej pošty adresovanej vedeniu jednotlivých škôl. Vedenie školy následne zabezpečovalo distribúciu dotazníka učiteľom. Zber dát prebiehal v období 16. 6. 2020–30. 6. 2020. Dáta boli spracované primárnou deskriptívnou štatistikou.

Skokový prechod z prezenčnej do dištančnej výučby bol pre učiteľov stredných odborných škôl náročným procesom. Očakávali sme, že učitelia sa s ním museli vysporiadať prevažne individuálne bez rýchlej centrálnej podpory zo strany školy, čo sa nepotvrdilo. Nemali predošlé skúsenosti s elektronickou online výučbou, čo sa potvrdilo, čas prípravy na vyučovanie sa predĺžil, čo sa potvrdilo. Zaujímalo nás, či vnímajú svoje schopnosti a spôsobilosti pri dištančnom vzdelávaní za dostačujúce a primerané, čo sa potvrdilo.

Abstract

The aim of this paper is to present the findings regarding the start of distance education of secondary vocational schools in the online space. Until March 2020, secondary school education in Slovakia was carried out in the face-to-face form. The closure of schools as a result of COVID-19 led to an immediate need to change the teaching process. Teachers had to adapt to the situation and were forced to quickly move to teaching through distance learning tools. The aim of questionnaire was compiled by a team of employees at the Department of Engineering Education at the Technical University of Košice. It contained 40 questions focused on the work of teachers in changed conditions. An electronic version of the questionnaire was created and distributed by e-mail to the management of individual secondary vocational schools in June 2020. The school management ensured further distribution of the questionnaire to teachers. The data were analyzed using primary descriptive statistics. The results of the questionnaire on a sample of teachers from secondary vocational schools in the Košice and Prešov regions in Slovakia are presented in the article. The subject of the survey was

the experience of teachers regarding the changed situation with the goal of applying the findings to teaching for additional pedagogical study, used to provide training for future teachers. The survey covered teaching tools used in the teaching process and teaching methods from March to June 2020. We received 165 responses. The most used communication tools were e-mail and the Learning Management System EduPage. We found out that the original lesson type has been changed. There were also changes in the way students were taught. Asynchronous communication between teachers and students was the most common. The transition from face-to-face form to distance teaching has been a challenging process for secondary vocational school teachers. It was expected that teachers would have to deal with it individually, without central support from the school. However, this was not confirmed. It was confirmed that teachers did not have previous experience with online teaching and that their preparation time was extended. It was of interest whether teachers perceived their abilities and competences in distance education as sufficient and appropriate. This was confirmed by the study. The survey was one of the first to be designed for teachers of vocational subjects.

Bibliografie / Bibliography

- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SROV.* (2021). Bratislava: MŠVVaŠ. Dostupné z: <https://minedu.sk>.
- Pre učiteľov.* (2021). Bratislava: ŠPÚ. Dostupné z: <https://ucimenadialku.sk/odporucania/pre-ucitelov>
- To dá rozum.* (2020). Bratislava: Mesa10. Dostupné z: <https://todarozum.sk/>

Kontakt / Contact

Ing. Tatiana Varadyová, PhD.: tatiana.varadyova@tuke.sk

Ing. Daniela Petříková, PhD.: daniela.petrikova@tuke.sk

Mgr. Mária Benková, PhD.: maria.benkova@tuke.sk

VÝZNAM PROFESIJNÝCH ŠTANDARDOV PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV PRE PEDAGOGICKÚ PRAX

THE IMPORTANCE OF PROFESSIONAL STANDARDS OF PEDAGOGICAL STAFF FOR PEDAGOGICAL PRACTICE

Jana Verešová¹, Mária Onušková¹

¹Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko, Bratislava,
Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava, Slovenská republika

Kľúčová slova: *pedagogický zamestnanec; profesijný rozvoj; kariérny rast; profesijné štandardy; kompetenčný profil*

Keywords: *pedagogical staff; professional development; career growth; professional standards; competitive profile*

Abstrakt

Meniace sa potreby našej spoločnosti viedli a vedú k tomu, že je potrebné meniť potreby pedagogických zamestnancov a škôl. Každý pedagogický zamestnanec sa v rámci školského systému podieľa na reformách školstva, ale aj výchovno-vzdelávacieho procesu ako plnohodnotný pedagogický zamestnanec. S profesijným rozvojom pedagogických zamestnancov a ich napredovaním prostredníctvom celoživotného vzdelávania úzko súvisí kvalita každej školskej inštitúcie. V článku sa venujeme poukázaniu na profesijný rozvoj pedagogických zamestnancov a analýze výskumu využitia profesijných štandardov v pedagogickej praxi. V štúdií sa centrujeme na vymedzenie pojmov ako profesijný štandard, kompetenčný profil či kariérny rast pedagogických zamestnancov na základe využitia profesijného štandardu.

K zisteniu názorov pedagogických a odborných zamestnancov na využívanie či zrozumiteľnosť dokumentu Pokyn ministra č.39/2017 sme sa rozhodli zrealizovať prieskumnú anketu (príloha 1). Prieskum sme realizovali v letných mesiacoch júl a august 2020. Anketa bola distribuovaná prostredníctvom mailovej komunikácie účastníkom vzdelávaní v oblasti špeciálno-pedagogických tém a výchovávateľstva realizovaných pod RP MPC BA, Ševčenkova 11, Bratislava a ďalším pedagogickým zamestnancom (ďalej PZ) v kategórii učiteľ a vychovávateľ. Za cieľ ankety sme si stanovili zistiť, či sú pedagogickí zamestnanci informovaní zo strany vedenia o zmenách v legislatíve, či majú v škole alebo zariadení vytvorené podmienky pre ďalší rozvoj, ktoré formy vzdelávacích aktivít uprednostňujú vo svojom profesijnom rozvoji a akou formou by chceli realizovať atestačné konanie/atestačnú skúšku, či je pre pedagogických zamestnancov zrozumiteľne definovaný profesijný štandard uvedený v Pokyne ministra č. 39/2017, či je zrozumiteľný rozdiel profesijných kompetencií medzi PZ s prvou atestáciou a PZ s druhou atestáciou a či majú oporu pri porozumení profesijných štandardov u svojho vedenia.

Prieskum nám napomohol zistiť názory pedagogických zamestnancov v oblasti profesijného rozvoja a poznania profesijných štandardov. Zistenia nás vedú k záverom, že je nevyhnutné vzdelávať PZ v oblasti profesijných štandardov a v ich prepojení s pedagogickou praxou a vlastným profesijným rastom. Problémy vidíme v oblasti získavania informácií. Vedúci pedagogickí zamestnanci sú o zmenách v legislatíve aj o obsahu profesijného štandardu informovaní pravidelne, avšak presun informácií smerom k bežným pedagogickým zamestnancom zjavne zlyháva. Pochopenie dôležitosti profesijných štandardov a ich využitia pri profesijnom raste PZ je základom realizácie kvalitného výchovno-vzdelávacieho procesu nie len na úrovni PZ – žiak, ale najmä na úrovni PZ – vedenie školy alebo školského zariadenia. Napĺňanie profesijného štandardu je základom pozitívnych a korektných vzťahov na pracovisku. Na základe pochopenia profesijného štandardu by mal PZ vedieť, ktoré činnosti má, resp. môže vykonávať a rovnako vedúci zamestnanec by mal vedieť, čo od PZ môže vyžadovať a čo už nie je v kompetencii PZ na určitom kariérovom stupni.

Abstract

The changing needs of our society have led and lead to the need to change the needs of teaching staff and schools. Within the school system, each

pedagogical employee participates in the reforms of education, but also in the educational process as a full-fledged pedagogical employee. The quality of each school institution is closely related to the professional development of pedagogical staff and their progress through lifelong learning. In the article we focus on the professional development of pedagogical staff and the analysis of research into the use of professional standards in pedagogical practice. In the study, we focus on the definition of terms such as professional standard, competence profile or career growth of pedagogical staff based on the use of professional standard. In order to find out the opinions of pedagogical and professional employees on the use or comprehensibility of the document Instruction of the Minister No. 39/2017, we decided to carry out a survey (Appendix 1). We conducted the survey in the summer months of July and August 2020. The survey was distributed via e-mail communication to participants in education in the field of special pedagogical topics and education implemented under DP MPC BA, Ševčenkova 11, Bratislava and other pedagogical staff (PS) in the category of teacher and educator . The aim of the survey was to find out whether pedagogical employees are informed by the management about changes in legislation, whether they have created conditions for further development in the school or facility, which forms of educational activities they prefer in their professional development and in what form they would like to implement attestation / attestation examination, whether the professional standard specified in the Instruction of the Minister no. 39/2017, whether there is a clear difference in professional competencies between PS with the first attestation and PS with the second attestation and whether they have support in understanding the professional standards of their management. The survey helped us to find out the opinions of pedagogical staff in the field of professional development and knowledge of professional standards. The findings lead us to the conclusion that it is necessary to educate PS in the field of professional standards and in their connection with pedagogical practice and own professional growth. We see problems in obtaining information. Leading pedagogical staff are regularly informed about changes in legislation and the content of the professional standard, but the transfer of information towards regular pedagogical staff is clearly failing. Understanding the importance of professional standards and their use in the professional growth of PZ is the basis for the implementation of a quality educational process not only at the level of PS - pupils, but especially at the level of PS - school management or school facility. Fulfilling

the professional standard is the basis of positive and fair relationships in the workplace. Based on the understanding of the professional standard, PS should know which activities it has, resp. can perform and the manager should also know what he or she may require from the PS and what is no longer within the remit of the PS at a particular career level.

Bibliografie / Bibliography

- Pavlov, I. (2013). *Štandardizácia profesijných kompetencií učiteľov*. Prešov: Rokus s.r.o.
- Pavlov, I. (2017). *Kontexty podpory profesijného rozvoja učiteľstva*. Banská Bystrica: Belanium.
- Pavlov, I., & Šnídlová, M. (2013). *Profesijný rozvoj učiteľov- podnety pre modely podpory*. Praha.
- Spilková, V., & Tomková, A. (2010). *Kvalita učiteľa a profesní štandard*. Praha: Pedagogická fakulta UK.
- Švec, V. (ed.). (2000). *Monitorování a rozvoj pedagogických dovedností*. Brno: Paido.

Kontakt / Contact

PaedDr. Jana Verešová, PhD.: jana.veresova@mpc-edu.sk
PaedDr. Mária Onušková: maria.onuskova@mpc-edu.sk

POROVNANIE TECHNICKÉHO ODBORNÉHO VZDELÁVANIA NA SLOVENSKU A V BELGICKU

COMPARISON OF TECHNICAL VOCATIONAL EDUCATION IN SLOVAKIA AND BELGIUM

Silvia Virághová¹

¹Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, Slovenská republika

Kľúčová slova: *primárne vzdelávanie; vzdelávacia politika; princípy vzdelávania; predmet „pracovné vyučovanie“; predmet „wereldorientatie“*

Keywords: *Primary Education; Education Policy; Educational Principles; School Subject Technical Education; School Subject Wereldorientatie*

Abstrakt

V príspevku sa zameriavame na vypracovanie komparatívnej analýzy výchovno-vzdelávacích systémov z pohľadu technického vzdelávania na primárnom stupni v Slovenskej republike a v Belgicku. Venujeme sa aj charakteristike výskumov uskutočnených inštitúciami Európskej únie v oblasti porovnávania vzdelávacích systémov, ako aj vzdelávacej politiky Európskej únie. V príspevku je uvedený aj všeobecný opis školských systémov Belgicka a Slovenska z hľadiska základných princípov, ako i formy technického vzdelávania na primárnom stupni výchovno-vzdelávacieho procesu.

Výskumnú časť príspevku tvoria výsledky porovnávacích analýz skúmaných vzdelávacích systémov z hľadiska jednotlivých ukazovateľov, obsahového zamerania predmetov „pracovné vyučovanie“ a „wereldorientatie“.

Prínosmi sú porovnanie metodík a organizácie výučby pracovného vyučovania a predmetu „wereldorientatie“ a spracovanie teoretických poznatkov

o skúmanej problematike na základe štúdia dostupnej domácej i zahraničnej literatúry a Internetových zdrojov vo vybraných krajinách; poskytnutie prehľadu o inovatívnych prostriedkoch a formách vo výučbe technických predmetov na základe analýzy literárnych prameňov, pedagogickej dokumentácie a platnej legislatívy na primárnom stupni vo vybraných krajinách; ako aj poukázanie na význam globálnych, zjednocujúcich tendencií vo výučbe technických predmetov na primárnom stupni vo vybraných krajinách.

Abstract

In this paper we focus on the development of a comparative analysis of educational systems in terms of technical education at primary level in the Slovak Republic and Belgium. We also deal with the characteristics of research carried out by the institutions of the European Union in the field of comparing education systems, as well as the educational policy of the European Union. The paper also provides a general description of the school systems of Belgium and Slovakia in terms of basic principles, as well as the form of technical education at the primary level of the educational process. The experimental part of the paper consists of the results of comparative analyzes of the examined educational systems in terms of selected indicators, the content focus of the subjects „technical education“ and „wereldorientatie“. The benefits are a comparison of methodologies and organization of the subject „technical education“ and the subject of „wereldorientatie“ and processing of theoretical knowledge on the research issues based on the study of available domestic and foreign literature and Internet resources in selected countries; providing an overview of innovative means and forms in the teaching of technical subjects based on the analysis of literary sources, pedagogical documentation and valid legislation at the primary level in selected countries; as well as pointing out the importance of global, unifying tendencies in the teaching of technical subjects at primary level in selected countries.

Bibliografie / Bibliography

- Obdržálek, Z., Horváthová, K., et al.(2004). Organizácia a manažment školstva. Terminologický a výkladový slovník. Bratislava: SPN.
- Turek, I. (2003). Príloha Školstvo v štátoch EÚ: Vzdelávacia politika Európskej únie. Pedagogické rozhľady, (2), 8.

Zákon č. 245/2008, Z. z. Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. (2008). Dostupné z <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-245>.

Belgium - Flemish Community. Organisation of the Education System and of its Structure. (2019). Dostupné z https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-3_en.

Kontakt / Contact

PaedDr. Silvia Virághová, PhD.: sebenova@uniag.sk

DIGITÁLNÍ KOMPETENCE ŽÁKŮ V SOUVISLOSTI S COVID-19

DIGITAL COMPETENCIES OF PUPILS IN CONNECTION WITH COVID-19

Helena Zelníčková¹, David Vorel¹, Peter Marinič¹

¹Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra fyziky, chemie
a odborného vzdělávání, Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

Klíčová slova: *digitální kompetence; distanční výuka; COVID-19*

Keywords: *digital competencies; distance learning; COVID-19*

Abstrakt

Digitální kompetence nabývají na významu jednak v souvislosti se změnami nastíněnými v Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030 (Strategie 2030+), ale i v souvislosti s praktickými dopady omezení zavedenými v souvislosti s probíhající pandemií COVID-19, která od roku 2020 ovlivňuje podobu vzdělávacího procesu i vzdělávacího obsahu. Postupem času máme k dispozici již vícero zjištění o dopadech těchto opatření na vzdělávací proces (Pavlas a kol., 2021; Boudová a kol., 2021), které naznačují, že v České republice existuje přibližně 50 000 žáků, kteří se nezapojili do distanční výuky. Bylo by velice zajímavé identifikovat, jaké dopady měla distanční výuka na digitální kompetence žáků a učitelů, a to i těch, kteří se do distanční výuky nezapojili. Podle výzkumu provedeného před pandemií (Štípek, Rambousek, & Vaňková, 2015) neměla pětina učitelů základních škol dostatečné digitální kompetence. Proto, abychom byli schopni takový průzkum uskutečnit, je potřeba zvolit vhodný nástroj pro měření digitálních kompetencí. Již přístup k samotným modelům digitálních kompetencí se liší (Černý, 2020). V rámci Evropské Unie je Evropskou Komisí preferovaný Digital Competence Framework, který má

isvou modifikaci pro uplatnění mezi žáky základních a středních škol (Guiter, Romeu & Baztán, 2019).

Cílem příspěvku, je identifikovat vhodný model digitálních kompetencí, ke kterému je dostupný nástroj měření digitálních kompetencí, s možností uplatnění tohoto nástroje u žáků základních a středních škol, a to i s přihlédnutím k možnosti uplatnění nástroje měření digitálních kompetencí na žácích nepodílejících se na distanční výuce. Tato identifikace vychází z rešerše dostupných zdrojů a následné obsahové analýzy získaných dat.

Výsledkem provedené analýzy jednotlivých modelů identifikovaných na základě rešerše dostupných zdrojů, je model digitálních kompetencí vhodný pro měření úrovně digitálních kompetencí u žáků a učitelů základních a středních škol, a to i u těch, kteří se neúčastnili distanční výuky. Kromě charakteristiky a teoretického ukotvení zvoleného modelu je součástí výsledku konkrétní podoba nástroje pro měření digitálních kompetencí u cílové skupiny a jeho připravenosti pro přímé uplatnění v terénu.

Abstract

Digital competencies are gaining in importance, both in connection with the changes outlined in the Strategy of Education Policy of the Czech Republic until 2030 (Strategy 2030+), but also due to practical impacts of restrictions introduced in connection with the ongoing pandemic COVID-19, influencing the educational process and educational content. Over time, we have several findings on the impact of these restrictions on the educational process (Pavlas et al., 2021; Boudová et al., 2021), which indicate that there are approximately 50,000 pupils in the Czech Republic who did not participate in distance learning. It would be remarkably interesting to identify the effects of distance learning on the digital competences of pupils and teachers, even those who did not participate in distance learning. According to research conducted before the pandemic time (Štípek, Rambousek, & Vaňková, 2015), a fifth of primary school teachers did not have sufficient digital competence. Therefore, to be able to conduct such a survey, it is necessary to choose a suitable tool for measuring digital competencies. The approach to the models of digital competences themselves differs (Černý, 2020). Within the European Union, the European Commission prefers the Digital Competence Framework, which also has its own modification for use among primary and secondary school pupils (Guiter, Romeu & Baztán, 2019). The aim of the paper is to identify

a suitable model of digital competencies, for which a tool for measuring digital competencies is available, with the possibility of applying this tool to primary and secondary school pupils, even considering the possibility of applying the tool for measuring digital competencies to pupils not participating in distance learning. This identification is based on a literature review and subsequent content analysis of the obtained data. As a result of the analysis of individual models identified according to literature review of available resources, is the digital competences' model suitable for measuring the level of digital competencies in primary and secondary school pupils and teachers, even those who did not participate in distance learning. In addition to the characteristics and theoretical anchoring of the selected model, specific form of a tool for measuring digital competencies in the target group and its readiness for direct application in the field is part of the result as well.

Bibliografie / Bibliography

- Pavlas, T., Zatloukal, T., Andrys, O., & Neumajer, O. (2021). Distanční vzdělávání v základních a středních školách: Přístupy, posuny a zkušenosti škol rok od nástupu pandemie covid-19. Česká školní inspekce.
- Boudová, S., Vokounová, Š., Basl, J., Zatloukal, T., & Andrys, O. (2021). Podmínky pro distanční výuku českých žáků v mezinárodním srovnávání: Sekundární analýza. Česká školní inspekce.
- Štípek, J., Rambousek, V., & Vaňková, P. (2015). Vybrané výsledky výzkumu rozvoje digitálních kompetencí žáků na ZŠ. *Pedagogika*, 65(3). 259–273.
- Guitert, M., Romeu, T., & Baztán, P. (2019). The digital competence framework for primary and secondary schools in Europe. *European Journal of Education*, 56(4), n. p.
- Černý, M. (2020). Modely digitálních kompetencí. *Journal of Technology and Information Education*. 13(3), n. p.

Kontakt / Contact

Mgr. Helena Zelníčková: 116094@mail.muni.cz
mj.r. Mgr. Ing. David Vorel: 403652@mail.muni.cz
Ing. Peter Marinič, Ph.D.: marinic@ped.muni.cz

Název: Sborník abstraktů z mezinárodní konference ICOLLE 2021
Rozvoj kompetencí relevantních pro život a praxi v 21. století
Editor: Michal Šimáně
Sazba: Eliška Kovářová
Vydala: Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00, Brno
Tisk: Vydavatelství Mendelovy univerzity v Brně, Zemědělská 1,
613 00, Brno
Vydání, rok: první, 2021
Počet stran: 198
Náklad: 114 ks
ISBN 978-80-7509-802-3

Publikace neprošla jazykovou úpravou.